

Азия/Еуропа

Ақпараттық-сараптама журналы

Маусым 2016 жыл №06

AVRASYA ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ'NÜN AYLIK YAYINIDIR ЕУРАЗІЯ ҒЫЛЫМИ-ЗЕРТТЕУ ИНСТИТУТЫНЫҢ АЙ САЙЫН ШЫҒАРАТЫН БАСЫЛЫМЫ

**AVRASYA ARAŞTIRMA
ENSTİTÜSÜ 16-18 MAYIS
2016 TARİHLERİ ARASINDA
2. ULUSLARARASI EKONOMİ,
FİNANS VE ENERJİ (EFE'2016)
KONGRESİNİ DÜZENLEDİ**

**ЕУРАЗІЯ ҒЫЛЫМИ-ЗЕРТТЕУ ИНСТИТУТЫ
2016 ЖЫЛДЫҢ 16-18 МАМЫР АРАЛЫҒЫНДА
II. ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ЭКОНОМИКА, ҚАРЖЫ ЖӘНЕ
ЭНЕРГИЯ КОНГРЕСІН (ЭФЭ'2016) ӨТКІЗДІ**

**DOES THE TRANS-
CASPIAN INTERNATIONAL
TRANSPORT ROUTE BRING
NEW OPPORTUNITIES FOR
UKRAINE?**

LIDIYA PARKHOMCHIK

18

**СОГЛАШЕНИЕ О СВОБОДНОЙ
ТОРГОВЛЕ МЕЖДУ
ВЬЕТНАМОМ И ЕВРАЗИЙСКИМ
ЭКОНОМИЧЕСКИМ СОЮЗОМ:
ЧТО ЭТО ДАСТ КАЗАХСТАНУ?**

AIDANA ARYNBEK

26

**TO STAY OR NOT TO STAY.
ONE MONTH LEFT FOR
THE UK TO DECIDE
WHETHER OR NOT TO
REMAIN IN THE EU**

YERMEK ABILGAZIYEV

56

Asya Avrupa / Азия Еуропа
(Haber – Yorum) / (Ақпараттық – сараптама)

Avrasya Araştırma Enstitüsü Yayınıdır
Еуразия ғылыми-зерттеу институты басылымы

Haziran 2016 Sayı: 06
Маусым 2016 жыл №06

Sahibi / Меншік иесі
Ahmet Yesevi Üniversitesi Avrasya Araştırma Enstitüsü Müdürü
Ахмет Ясауи университеті Еуразия ғылыми-зерттеу институты директоры
Doç. Dr. Nevzat Şimşek

Genel Yayın Yönetmeni / Бас редактор
Dr. Aidarbek Amirbek

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü / Жауапты редактор
Dr. Assemgul Zhumagulova

Haber Müdürü / Жаңалықтарға жауапты редактор
Doç. Dr. Hayal Ayça Şimşek

Tercüme Ekibi / Аудармашылар тобы
Dr. Assemgul Zhumagulova
Dr. Azhar Serikkaliyeva
Saule Akhmetkaliyeva
Dinara Taldybayeva
Akбота Akylybayeva
Cengizhan Canaltay

Sekretarya / Хатшылық
Banu Alipbekova

Teknik Redaksiyon / Техникалық редакторлар
Kanat Makhanov
Aidana Arynbeke

Yayın Kurulu / Редакция алқасы
Doç. Dr. Nevzat Şimşek
Doç. Dr. Hayal Ayça Şimşek
Dr. Aidarbek Amirbek
Dr. Farkhod Aminjonov
Dr. Erkin Baydarov
Lidiya Parchomchik

Tasarım / жобалау
Merkez Repro
+90 312 384 78 98 - www.merkezrepro.com

Yönetim Merkezi / Басқару орталығы
Almalı Audanı, Mametova 48, 050004
Almaty, Kazakhstan
Tel. +7 (727) 279 97 94
Fax. +7 (727) 279 97 94
E-mail: info@eurasian-research.org

Haber-yorum ve analizlerde ifade edilen görüşler yazarların kendi görüşleri olup
Enstitü'nün yayın politikasını yansıtmamaktadır. Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

"Ақпараттық-сараптама" және "Өзекті пікір" айдарларымен шыққан мақала авторларының
пікірлері институт көзқарасын білдірмейді. Журналда жарияланған материалдарды
институттың рұқсатынсыз көшіріп басуға болмайды.

DOÇ. DR. NEVZAT ŞİMŞEK**Merhabalar,**

Asya Avrupa dergimizin Haziran 2016 sayısı ile karşınızdayız. Bu sayımızda bir röportaj, üç analiz ve on yedi haber yorum yazımıza yer verdik. Analizlerimizden bir tanesinde petrol piyasasında İran ve Kazakistan'ın durumu kısaca ele alınmıştır. Bu çerçevede İran üzerindeki yaptırımların kalkması ve bu çerçevede küresel piyasada İran petrolünün payının artması her ne kadar petrol ticareti üzerinde etkiler oluştursa da Kazakistan'ın enerji politikası üzerinde kısa dönem itibarıyla radikal etkileri olmayacağı anlaşılmaktadır.

Bu sayıdaki bir diğer analizde ise Uluslararası Trans-Hazar Ulaşım Güzergahı Ukrayna açısından değerlendirilmiştir. Ukrayna ile olan Serbest Ticaret Anlaşmasının 1 Ocak 2016'dan itibaren askıya alınması ile Rusya'nın Ukrayna'ya gıda ambargosu uygulaması ve Ukrayna mallarının Çin ve Orta Asya ülkelerine taşınmasını engellemesi Ukrayna için zor durum ortaya çıkarmıştı ve Rusya dışında mallarını taşıyabileceği alternatif güzergah arayışına itmişti. Bu bağlamda söz konusu analizde Avrupa'yı Türkiye, Gürcistan, Azerbaycan ve Kazakistan aracılığıyla Çin'e ulaştıran Uluslararası Trans-Hazar Ulaşım Güzergahına katılımı konusu değerlendirilmiştir.

Son analizde Avrasya Ekonomik Birliği ile Vietnam arasında imzalanan Serbest Ticaret Anlaşması Kazakistan açısından değerlendirilmeye çalışılmıştır. Her ne kadar Avrasya Ekonomik Birliğinin üçüncü ülkelerle imzalayacağı serbest ticaret anlaşmaları ileride daha çok tartışılacak olsa da Vietnam ile imzalanacak serbest ticaret anlaşması bir ilk olması ve Birliğin genişleme yönü açısından dikkat çekicidir. Serbest ticaret görüşmelerinin İsrail ve Mısır ile devam ediyor olması bu tür ekonomik kararların arkasında ülkelerin dış politikalarının da ne denli önemli olduğunu göstermesi açısından da ilginçtir.

Takip eden haber yorumların ardından dergimizin bu sayısında "Politik İstikrar ve Ekonomik Kalkınma" temasıyla Avrasya Araştırma Enstitüsü olarak Al-Farabi Kazak Milli Üniversitesi işbirliği ile düzenlediğimiz 2. Uluslararası Ekonomi, Finans ve Enerji Kongresi hakkında bilgiler bulabilirsiniz. 2014 yılında şahsım tarafından Ahmet Yesevi Üniversitesi bünyesinde başlatılan bu kongre ekonomi, finans ve enerji konularının bir arada tartışılması için önemli bir platform olmuştur. Tüm yorum ve değerlendirmeleriniz bizler için değerlidir. Temmuz sayısında buluşmak ümidiyle...

Қадірлі де құрметті оқырман қауым!

«Азия Еуропа» журналының 2016 жылдың маусым айындағы санын назарларыңызға ұсынып отырмыз. Журналдың бұл санында бір сұхбат, үш сараптама және он жеті жаңалық сараптамасын оқырмандармен бөлісуді жөн көрдік. Сараптаманың бірінде мұнай нарығындағы Иран мен Қазақстан жағдайы қысқаша талқыланды. Осы тұрғыдан алғанда Иранға қарсы санкциялардың алып тасталуы және әлемдік нарықта Иран мұнайы үлесінің артуы мұнай саудасына қаншалықты әсер етсе де, Қазақстанның энергетикалық саясатына қысқа мерзімде түбегейлі әсер етпейтіні белгілі болды.

Бұл сандағы тағы бір сараптамада Халықаралық Транскаспий тасымалдау бағдары Украина тұрғысынан бағаланды. Украинамен жасалған еркін сауда туралы келісімнің 2016 жылдың 1 қаңтарынан бастап тоқтатылуына байланысты Ресейдің Украинаға азық-түлік эмбаргосын жариялауы және Украина тауарларының Қытай және Орталық Азия елдеріне тасымалдануына кедергі жасауы Украина үшін қиын жағдай туғызды және тауар тасымалдау үшін Ресейден басқа баламалы бағыттарды іздеуге итермеледі. Осы тұрғыда аталған сараптамада Еуропаны Түркия, Грузия, Әзірбайжан және Қазақстан арқылы Қытаймен байланыстыратын халықаралық Транскаспий тасымалдау бағытына қатысу мәселесі қарастырылды.

Соңғы сараптамада Еуразиялық экономикалық одақ пен Вьетнам арасында қол қойылған еркін сауда туралы келісім Қазақстан тұрғысынан зерттелді. Еуразиялық экономикалық одақ пен үшінші елдер қол қоятын еркін сауда туралы келісімдер болашақта көп талқыланатын болады, дегенмен Вьетнаммен қол қойылатын еркін сауда туралы келісім маңызды және одақтың кеңеюі бағыты тұрғысынан көңіл бөлуге тұрарлықтай. Еркін сауда келіссөздерінің Израиль және Мысырмен жалғасып жатқаны осындай экономикалық шешімдердің артында елдердің сыртқы саясаттарының қаншалықты маңызды екенін көрсету тұрғысынан да қызықты болып табылады.

Жаңалықтар сараптамаларынан кейін журналымыздың осы басылымында «Саяси тұрақтылық және экономикалық даму» тақырыбында Еуразия ғылыми-зерттеу институтының әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетімен бірге өткізген II. Халықаралық экономика, қаржы және энергия конгресі туралы ақпаратты таба аласыз. 2014 жылы өзімнің тарапымнан Қожа Ахмет Ясауи университеті аясында бастама жасалған бұл конгресс экономика, қаржы және энергия мәселелерін бірге талқылауға арналған маңызды тұғырнамаға айналды. Сіздердің барлық пікірлеріңіз біз үшін өте маңызды. Шілде айындағы санымызда қайта қауышқанша...

ÖNSÖZ АЛҒЫСӨЗ

Еуразия ғылыми-зерттеу институтының директоры
Avrasya Araştırma Enstitüsü Müdürü

Doç. Dr. Nevzat Şimşek01

RÖPORTAJ СҰХБАТ

Қожа Ахмет Ясауи атындағы ХҚТУ Өкілетті кеңес мүшесі
Hoca Ahmet Yesevi Uluslararası Türk-Kazak Üniversitesi Mütevelli Heyet Üyesi

Prof. Dr. Muhittin Şimşek04

GÜNCEL ӨЗЕКТІ ПІКІР

Competing Interests of Iran and Kazakhstan in the Oil Market?
Конкурирующие интересы Ирана и Казахстана в нефтяном рынке

Dr. Farkhod Aminjonov11

Does the Trans-Caspian International Transport Route
Bring New Opportunities for Ukraine?
Несет ли Транскаспийский международный транспортный
маршрут новые возможности для Украины?

Lidiya Parkhomchik18

The FTA between Vietnam and the EEU: What it Gives to Kazakhstan?
Соглашение о свободной торговле между Вьетнамом
и Евразийским экономическим союзом: Что это даст Казахстану?

Aidana Arynbek26

HABER-YORUM

АҚПАРАТТЫҚ-САРАПТАМА

Chinese Energy Investments in Pakistan.....	32
Kazakhstan's Land Code Changes Issue.....	34
Consumer Loans Decreased By 1.3% Since March 2015.....	36
Almanya ve Fransa'dan Vize Serbestisine "El Freni" Önerisi.....	37
The United States Continues To Support Georgia's Euro-Atlantic Integration	39
Восстановление Пальмиры как символ торжества человеческого духа	41
Russia and Iran: Tariffs Issues	44
The National Bank Lowered The Base Rate To 15% From 17%.....	45
During 10 years the EU countries invested \$ 20 billion in Azerbaijan's economy.....	47
Oil Freeze Deal: the Case of Iran	48
The International Bank for Reconstruction and Development Allocates Loan to Kazakhstan Worth \$ 1 Billion	50
The President of Tehran Calls for Boost in Iran-Azerbaijan Relations	51
Восстание 1916 года в Центральной Азии: время переосмысления.....	53
Gas Production in Kazakhstan: a Slight Increase	55
Sitting of the Commission for Control of Expenditures of Funds Allocated from the National Wealth Fund was Held in the NBRK.....	56
To Stay or Not to Stay. One Month Left for the UK to Decide Whether or Not to Remain in the EU	58
China's Foreign Minister Visited Kazakhstan.....	60

ETKİNLİKLER

ІС-ШАРАЛАР

.....	62
-------	----

Prof. Dr. Muhittin Şimşek

Hoca Ahmet Yesevi Uluslararası
Türk-Kazak Üniversitesi Mütevelli
Heyet Üyesi

Қожа Ахмет Ясауи атындағы
Халықаралық қазақ-түрік
университетінің Өкілетті кеңес
мүшесі профессор, доктор
Мухиттин Шимшек

Kendi hayatınızla ilgili bilgi verir misiniz? Gençlere tavsiyeleriniz ne olur?

1965 Yılında Gaziantep/Nizip'te doğdum. 1985 yılında üniversiteden mezun oldum ve aynı yıl Marmara Üniversitesi Makine Mühendisliğinde asistan oldum. Dünya Bankası bursu ile İngiltere'ye gönderildim. 1992 yılında Doktoramı bitirdim. Sonra akademik unvanlarım sırası ile;

Yardımcı doçent oldum, (1993), Doçent (1994), Profesör (1999). Bu süreçte gerek devlete, gerekse özel sektöre birçok projeler ve danışmanlıklar yaptım. Tabii akademik dünyanın gerekli olan akademik yayınları ihmal etmeden... Zira akademisyenlik, dinamizm ister, takip ister, sabır ister, istikrar ister.

Қожа Ахмет Ясауи атындағы Халықаралық қазақ-түрік университетінің Өкілетті кеңес мүшесі профессор, доктор Мухиттин Шимшек

Жеке өміріңіз туралы айтып беріңізші. Жастарға қандай ақыл-кеңес берер едіңіз?

1965 жылы Газиантеп провинциясының Низип қаласында дүниеге келдім. 1985 жылы университетті бітіріп, Мәрмәр университетінде Машина жасау саласында ассистент болдым. Дүниежүзілік банк стипендиясы бойынша Англияда оқыдым. 1992 жылы докторантураны бітірдім. Содан кейін аға оқытушы (1993 ж.), доцент (1994 ж.), профессор (1999 ж.) ғылыми атағына ие болдым.

2003 yılında Üniversitedeki öğretim üyeliğimin yanı sıra Milli Eğitim Bakanlığı'nda danışmanlık görevine başladım. Bir çok AB projesini yönettim. Aynı zamanda Türkiye Lokomotif ve Motor Fabrikası (TÜLOMSAŞ) yönetim kurulu üyeliğine atandık. İlk lokomotif ihracatı bu dönemde başladı. Daha sonra işler iyice büyüdü Amerika (GE) ile stratejik ortaklığa başladık. Halen devam ediyor.

Cumhurbaşkanımızın başbakanlığı döneminde YÖK Denetleme Kurulu üyeliğine atandım. Bir sene sonra da bu kurulun başkanı oldum. 2008 yılında YÖK üyeliği ve YÖK Yürütme kurulu üyeliğine seçildim. İki dönem bu görevde bulundum.

Yine Sn. Başbakanımız tarafından 2008 de Kazakistan'da bulunan ve 29 ülke ve milletten öğrencisi bulunan Ahmet Yesevi Üniversitesi Mütevelli Heyet üyeliğine atandım. 2015 yılında dolan sürem, ikinci atamayla yenilendi halen devam etmekte.

120 den fazla bilimsel yayın ve 17 kitap yazdım. Bunlardan en çok ses getiren filim ve belgeseli de çekilen "Devrim Arabaları" nın anlatıldığı kitabımdır. TRT de "Yarım Kalan Devrim Rüyası" ve "Saklı Kentin Sırdaşı" isimli iki belgeselim yayınlandı.

Halen, heyecanla yazmaya, çizmeye, öğrenmeye devam ediyor, bir çok vakıf ve dernekte faaliyetlerimiz devam etmektedir. Hangi makamda bulunursak bulunalım, kanaatimce en büyük vazife hocalıktır.

Kendimi kimseye tavsiye makamında görmem lakin genç kardeşlerime söyleyeceğim tek şey, Peygamberimiz Efendimizin bize yön veren şu hadis-i Şerifi'dir; "İnsanların en hayırlısı, insanlara hayrı olandır". Vesselam...

Kazak- Türk eğitim işbirliği için neler söyleyebilirsiniz?

Ülkelerin en büyük zenginliği, yeraltı kaynakları, madenler, petrol yatakları ya da doğal gaz

Осы кезеңде ғылыми әлемге қажетті оқу басылымдарға көңіл бөле отырып мемлекетке де, жеке секторға да көптеген жобалар жасап, консультациялар бердім. Себебі, ғылым серпінділік, шыдамдылық, тұрақтылық сияқты қасиеттерді қажет етеді.

2003 жылы университетте сабақ берумен қатар, Білім және ғылым министрлігінде кеңесші қызметін бастадым. Еуропалық Одақтың көптеген жобаларын басқардым. Сондай-ақ, Түркия локомотив және қозғалтқыш фабрикасы (TÜLOMSAŞ) Директорлар кеңесінің мүшесі болып тағайындалдым. Алғашқы локомотивтер экспорты осы жылы басталды. Содан кейін жұмыстар алға жылжып, Америкамен (GE) стратегиялық әріптестігімізді бастадық. Ынтымақтастығымыз әлі де жалғасуда.

Президентіміз премьер-министр болған кезде Түркияның Жоғары білім кеңесі (YÖK) мүшелігіне тағайындалдым. Бір жыл өткеннен кейін осы комитеттің төрағасы болдым. 2008 жылы Жоғары білім кеңесі мүшелігіне және Жоғары білім кеңесінің Атқарушы кеңес мүшесі болып сайландым. Осы қызметте екі жыл істедім.

Қайтадан Премьер-министр мырза тарапынан 2008 жылы Қазақстандағы 29 мемлекеттен келген студенттер оқитын Халықаралық қазақ-түрік университетінің Өкілетті кеңес мүшесі болып тағайындалдым. 2015 жылы мерзімім аяқталды. Бірақ екінші мерзімге қайта тағайындалып, қызметімді әлі жалғастырудамын.

120-дан астам ғылыми еңбек және 17 кітап жаздым. Олардың ішінде ең жақсы қабылданғаны – «Революция көліктері» атты көркем фильм және деректі фильм түсірілген кітабым. «Аяқталмаған революция арманы» және «Жасырын қаланың сырласы» атты екі деректі фильмім TRT арнасында эфирге шықты.

Қазіргі уақытта кітап жазу, аудару және жаңа нәрселерді үйренумен айналысамын, көптеген қорлар мен бірлестіктерде қызметімді жалғастырудамын. Қандай қызметте болсам да, менің ойымша ең маңызды міндет оқыту болып табылады.

резервleri деғildir. Onların sahip oldukları genç нұfuslarıdır. Bu anlamда Türkiye en şanslı ülkedir. Zira dinamik bir genç нұfusa sahiptir. Aynı şekilde dost ve kardeş ülke Kazakistan da genç нұfusa sahiptir. Türkiye'nin eğitimde Kazakistan'dan daha önde olduğunu söyleyebiliriz. Bu doğaldır da. Çünkü Kazakistan'ın her ne kadar 500 yıllık tarihi bir geçmişe sahip olsa da, Kazakistan Cumhuriyeti ve ülke olmanın 25 yıllık bir geçmişi vardır. Bu da her alanda olduğu gibi, eğitimde de kurumsallaşmayı olumsuz etkilemiştir.

Bu sebeplerdir ki, Kazakistan Cumhuriyeti Devleti kurulduğu zaman ilk tanıyan ülke "bir millet iki devlet" düşüncesi ile Türkiye olmuştur. Sadece tanımakla kalmamış, Türk dünyasını gençlerinin eğitimi için Büyük Öğrenci Projesi adında bir proje başlatmış, burslu olarak Türk Dünyası gençlerinin eğitimini üstlenmiştir. Bu projedeki en büyük kontenjan da Kazakistan'a ayrılmıştır. Hala Türkiye Üniversitelerinde bu projeden eğitim-öğretim gören Kazak gençler vardır. Türkiye ayrıca, yeni bir modelle İki ülkenin ortak üniversitesi olarak "Uluslararası Hoca Ahmet Yesevi Üniversitesi" ni kurarak bu güne kadar 100 binin üzerinde öğrenci mezun etmiştir.

Türkiye'nin dost ve kardeş ülke Kazakistan'la eğitim alanındaki ilişkisi, ilk günden bu yana devam etmektedir. Kazakistan, bugün çok önemli, kaliteli yükseköğretim kurumlarına sahip haldedir. Hatta bu üniversitelerden mezun olan gençler "Bolaşak" programı ile dünyanın en iyi üniversitelerine gönderilerek yüksek lisans ve doktora yapmaktadırlar. Ancak burada bir serzenişimi ve sitemimi ifade etmek isterim ki; her yıl yüzlerce öğrenci bolaşak programı ile Avrupa ve Amerika üniversitelerine gönderilmekle birlikte, bu program çerçevesinde Türkiye'ye bir öğrenci bile gönderilmemiş olması üzücüdür. Farklı zamanlarda çok değerli Kazak dostlarımıza (bakan dahil) bu mevzuu açtığımızda haklı olduğumuzu ancak, bu programın dünyada

↑

Өзім ешкімге кеңес бере бермеймін, бірақ жастарға бір айтарым бар. Пайғамбарымыздың бізге бағыт беретін мынадай қасиетті хадисі бар: «Адамдардың арасындағы ең жақсысы – адамдарға ең пайдалы болғаны».

Қазақстан мен Түркияның білім саласындағы қарым-қатынасы жайлы не айта аласыз?

Елдердің ең үлкен байлығы жерасты ресурстары, шахталары, мұнай кен орындары немесе табиғи газ қоры емес, олардың жас ұрпақтары. Осы тұрғыда Түркияның да, Қазақстанның да жас халқы динамикалы болғандықтан, олар бақытты елдер болып табылады.

Қазақстан Республикасы құрылған кезде оны ең алғаш таныған мемлекет «бір ұлт, екі ел» идеясын ұстанған Түркия еді. Түркия тек танып қана қоймай, түркі әлемінің жастарына білім беру үшін «Үлкен студенттік жобаны» бастады. Осылайша түркі әлемі жастарына стипендия тағайындап, оқытуды қолға алды. Бұл жобадағы ең үлкен контингент Қазақстанға бөлінді. Әлі күнге дейін Түркия университеттерінде осы жоба бойынша білім алып жатқан қазақ жастары бар. Сондай-ақ, Түркия жаңа үлгі бойынша екі елдің ортақ университеті ретінде Қожа Ахмет Ясауи атындағы Халықаралық қазақ-түрік университетін құрды. Осы уақытқа дейін бұл білім ордасынан 100 мыңнан астам студент білім алып шықты.

Түркияның дос және бауырлас ел Қазақстанмен білім саласындағы қарым-қатынастары бірінші күннен бері жалғасып келеді. Қазақстанда бүгінде өте маңызды, сапалы жоғары оқу орындары бар. Осы университеттерді бітірген жастар «Болашақ» бағдарламасы бойынша әлемнің үздік жоғары оқу орындарына жіберіліп, магистратура мен докторантурада білімін жалғастыруда. Алайда, жыл сайын жүздеген студент «Болашақ» бағдарламасы бойынша Еуропа және Америка университеттеріне жіберіліп, ал осы бағдарлама шеңберінде Түркияға бірде-бір студенттің жіберілмегені өкінішті. Қазақ достарымыздан (министрді

ilk 200 e giren universiteler için geçerli olduğu ifade edilmiştir. Oysa alan bazında Türk üniversitelerinde ilk 200'e giren birçok üniversitemiz vardır. Her neyse... Sitem sevgiden doğar. Eğitim alanında Kazakistan ile ilişkilerimizin daha sıkı bir şekilde devam edeceğinden hiç şüphem yok..

EFE'2016 Konferansı hakkında fikrinizi özetleyebilir misiniz?

Ekonomi, Finans ve Enerji üst başlıklı olmak üzere ilki 2014 yılında yapılan kongremiz Ahmet Yesevi Üniversitesi'ne bağlı Almaty'da bulunan Avrasya Enstitümüz tarafından organize edilmektedir. EFE'2016, gerek katılım, gerekse organizasyon bakımından daha iyi olduğunu ve EFE'2018'in de bundan daha iyi olacağını söyleyebilirim.

Bugün dünyanın iki önemli uğraş alanı vardır. Enerji ve Finans. Tabii ki bu iki kavram, ekonomi şemsiyesi altında, onsuz düşünülemez. Zira

қоса алғанда) бұл мәселе туралы сұраған кезде бұл бағдарламаның әлемнің ең үздік 200 жоғары оқу орнына ғана жарамды болғанын айтты. Бірақ бұл үздік 200-дік қатарында Түркияның да бірнеше университеттері бар. Не болса да, білім беру саласында Қазақстанмен қарым-қатынасымыздың одан сайын нығая беретініне еш күмәнім жоқ ..

ЭФЭ'2016 конгресі туралы пікіріңізбен бөліссеңіз.

Алғашқы рет 2014 жылы өткен Экономика, қаржы және энергия конгресі Қожа Ахмет Ясауи университетінің Алматы қаласындағы филиалы Еуразия ғылыми-зерттеу институты тарапынан ұйымдастырылды. Менің ойымша, ЭФЭ'2016 конгресі қатысу жағынан да, ұйымдастыру жағынан да жақсырақ болды. Келесі ЭФЭ'2018 конгресі бұдан да жақсы өтеді деген сенімдемін.

Бүгінгі таңда әлемде екі маңызды сала бар, олар: энергетика және қаржы. Әрине, бұл екі ұғымның негізгісі – экономика, онсыз

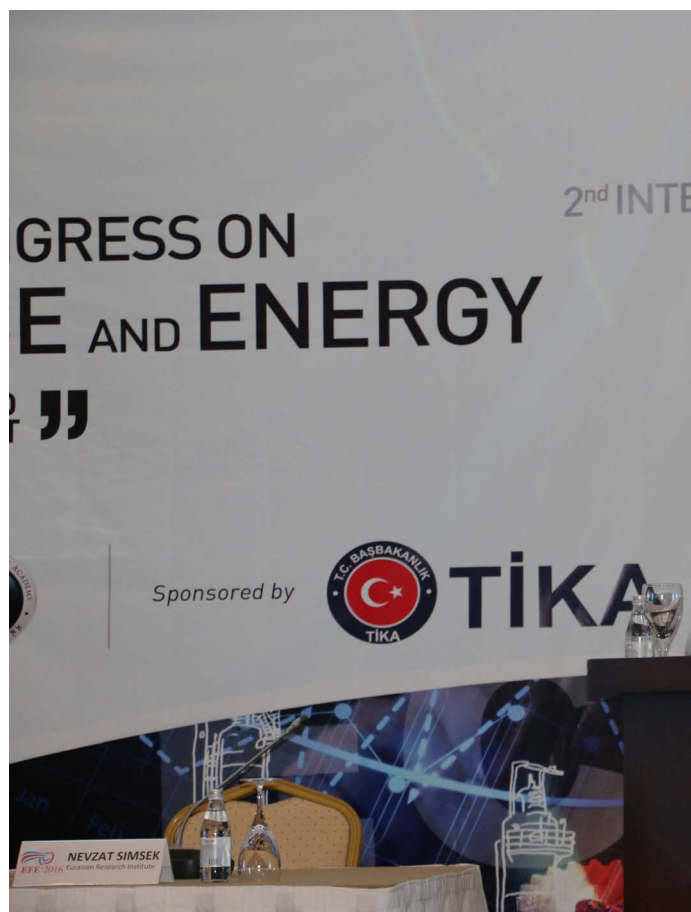
sahip olunan yeraltı ve yerüstü kaynaklar, uygun finans sistemi ile yönetilmezse yeteri ölçüde ekonomik sistem içinde yer bulamaz. Bu ise ülkelerin gelişmesini engeller. Dost ve kardeş Kazakistan'ın lideri Nursultan Nazarbayev, bu kavramların öneminin o kadar farkında ki bütün siyasetini bu çerçevede şekillendirmektedir. Ancak bir şeye sahip olmak kadar onu sürdürülebilir kılmak da o kadar önemlidir. Bu sebepten olmalıdır ki Kongreyi düzenleyen arkadaşlarımız EFE'2016'nın alt başlığını "Ekonomik İstikrar ve Sürdürülebilirlik" olarak belirlemişlerdir ki çok yerinde olmuştur.

Kongreye 13 ülkeden 300'ün üzerinde bildiri müracaat etmiş, ancak bilim kurulu 75'ini seçmiştir. İki gün boyunca bilim ve saha adamları yoğun bir program ile tartışmışlardır. Kongrenin sonunda yayınlanmaya değer bildiriler basılarak ilgililerin istifadesine sunulacaktır.

Her kongrenin Kazakistan'ın önde gelen üniversitelerinin ortaklığı ile düzenlenmesi de önemlidir. Zira buradaki üniversitelerde konuyla ilgili çok sayıda kıymetli bilim adamları büyük katkı sağlamaktadırlar. EFE'nin gelenekselleşeceği ve genişleyerek büyüyeceğine inancım tamdır. Bu vesile ile Kongreyi düzenleyen bütün arkadaşlarımı, Enstitünün Direktörü Doç. Dr. Nevzat Şimşek'in şahsında tebrik ediyorum. Biz mütevelli heyeti olarak onların yaptıkları bu tür faaliyetlerin destekçisi ve hamisi olmayı da sürdüreceğiz.

Uzun yıllardır YÖK Yürütme Kurulu üyeliği görevinde bulundunuz. Türkiye'nin bu süreçteki ve şimdiki eğitim sisteminde farklılıklar var mıdır?

Doğrudur. Uzunca süre sayılabilecek Türk Yükseköğretimine hizmet etme fırsatı veren büyüklerimize müteşekkirim. Yükseköğretimin hemen her kademesinde; akademisyen, yönetici, denetleme kurulu üyeliği, denetleme kurulu başkanlığı, YÖK üyeliği ve YÖK Yürütme

ештеңе болмайды. Жер асты және жер үсті ресурстары тиісті қаржы жүйесімен басқарылмайтын болса, жеткілікті мөлшерде экономикалық жүйе ішінде орын таба алмайды. Ал бұл еліміздің дамуына кедергі келтіреді. Бауырлас мемлекет Қазақстан Республикасының Президенті Нұрсұлтан Назарбаев бұл ұғымдардың маңыздылығын түсінеді, сондықтан саясатын осы шеңберде сәйкестендіруде. Бірақ бір нәрсеге ие болумен қатар, оны тұрақты ету де маңызды болып табылады. Конгресті ұйымдастырған достарымыз ЭФЭ'2016-ның тақырыбын «Саяси тұрақтылық пен экономикалық даму» деп таңдағаны осыған байланысты болу керек.

Конгреске 13 елден 300-ге жуық баяндама жіберілді, бірақ Ғылым комитеті оның 73-ін таңдады. Екі күн бойы ғалымдар түрлі тақырыптарды талқылады. Конгрестен кейін жарияланатын баяндамалар басылып

Kurulu Üyeliği görevlerimin yanı sıra bir çok komisyonda üye ya da başkan olarak görev yaptım.

Hiç bir şey bir anda olmaz. Türkiye; gelenekleri olan, sistemi oturmuş bir ülkedir. Elbette her hükümet kendince her alanda olduğu gibi genelde eğitim, özelde yüksek öğretime katkıda bulunmaya çalışmışlardır. Ancak, son 10-15 yıldır Türkiye'deki her alandaki gelişme (ulaştırma, iletişim, sağlık, sanayi, bankacılık, sigorta sistemi vs.) ye paralel olarak yükseköğretimde de büyük, çok büyük değişimler yaşanmıştır. Yaşanan değişim ve gelişimi kantitatif ve kalitatif olarak ikiye ayırabiliriz. Sayısal olarak Cumhuriyet tarihi boyunca açılmış üniversitelerin üç katı daha üniversite açılmış, istisnasız 81 vilayetin hepsinde üniversite vardır. Bu yükseköğretime erişilebilirliği artırmış ve bugün 6 milyon

шығып, қызығушылық танытқандардың назарына ұсынылатын болады.

Әр конгрестің Қазақстанның жетекші жоғары оқу орындарымен ортақтаса ұйымдастырылуы да маңызды болып табылады. Мұндағы университеттерде осы мәселе төңірегінде көптеген ғалымдар үлкен үлес қосуда. ЭФЭ конгресінің дәстүрге айналып, одан әрі дами түсетініне сенімім мол. Осыған байланысты Конгресті ұйымдастырған барлық достарымды, институт директоры э.ғ.д., доцент Невзат Шимшек мырзаны құттықтаймын. Біз өкілетті кеңес ретінде олардың атқаратын жұмыстарына әрқашанда қолдау көрсетіп, қамқоршы болуды жалғастырамыз.

Көп жылдар бойы Түркияның Жоғары білім кеңесінің (ҮӨК) мүшесі болдыңыз. Түркияның сол кездегі және қазіргі білім беру жүйесі арасында айырмашылықтар бар ма?

Рас айтасыз. Ұзақ уақыт бойы Түркияның жоғары білім беру саласында қызмет етуге мүмкіндік берген жоғары лауазымды тұлғаларға ризашылығымды білдіремін. Жоғары білім берудің әрбір кезеңінде ғалым, басқарушы, Бақылау кеңесінің мүшесі, Жоғары білім кеңесінің мүшесі, сондай-ақ Жоғары білім кеңесі Атқарушы комитетінің мүшесі ретінде қызмет атқарумен қатар, бірнеше комиссияның мүшесі немесе төрағасы болып қызмет атқардым.

Ештеңе де бір сәтте орындала қоймайды. Түркия дәстүрлері бар, жүйесі тұрақталған ел болып табылады. Әрине, әр үкімет әдетте білім беру саласына, атап айтқанда жоғары білім беруге үлес қосуға күш салды. Алайда, соңғы 10-15 жылда Түркияның барлық саласындағы (көлік, байланыс, денсаулық сақтау, өнеркәсіп, банк жүйесі, сақтандыру жүйесі, т.б.) өзгерістермен қатар жоғары білім беру саласында да айтарлықтай үлкен өзгерістер болды. Жасалған өзгерістерді сандық және сапалық деп екіге бөлуге болады. Сандық тұрғыда Республика кезеңінде ашылған университеттер үш есе көбейді, барлық 81 облыста университет бар. Бұл жоғары білімге қолжетімділікті арттырды және бүгін күні 6 миллион жас

yüksek öğretim gören gençliğimiz vardır. Kalite olarak ise; dünya üniversiteleri ile yarışan çok sayıda üniversitemizin oluşunu iftiharla söyleyebilirim. Bununla ilgili olarak yine aynı dönemde Türkiye’de AR-GE ve Bilimsel araştırmalara ayrılan pay 3 kat artmıştır. Bugün klasik yükseköğretimin yanı sıra 3. Nesil üniversitemiz dünyanın her tarafından öğrenci almaktadır. Mesela aynı dönemde yabancı öğrenci sayımızda 2 kat artış olmuş. Bilimsel yayın sıralamasında 17. Sıraya yükselmişizdir.

Cumhuriyet döneminde sanayileşmemizi yeterli görüyor musunuz, değilse Sizce engeller nelerdir?

Tabii ki yeterli görmüyorum. Mesela 1965 yılına kadar Kore ile kişi başına düşen milli gelirimiz hemen hemen aynıdır. Ancak Kore, 1967’den sonra arayı açmış ve bugün bizi çok gerilerde bırakarak 30.000 Dolar civarındadır. Sebebi, sanayileşmeye ciddi önem vermiş. Top yekün bir millet, sanayileşme için çalışmıştır. Biz de maalesef öyle olmamıştır. Bakın size bir şey söyleyeyim, Türkiye 1936 yılında özel teşebbüs tarafından Endüstriyel anlamda kendi uçaklarını yapmış, ancak çeşitli sebeplerden dolayı sürdürememiştir. 1947 yılında devlet eli ile uçak fabrikası kurulmuş, üretilmiş ancak o da sürdürülebilir olmamıştır. 1961 yılında tamamıyla yerli otomobil üretilmiş, fakat bu proje de kesintiye uğramıştır. Oysa bizden sonra Hyundai’nin üretimine başlayan (1967) Kore’nin durumu malumunuzdur. Cumhuriyet dönemi sanayileşmemizi anlatan “Yarım Kalan Devrim Rüyası” ve “Bir Öncünün Romanı: Nuri Demirağ” kitaplarım, bu sorunuza detaylı cevap içermektedir. Ancak 10-15 yıldır yapılan Birçok endüstriyel anlamda ve AR-GE çalışmaları ile özellikli alanlarda ciddi stratejik üretimler yapmakta ve ihraç etmekteyiz. Zaten milli gelirimize de bu gelişme yansımaktadır.

жоғары білім алуда. Сапасына келетін болсақ, әлемнің университеттерімен бәсекеге түсе алатын көптеген университеттің болғанын мақтанышпен айта аламын. Осыған байланысты тағы да сол кезеңде Түркияда Зерттеу және жобалау, сондай-ақ ғылыми зерттеулер үлесі 3 есе артты. Бүгінгі күні бұрыннан бері келі жатқан жоғары оқу орындарымен қатар, университеттердің 3-ші буынында әлемнің түкпір-түкпірінен келген студенттер білім алуда. Мысалы, сол кезеңде шетелдік студенттердің саны екі есе ұлғайды. Ғылыми жарияланымдардың рейтингінде 17-ші орынға көтерілдік.

Түркияның индустрия саласын қалай бағалайсыз? Қандай кедергілерді жою керек деп есептейсіз?

Әрине, жеткілікті деп санамаймын. Мысалы, 1965 жылға дейін халықтың жан басына шаққандағы ұлттық табысы шамамен Кореямен бірдей еді. Алайда, Корея 1967 жылдан кейін бізден озып кетіп, бүгінгі күні жан басына шаққандағы ұлттық табысы 30,000 долларды құрайды. Жалпы алғанда ұлт индустрияландыру үшін жұмыс істеді. Өкінішке орай, бізде ондай болған жоқ. Түркия 1936 жылы жеке кәсіпкерлік арқылы өнеркәсіптік мағынада өз ұшақтарын жасады, бірақ түрлі себептерге байланысты жалғастыра алмады. 1947 жылы үкімет тарапынан ұшақ зауыты құрылды, бірақ ол да тұрақты болмады. 1961 жылы толығымен отандық автокөлік өндірілді, бірақ бұл жоба да тоқтатылды. Бізден кейін Hyundai өндірісін бастаған (1967 ж.) Кореяның қазіргі жағдайын білесіздер. Республика дәуіріндегі индустрияландыру сипатталған «Аяқталмаған революция арманы» және «Көшбасшы туралы роман: Нури Демираг» атты кітаптарым осы сұрақтарға толық жауап береді. Алайда соңғы 10-15 жыл ішінде өнеркәсіптік салада атқарылған жұмыстар мен зерттеу және жобалау жұмыстары арқылы жеке салаларда айтарлықтай стратегиялық өндіріспен айналысып, өнімдерді экспорттап жатырмыз. Бұл дамуды біздің ұлттық табысымыздан көруге болады.

Сұхбатыңыз үшін рахмет.

COMPETING INTERESTS OF IRAN AND KAZAKHSTAN IN THE OIL MARKET?

Dr. Farkhod Aminjonov

КОНКУРИРУЮЩИЕ ИНТЕРЕСЫ ИРАНА И КАЗАХСТАНА В НЕФТЯНОМ РЫНКЕ

Kazakhstan is rich for natural resources, especially crude oil. It possesses 30 thousand million barrels, which places it in the top 15 in the world's ranking. The country is also one of the major producers with the daily production rate of 1701 thousand barrels in 2014 (top 20 major producers).¹ More than 90 percent of oil reserves are concentrated in the 15 largest oil fields such as Tengiz, Kashagan, Karachaganak, Uzen, Zhetybai, Zhanazhol, Kalamkas, Kenkiyak, Karazhanbas, Kumkol, North Buzachi, Alibekmola, Central and Eastern Prorva, Kenbai, Korolevskoye.² The government is planning to increase the volume of oil condensate production from 81.8 million tonnes up to 112 million tonnes by 2030.³ The competition in the

Казakhstan богата природными ресурсами, особенно сырой нефтью. Запасы нефти страны составляют 30 тысяч миллионов баррелей, что ставит ее в топ-15 в мировом рейтинге. В 2014 году Казахстан был также одним из основных производителей с суточной производительностью 1701 тысяч баррелей (топ-20 крупнейших производителей). Более 90 процентов запасов нефти сконцентрированы в 15 крупнейших нефтяных месторождениях, таких как Тенгиз, Кашаган, Карачаганак, Узень, Жетыбай, Жанажол, Каламкас, Кенкияк, Каражанбас, Кумколь, Северное Бузачи, Алибекмола, Центральная и Восточная Прорва, Кенбай и Королевское. Правительство планирует к 2030 году увеличить объем добычи конденсата нефти с 81,8 млн. тонн до 112 млн. тонн. Конкуренция на мировом рынке нефти,

1 BP Statistical Review June 2015, <https://www.bp.com/content/dam/bp/pdf/energy-economics/statistical-review-2015/bp-statistical-review-of-world-energy-2015-full-report.pdf>

2 http://www.kmgep.kz/eng/about_kazakhstan/oil_and_gas_sector/

3 U. Karabalin, "Voloviy Obyom Dobichi Neftekondensata k 2030 Godu Sostavit Poryadka 112 mln. Ton v God" (Gross Production of the Oil Condensate Will Reach 112 mln. tonnes by 2030),

global oil market, lack of complete ownership of oil production by the government/national energy companies and fluctuating oil prices are decisive factors in determining the course of Kazakhstan's domestic and external oil policy. Experts forecast changing global oil trading dynamics with Iran regaining its position as a major exporter of oil thus affecting all oil producing countries. The analysis has shown, however, that the impact on Kazakhstan may not be dramatic.

In the early 1990s, to boost its economic growth by developing its oil and gas potential, Kazakhstan opened up its market for international energy companies. Winners of the race for Kazakhstani resources were companies such as ChevronTexaco, Exxon-Mobil, Agip/Eni, Royal Dutch Shell, British Group, TotalFinaElf, and Impex. Canadian, Middle Eastern, and Russian energy companies followed them. Chinese and Indian extractive and financial corporations started playing a more active role in the mid-2000s. And currently Kazakhstan controls only one-fifth of the overall oil and gas condensate extraction in the country.⁴ All these international oil companies as well as the government of Kazakhstan are quite sensitive to changing oil trading dynamics in the global market. These actors are particularly concerned about Iran's reentering the oil market after several years of, to a considerable extent, economic blockade.

(Government of the Republic of Kazakhstan, 2014), accessed October 5, 2014, <http://www.government.kz/index.php/ru/novosti/16672-valovyy-ob-em-dobychi-neftekondensata-k-2030-godu-sostavit-poryadka-112-mln-tonn-v-god-u-karabalin.html>.

4 Nurlan Zhumagulov, "Fakti i Cifri Neftegazovoy Otraski Kazaxstana za 2013 God (Facts and Figures of Kazakhstan's Oil and Gas Industry for 2013)," *YourVision*, 2014, accessed October 1, 2014, http://yvision.kz/post/405781#comment2555459?utm_source=last_comments&utm_medium=main&utm_campaign=last_comments.

Iran's regaining its position, as a major exporter, will affect all oil producing countries.

Восстановление позиции Ирана в качестве крупного экспортера нефти, влияет на все нефтедобывающие страны.

отсутствие у государственных/национальных энергетических компаний полной собственности на добычу нефти и колебание цен на нефть являются решающими факторами при определении курса внутренней и внешней нефтяной политики Казахстана. Эксперты прогнозируют изменение глобальной динамики торговли нефти и восстановление позиции Ирана в качестве крупного экспортера нефти, таким образом влияя на все нефтедобывающие страны. Однако, проведенный анализ показал, что влияние на Казахстан может быть несущественным.

В начале 1990-х годов Казахстан для того, чтобы повысить свой экономический рост путем развития своего нефтегазового потенциала, открыл свой рынок для международных энергетических компаний. Победителями в гонке за казахстанскими ресурсами стали такие компании, как ChevronTexaco, ExxonMobil, Agip/Eni, Royal Dutch Shell, British Group, TotalFinaElf и Impex. Канадские, ближневосточные, а также российские энергетические компании последовали за ними. Китайские, индийские добывающие и финансовые корпорации начали играть более активную роль в середине 2000-х годов. И в настоящее время Казахстан контролирует только одну пятую часть общей добычи нефти и газового конденсата в стране. Все эти международные нефтяные компании, а также правительство Казахстана весьма чувствительны

According to the PRIX global index value, which is based on the input of 265 Country Analysts and the analysis of the political developments in the world's 20 largest oil-exporting countries, the volume of exports of crude oil is forecasted to go down thus pushing the oil prices higher from its current level. At the same time PRIX analysts highlight Iran's attempts to regain its positions in the global oil markets as one of the factors to have an impact on the fluctuation of oil prices. Iran's nuclear deal and to some extent lifted sanctions will most likely result in rapid growth of Iranian oil exports, which will affect oil producing countries, including Kazakhstan.⁵

Some experts in Kazakhstan fear that the increasing share of the Iranian oil will not only drag prices down, but will also turn Iran into a direct competitor to Kazakhstan. There are signs, however, showing that the affect from Iran's reentering energy markets may not be as dramatic. There are several constraints preventing Iranian government from boosting its oil production. First, Iran is in urgent need for advanced technologies and investments in the development of its energy sector. According to different estimates Iran needs around US\$150 billion of investments to boost its oil and gas production by 2020. And the Iranian government does not have it. Second, Iran has to build new pipeline infrastructure or liquefaction facilities to make it easier to export its resources. Construction of the energy infrastructure, however, will take some time. Third, the oil market is already oversupplied by major producers, which can beat the Iranian price because the cost of oil production in

Some experts in Kazakhstan fear that the increasing share of the Iranian oil will not only drag prices down, but will also turn Iran into a direct competitor to Kazakhstan.

Некоторые эксперты Казахстана опасаются того, что увеличение доли иранской нефти не только ослабит цены, но и превратит Иран в прямого конкурента Казахстана.

к изменению динамики торговли нефти на мировом рынке. Эти страны особенно обеспокоены повторным входом Ирана на нефтяной рынок после стольких, в значительной степени, лет экономической блокады.

Согласно глобальному значению индекса PRIX, который основан на оценке 265 аналитиков страны и анализе политических событий в 20 крупнейших в мире странах-экспортеров нефти, прогнозируется снижение объема экспорта сырой нефти, таким образом, цены на нефть поднимутся выше чем на текущем уровне. В то же время аналитики PRIX подчеркивают попытки Ирана восстановить свои позиции на мировом рынке нефти в качестве одного из факторов, которые оказывают влияние на колебание цен на нефть. Ядерное соглашение Ирана и в некоторой степени снятие санкций, скорее всего, приведет к быстрому росту иранского экспорта нефти, которые будут влиять на нефтедобывающие страны, включая Казахстан.

Некоторые эксперты Казахстана опасаются того, что увеличение доли иранской нефти не только ослабит цены, но и превратит Иран в прямого конкурента Казахстана. Однако есть признаки, которые показывает, что влияние возвращения Ирана на энергетические рынки может быть не столь драматичным. Есть несколько ограничений, препятствующих иранскому правительству в повышении добычи нефти. Во-первых, Иран

⁵ "Political risk forecast for global oil exports," PRIX Index Analytical Note Q2 2016, <http://prixindex.net/wp-content/uploads/2015/09/2016-Q2-PRIX-index-analytical-note.pdf>

their respective countries is lower. The cost to produce one barrel of oil in Kuwait is US\$8.50, in Saudi Arabia US\$9.90, in Iraq US\$10.70 and UAE US\$12.30. Iran produces one barrel of oil for US\$12.60. And even though the average cost to produce one barrel of oil in Kazakhstan accounts for US\$27.80, which is twice the cost of that of the Iranian, there is no direct physical competition between these two countries as their list of customers vary significantly.⁶

Major customers of the Kazakh oil as of 2013 were Italy (27 percent), China (16 percent), Netherlands (13 percent), France (9 percent), Austria (7 percent), Switzerland (6 percent), Romania (4 percent), Canada (4 percent), Spain (3 percent), etc.⁷ The figures over the past couple of years did not change significantly. Major customers of the Iranian oil in 2014 were China (47 percent), India (20 percent), Turkey (8 percent), Japan (12 percent) and Korea (9 percent). Only 4 percent of oil exports goes to other consumers.⁸ So basically at the current stage these two exporters do not compete for oil markets. While China is an important consumer of oil from these countries, Kazakhstan delivers its resources to the western regions of the country and Iran supplies oil to the eastern regions.

Even if Iran succeeds to take over some of the European customers, Kazakhstan will be able to redirect some of its oil production to the energy hungry Chinese market. And again Kazakhstan will have a comparative advantage in this case as it will be delivering oil to the eastern regions of China via pipeline networks to which Iran has not access at all. Most importantly, there is a spare pipeline capacity that Kazakhstan can fill in with its own resources. Increasing oil production capacity over the last decade turned Kazakhstan into a major exporter in Central Asia. Kazakhstan exported over 64 million tons of oil through the Atyrau–

остро нуждается в передовых технологиях и инвестициях в развитие энергетического сектора. Согласно различным оценкам Ирану необходимо около 150 млрд. долларов США инвестиций, чтобы увеличить добычу нефти и газа к 2020 году. А иранское правительство не обладает такими средствами. Во-вторых, Иран должен построить новую инфраструктуру трубопровода или установку для сжижения, чтобы облегчить экспорт своих ресурсов. Однако для строительства энергетической инфраструктуры потребуется некоторое время. В-третьих, нефтяной рынок уже перенасыщен крупными производителями, которые могут обрушить иранские цены на нефть, потому что стоимость нефтедобычи в этих странах ниже. Стоимость производства одного барреля нефти в Кувейте составляет

6 Alanna Petroff and Tal Yellin, "What it costs to produce oil," *CNNMoney*, 2016 <http://money.cnn.com/interactive/economy/the-cost-to-produce-a-barrel-of-oil/>

7 Zhumagulov, "Facts and Figures of Kazakhstan's Oil and Gas Industry for 2013."

8 Cameron Glenn, "After Sanctions: iran Oil and Gas Boom?" *United States Institute of Peace*, May 8, 2015 <http://iranprimer.usip.org/blog/2015/may/08/after-sanctions-iran-oil-gas-boom>

images.rigzone.com

Samara pipeline (14.6 million tons), Caspian Pipeline Consortium (35.2 million tons), Atasu–Alashankou pipeline (11.7 million tons), Aktau sea port (4.7 million tons) in 2014.⁹ With some ups and downs the volume of oil export remains, to a considerable extent, the same for 2015.¹⁰ Kazakhstan has an export-oriented economy and is highly dependent on shipments of oil and related products (73 percent of total exports).¹¹ However, Kazakhstan suffers from excessive dependence on the pipeline networks to its major European customers (Eu-

8,50 долларов США, в Саудовской Аравии 9,90 долларов США, в Ираке 10,70 долларов США и в ОАЭ 12,30 долларов США. Иран производит один баррель нефти за 12,60 долларов США. И хотя средняя стоимость производства одного барреля нефти в Казахстане составляет 27,80 долларов США, что вдвое превышает иранскую стоимость, нет прямой физической конкуренции между этими двумя странами, поскольку их список покупателей значительно варьируется.

Крупными потребителями казахстанской нефти по состоянию на 2013 год были Италия (27 процентов), Китай (16 процентов), Нидерланды (13 процентов), Франция (9 процентов), Австрия (7 процентов), Швейцария (6 процентов), Румыния (4 процента), Канада (4 процента), Испания (3 процента) и т.д. Цифры за последние пару лет существенно не изменились. Основными потребителями иранской нефти в 2014 году были Китай (47 процентов), Индия (20 процентов), Турция (8 процентов), Япония (12 процентов) и Корея (9 процентов). Только 4 процента экспорта нефти идет к другим потребителям. Поэтому в основном на текущей стадии эти два экспортера не конкурируют за нефтяные рынки. В то время как Китай является важным потребителем нефти из этих стран, Казахстан поставляет свои ресурсы в западные регионы страны, а Иран поставляет нефть в восточные регионы.

Даже если Ирану удастся привлечь к себе некоторых европейских клиентов, Казахстан сможет перенаправить часть своей нефтедобычи на энергодефицитный китайский рынок. И в этом случае Казахстан снова будет иметь сравнительное преимущество, поскольку страна будет поставлять нефть в восточные области Китая через сети трубопроводов, к которым у Ирана вообще нет доступа. Самое главное есть запасная мощность трубопровода,

9 “Transportirovka nefiti (Transportation of oil),” *Kazmunaigaz official website*, www.kmg.kz/manufacturing/oil/.

10 “‘KazTransOil’ snizil transportirovku nefiti i nefteproduktov na 4.7 protsentov (‘KazTransOil’ decreased oil and oil products export by 4.7 percent),” *AtamekenInfo*, 2015, <http://atameken.info/articles/KazTransOyl-snizil-transportirovku-nefti-i-nefteproduktov-na-47>.

11 “Kazakhstan Exports,” *Trading Economics*, 2016 <http://www.tradingeconomics.com/kazakhstan/exports>

“

Kazakhstan delivers its resources to the western regions of the country and Iran supplies oil to the eastern regions.

”

encrypted-tbn2.gstatic.com

rope imports 85 percent of Kazakh oil)¹², which pass through the Russian territory. Kazakhstan, to some extent, reduced its dependence on the Russian corridor by engaging in the trade of oil with China through the Kazakhstan–China oil pipeline. This pipeline allows Kazakhstan to supply 20 million tons of oil to China annually.¹³ However,

12 “Bolee 85 protsentov eksporta nefiti Kazaxstana na vneshnie rynki prokhorit cherez territoriyu Rossii (Over 85 percent of oil exports from Kazakhstan to external markets pass Russian territory),” *Kursiv*, April 22, 2015, http://www.kursiv.kz/news/retail/bolee_85_eksporta_nefti_kazakhstan_na_vneshnie_rynki_prokhorit_cherez_territoriyu_rossii_768/.

13 “Kazakhstan-China Oil Pipeline,” *Kazmunaigaz official website*, n.d. http://www.kmg.kz/en/manufacturing/oil/kazakhstan_china/

“

Казахстан поставляет свои ресурсы в западные регионы страны, а Иран поставляет нефть в восточные регионы.

”

которую Казахстан может заполнить своими собственными ресурсами. Увеличение способности нефтедобычи за прошлое десятилетие превратило Казахстан в крупного экспортера в Центральной Азии. Казахстан экспортировал более 64 млн. тонн нефти через трубопровод Атырау-Самара (14,6 млн. тонн), Каспийский трубопроводный консорциум (35,2 млн. тонн), трубопровод Атасу-Алашанькоу (11,7 млн. тонн), морской порт Актау (4,7 млн. тонн) в 2014 году. Не учитывая определенную вариацию

er, Kazakhstan–China oil trade never reached the level to fill up the pipeline. In case, the demand for the Kazakh oil decreases in the European market, Kazakhstan will be able to redirect it to China.

In this regard, while lifted sanctions from Iran and increasing the share of the Iranian oil in the global market can affect oil-trading dynamics, there are no signs that it will have an immediate impact on Kazakhstan's foreign energy policy. Even if it does, there is an alternative, which will allow Kazakhstan to at least sustain its current level of oil exports.

“

This pipeline allows Kazakhstan to supply 20 million tons of oil to China annually.

”

“

Нефтепровод Казахстан-Китай позволяет Казахстану ежегодно поставлять в Китай 20 млн. тонн нефти.

”

объем экспорта нефти оставался в значительной степени тем же самым в 2015 году. Казахстан имеет экономику ориентированную на экспорт и сильно зависит от поставок нефти и нефтепродуктов (73 процентов от общего экспорта) на внешние рынки. Однако, Казахстан страдает от чрезмерной зависимости от сетей трубопровода к своим основным европейским потребителям (Европа импортирует 85 процентов казахстанской нефти), которые проходят через территорию России. Казахстан, в некоторой степени, уменьшил свою зависимость от российского коридора, участвуя в торговле нефтью с Китаем через нефтепровод Казахстан-Китай. Этот трубопровод позволяет Казахстану ежегодно поставлять в Китай 20 млн. тонн нефти. Тем не менее, торговля нефтью между Казахстаном и Китаем никогда не достигала уровня, чтобы заполнить трубопровод. В случае, если спрос на Казахстанскую нефть снизится на европейском рынке, то Казахстан сможет перенаправить ее в Китай.

В связи с этим, в то время как снятие санкций против Ирана и увеличение доли иранской нефти на мировом рынке могут повлиять на динамику торговли нефтью, нет никаких признаков того, что это окажет прямое влияние на внешнюю энергетическую политику Казахстана. Даже если это произойдет, есть альтернатива, которая позволит Казахстану, по крайней мере, сохранить свой нынешний уровень экспорта нефти.

DOES THE TRANS-CASPIAN INTERNATIONAL TRANSPORT ROUTE BRING NEW OPPORTUNITIES FOR UKRAINE?

Lidiya Parkhomchik

НЕСЕТ ЛИ ТРАНСКАСПИЙСКИЙ МЕЖДУНАРОДНЫЙ ТРАНСПОРТНЫЙ МАРШРУТ НОВЫЕ ВОЗМОЖНОСТИ ДЛЯ УКРАИНЫ?

After suspending the Free Trade Agreement with Ukraine from January 1, 2016, Russia imposed a food embargo on Ukraine and blocked the transit of Ukrainian goods heading to Central Asian countries and China. Under new regulations, the Ukrainian goods can be transported via Russian railways only in case if Ukraine's products enter Russia via Belarus. Moreover, in order to prevent goods from being unloaded in Russia it was ordered to have them sealed during transportation through Russian territory. Identified actions are considered by Moscow as preventive measures against flooding the Russian market by the flow of the sanctioned goods from the EU via Ukrainian territory under the Deep and Comprehensive Free Trade Area (DCFTA) agreement.

После приостановления действия соглашения о зоне свободной торговли с Украиной с 1 января 2016 г., Россия ввела эмбарго на ввоз сельскохозяйственной продукции из Украины, блокировав транзит украинских грузов, направляющихся в страны Центральной Азии и Китай. В соответствии с новыми правилами, украинские товары могут быть транспортированы через российские железнодорожные магистрали лишь в том случае, если украинская продукция была ввезена в Россию через Белоруссию. Кроме того, для того чтобы предотвратить возможность выгрузки товаров на территории России было введено требование транспортировать продукцию в опечатанных контейнерах. Обозначенные

Under these circumstances, Kiev have to search for alternative transit route to redirect traffic flows in an easterly direction bypassing Russian territory. As a result, Ukraine has decided to join the Trans-Caspian International Transport Route (TITR) aimed at connecting Europe with China by transporting containers via Kazakhstan, Azerbaijan, Georgia and Turkey as its full-fledged member. Currently, the Ukrainian Railways Company Ukrzaliznytsia is in the process of finalizing the agreement for joining the TITR. Actually, for the first time the possibility of Kiev's participation in the TITR was discussed during an official visit of the President of Ukraine, Petro Poroshenko, to Kazakhstan in October 2015. During the Round table and the International Forum held in Odessa on November 16 and on December 3, 2015, respectively, the TITR's member states addressed the possible increase of the transit potential capacity of the route following Ukraine's accession.

Consequently, the Ukrainian Ministry of Infrastructure, Ukrainian Railways and the Coordinating Committee of the TITR could manage to reach the agreement and signed a protocol on setting competitive preferential tariffs for cargo transportation via the TITR. The protocol was signed by representatives from the state-run railway operators from Kazakhstan, Azerbaijan, Georgia and Ukraine at the meeting in Baku on January 14, 2016. The day after inking the protocol the first trial run of a cargo train from Ukraine consisting of 10 wagons (train cars) and 20 standard 40-pound containers (FEU) was launched from Kiev.

According to the initial plan, the Ukrainian route of the TITR includes

Ukraine has decided to join the Trans-Caspian International Transport Route (TITR) aimed at connecting Europe with China by transporting containers via Kazakhstan, Azerbaijan, Georgia and Turkey as its full-fledged member.

Украина приняла решение присоединиться в качестве полноправного члена к проекту Транскаспийского международного транспортного маршрута (TMTM), направленного на обеспечение контейнерного сообщения между Европой и Китаем через территории Казахстана, Азербайджана, Грузии и Турции.

действия рассматриваются Москвой в качестве превентивных мер по предотвращению наводнения российского рынка потоками европейских санкционных товаров, попавших в Украину в рамках реализации соглашения об углубленной и всеобъемлющей зоне свободной торговли с ЕС.

В данных условиях перед Киевом встала задача поиска альтернативного транзитного маршрута для перенаправления транспортных потоков в восточном направлении в обход российской территории. В результате, Украина приняла решение присоединиться в качестве полноправного члена к проекту Транскаспийского международного транспортного маршрута (TMTM), направленного на обеспечение контейнерного сообщения между Европой и Китаем через территории Казахстана, Азербайджана, Грузии и Турции. В настоящее время национальная железнодорожная компания страны «Укрзализныця» находится в процессе завершения согласования договора о присоединении к TMTM. Нужно отметить, что впервые возможность участия Киева в проекте TMTM обсуждалась во время официального визита Президента Украины Петра Порошенко в Казахстан в октябре 2015 г. В свою очередь, возможное увеличение транзитного потенциала маршрута после присоединения Украины также обсуждалась в ходе круглого стола, проведенного в Одессе 16 ноября 2016 г., и международного форума, прошедшего в столице Украины 3 декабря 2015 г.

Таким образом, в результате достигнутой договоренности украинское Министерство инфраструктуры, железнодорожная компания Украины и

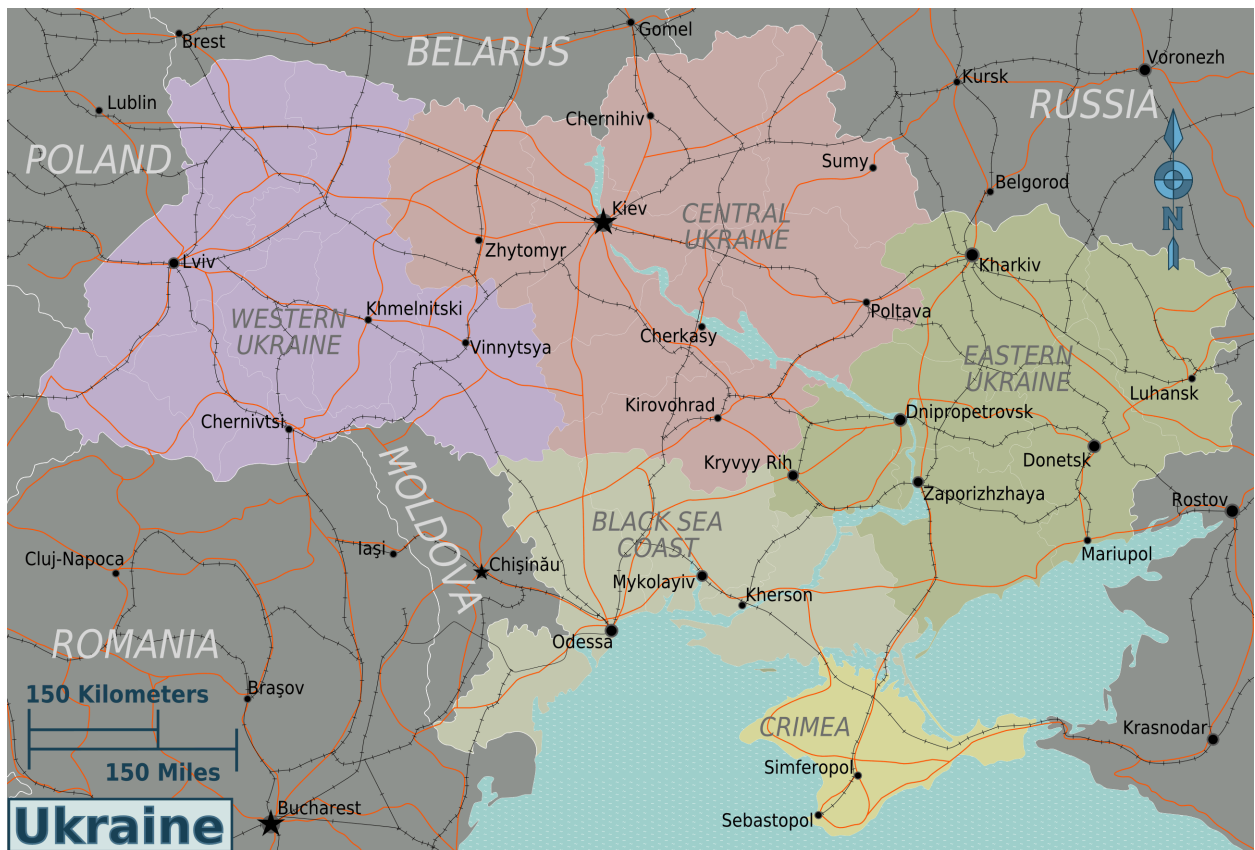

Figure 1. The railway infrastructure of Ukraine

www.mapsofworld.com

ferry crossings of the Black and the Caspian Seas. Therefore, the trial cargo train started its journey in Kiev and then moved to Ilyichevsk port located near to Odessa port through Zhmerynka railway station. The goods then traveled from Ilyichevsk port to Batumi port in Georgia, after that the cargo travelled along the Baku-Boyuk Kesik railway through the territory of Azerbaijan. After arrival at the Baku International Trade Port complex, located in the town of Alyat, the carried cargo was loaded on a ferry and crossed the Caspian Sea to Aktau port in Kazakhstan. Therefore, it took about 11-12 days for the train to reach its destination at the border between Kazakhstan and China. However, the parties consider to shorten the duration of the train trip up to 9 days.

It is also planned that the cargo partly will stay in Kazakhstan and partly would be shipped to

Координационный комитет ТМТМ подписали протокол об установлении конкурентоспособных льготных тарифов на перевозку грузов по Транскаспийскому маршруту. Обозначенный протокол был подписан представителями государственных железнодорожных операторов Казахстана, Азербайджана, Грузии и Украины на встрече в Баку 14 января 2016 г. На следующий день после подписания протокола из Киева по украинскому маршруту ТМТМ стартовал первый тестовый грузовой поезд, состоящий из 10 вагонов и 20 стандартных 40-фунтовых контейнеров (ФЭУ).

Украинский маршрут ТМТМ, согласно разработанному плану, включает в себя две паромные переправы через Черное и Каспийское моря. Таким образом, начав свое путешествие в Киеве и пройдя через

Turkmenistan, Uzbekistan, Tajikistan, Kyrgyzstan and China. The transit of goods to China will be made via the Aktau – Astana – Dostyk route, to Kyrgyzstan via the Aktau port – Shu – Bishkek route and to Uzbekistan, Tajikistan and Turkmenistan via the Aktau – Beineu – Kungrad – Altynkul port. (Dyusseembekova, 2016)

Moreover, due to well-developed railway infrastructure shown in Figure 1 Kiev believes that Ukrainian route of the TITR could also be used to transport cargo from China to Europe. Therefore, after reaching Ilyichevsk port in the Black Sea Chinese goods could be moved in the following directions: to Izov located on the border of Ukraine and Poland, to Chop located on the Hungarian-Ukrainian border or to Uzhgorod located on border of Ukraine with Slovakia.

It was planned that the cargo train will run three times a week starting from March 2016 and a uniform tariff policy for cargo traffic from China to Europe through Kazakhstan, Azerbaijan, Georgia and Ukraine would be agreed by the middle of February 2016. However, the parties are still in the process of harmonizing and unifying international tariff policy. Actually, it is obvious that the Ukrainian route would become attractive to the Silk Road investors only in case if the parties manage to lower transportation cost.

Despite the fact that capacity of the Ukrainian railway network and ferry infrastructure makes it possible to implement the TITR project the main thing is to make it competitive in comparison to the traditional overland ones. For instance, the transportation costs over the Trans-Siberian Railway Route via Russia and Belarus is \$4,110 per standard 20-pound containers (TEU). At the same time, according to the Head of commercial operation department Ukrainian Railways Company Ukrzaliznytsia, Yuri Merkulov, the cost for shipping goods over the TITR via Ukraine is estimated at over \$7,927 per TEU. Moreover, additional costs will arise if there is a need to transport the cargo from the Kazakhstan-

железнодорожный терминал Жмеринка, товарный поезд проследовал в Ильичевский порт, расположенный недалеко от Одесского порта на черноморском побережье Украины. Далее контейнеры были переправлены из порта Ильичевск в порт Батуми в Грузии, после чего груз отправился по железнодорожному маршруту Баку-Беюк Кесик через территорию Азербайджана. После прибытия в комплекс Бакинского международного торгового порта, расположенного в поселке Алят, перевозимый груз был погружен на паром, который пересек Каспийское море в направлении казахстанского порта Актау. Таким образом, для того, чтобы прибыть в пункт своего назначения, расположенного на границе Казахстана и Китая, тестовому поезду потребовалось затратить порядка 11-12 дней. При этом, участники ТМТМ полагают, что сроки транспортировки могут быть сокращены до 9 дней.

Предлагается, что транспортируемые грузы частично будет распределяться в Казахстане и частично будут перенаправлены в Туркменистан, Узбекистан, Таджикистан, Кыргызстан и Китай. Транзит товаров в Китай будет осуществляться по маршруту порт Актау-Астана-Достык, в Кыргызстан по маршруту порт Актау-Чу-Бишкек, в Узбекистан, Таджикистан и Туркменистан по маршруту порт Актау-Бейнеу-Кунград-Алтынколь.

Нужно отметить, что ввиду наличия хорошо развитой железнодорожной инфраструктуры, показанной на Рисунке 1, Киев полагает, что украинский маршрут ТМТМ также может быть использован для перевозки грузов по направлению из Китая в Европу. Так, к примеру, после того как груз достигнет черноморского порта Ильичевск китайские товары могут быть транспортированы в страны ЕС в следующих направлениях: через Изов, находящийся на границе Украины и Польши, через Чоп, расположенный на венгерско-украинской границе, или через Ужгород, расположенный на границе Украины со Словакией.

China border to Chinese city of Shanghai or Lianyungang. In this case, the estimated cost will reach \$12,600. This is 5-7 times more costly than the current sea route from Odessa to Shanghai. (Samofalova, 2016) However, according to the primary calculations, the route could be considered as profitable in case if the transport costs will not exceed \$5,000 per TEU.

The future of the project therefore depends on the TITR member state ability to deal on the issue of discount for cargo transit. Actually, the parties have already taken some measures to improve the cost effectiveness of freight rail. Thus, in the beginning of 2016 Kazakhstan has reduced the rail freight rates for delivering cargo along the route Dostyk-Aktau by 24% compared to 2015. Furthermore, Ukraine decreased the rail freight rates by 60% for the container trains heading from Ilyichevsk port to the border with the EU countries. (Klemenkova, 2016) However, in order to reduce the total transport costs to amount of \$5000 there should be at least 40% tariff cuts in the countries along the route.

Furthermore, there are also doubts on the issue of the duration of the entire trip because of the possible routine delays on the ferries. According to initial plan, the estimated time for delivery of cargo to Georgia's border is 3.4 days, to Azerbaijan's border - 5.4 days, to Kazakhstan's border -- 7.9 days and to China's border - 10.9 days. However, there is a high risk of weather conditions worsening, which can cause delays in goods shipping by ferries. For instance, the first Ukrainian trial train over the TITR had to reach the Dostyk station at the Kazakh-Chinese border on January 27, 2016. However, due to the unfavorable

According to the initial plan, the Ukrainian route of the TITR includes ferry crossings of the Black and the Caspian Seas. Due to well-developed railway infrastructure Kiev believes that Ukrainian route of the TITR could also be used to transport cargo from China to Europe.

Согласно разработанному плану, включает в себя две паромные переправы через Черное и Каспийское моря. Ввиду наличия хорошо развитой железнодорожной инфраструктуры, Киев полагает, что украинский маршрут ТМТМ также может быть использован для перевозки грузов по направлению из Китая в Европу.

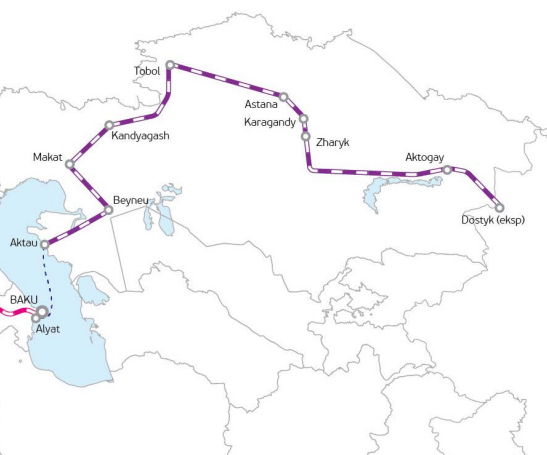
Согласно озвученным планам, предполагалось, что, начиная с марта 2016 г., грузовой поезд по маршруту будет курсировать три раза в неделю, а единая тарифная политика для осуществления грузовых перевозок из Китая в Европу через Казахстан, Азербайджан, Грузию и Украину будет согласована к середине февраля 2016 г. Тем не менее, стороны все еще находятся в процессе согласования и унификации положений тарифной политики. Страны понимают, что украинский маршрут станет привлекательным для инвесторов проекта возрождения Шелкового пути только в том случае, если сторонам удастся существенно снизить транспортные расходы.

Несмотря на то, что мощности украинской железнодорожной сети и паромной инфраструктуры в принципе позволяют реализовать проект ТМТМ, главная задача заключается в том, чтобы сделать маршрут конкурентоспособным по сравнению с традиционными сухопутными магистралями. Так, к

weather for the ferry in the Caspian Sea it could manage to arrive only on January 31, 2016.

In addition, the Black and Caspian Seas ferry services are suffering from weak infrastructure. For instance, the regular ferry between Ukrainian Odessa port and Georgian Poti ports runs once a week. The only ferry operator on the Ukraine-Georgia line is the private company Ukrferry. However, Kiev promised to provide at least two ferries between Ilyichevsk port and Batumi port, which would be operated by state-owned company Ukrzaliznytsia. Actually, Ukrzaliznytsia has already taken control over three ferries, namely, "Heroes of Plevna", "Heroes of Shipka" and "Caledonia", previously leased by Ukrferry. Nevertheless, there is still no guarantee that ferry facilities would be used for improving the Ukraine-Georgia maritime route. Moreover, the ferry route from Baku to Aktau has become overloaded in recent months due to increased number of the truck freight from Turkey, which need to bypass the Russian territories. Actually, there are only two docks in Aktau port, which could maintain the ferry service. As a result, even if Azerbaijan increases the number of ferries it will not

Despite the fact that capacity of the Ukrainian railway network and ferry infrastructure makes it possible to implement the TITR project the main thing is to make it competitive in comparison to the traditional overland ones.

Несмотря на то, что мощности украинской железнодорожной сети и паромной инфраструктуры в принципе позволяют реализовать проект ТМТМ, главная задача заключается в том, чтобы сделать маршрут конкурентоспособным по сравнению с традиционными сухопутными магистралями.

примеру, транспортные расходы на перевозку по Транссибирской железнодорожной магистрали через Россию и Беларусь составляет \$4,110 за стандартный 20-фунтовый контейнер (ТЭУ). В то же время, по словам начальника департамента коммерческой грузовой работы компании «Укрзализныця» Юрия Меркулова, стоимость перевозки товаров по украинскому маршруту ТМТМ оценивается в более чем \$7,927 за ТЭУ. Кроме того, дополнительные расходы возникнут в случае необходимости перевезти груз с казахстанско-китайской границы в китайские портовые города Шанхай или Ляньюньган. В этом случае, предполагаемая стоимость транспортировки составит \$12,600, что в 5-7 раз дороже, чем перевозка грузов по действующему морскому пути из Одессы в Шанхай. Согласно первичным расчетам, маршрут ТМТМ можно считать выгодным в том случае, если транспортные расходы не превысят \$5,000 за ТЭУ.

В связи с этим, будущее проекта напрямую зависит от способности стран-участниц ТМТМ решить вопрос о предоставлении скидки на транзитные тарифы по транспортировке грузов. На самом деле, стороны уже предприняли ряд мер по повышению экономической эффективности грузовых железнодорожных перевозок. Так, к примеру, в начале 2016 г. Казахстан снизил ставки на грузовые железнодорожные перевозки по маршруту Достык-Актау на 24% по сравнению с 2015 г. Кроме того, Украина снизила тарифы на грузовые железнодорожные перевозки на 60% для контейнерных поездов, направляющихся из порта Ильичевск к границе со странами ЕС. Тем не менее, для того, чтобы обеспечить снижение общих

significantly increase Baku-Aktau ferry capacity or reduce the time, which is needed for ferries loading and unloading.

In conclusion, it should be admitted that the very idea to join Ukraine to the so-called China's New Silk Road Initiative actually is not new. The TITR project is very similar to the European project called TRACECA launched in 1993 and aimed at establishing and developing the transportation corridor between the EU, the Caucasus and Central Asia. Moreover, the New Silk Road route corresponds with the 10th International Corridor of the Organization for The Collaboration of Railways, which unites the railway lines of the CIS countries, Eastern Europe, Mongolia and China. The only difference between the TRACECA and the 10th International Corridor is that in the TRACECA route uses Aktau port instead of Turkmenbashi. Therefore, it becomes clear why the Ukrainian authorities could manage to launch the first trial train along the TITR so fast. However, there is a great deal of work that needs to be undertaken in order to create alternative routes for delivering goods from China to Europe.

транспортных расходов до суммы в \$5,000, страны, расположенные вдоль маршрута, должны обеспечить по крайней мере 40% снижение транзитных тарифов.

Кроме того, некоторые сомнения возникают относительно вопроса о сроках транспортировки грузов по маршруту ввиду возникновения задержек на выполнение рутинных операций на паромных переправах. Изначально планировалось, что расчетное время доставки груза до границы Грузии будет составлять 3,4 дня, до границы Азербайджана - 5,4 дней, до границы Казахстана - 7,9 дней и до границы Китая - 10,9 дней. Тем не менее, существует высокий риск ухудшения погодных условий в Каспийском море, что может привести к задержкам в доставке грузов паромом. Например, первый украинский тестовый поезд по маршруту ТМТМ должен был добраться до станции Достык на казахстанско-китайской границе к 27 января 2016 г. Тем не менее, из-за неблагоприятных погодных условий на паромной переправе в Каспийском море, контейнерный поезд

прибыл на станцию только в ночь на 31 января 2016 г.

Кроме того, паромная инфраструктура Черного и Каспийского морей остается недостаточно развитой. Например, регулярное паромное сообщение между Одесским портом Украины и грузинским портом Поти осуществляется один раз в неделю. Единственным паромным оператором по линии Украина-Грузия является частная компания «Укрферри». Однако, Киев уже пообещал предоставить по крайней мере два парома, курсирующих по маршруту Ильичевске порт и порт Батуми, которые будут управляться государственной компании «Укрзализныця». Нужно отметить, что «Укрзализныця» уже взяла на свой баланс три парома, а именно, «Герои Плевны», «Герои Шипки» и «Каледония», ранее арендуемых «Укрферри». Тем не менее, до сих пор нет гарантий того, что паромов будет осуществлять требуемые регулярные рейсы по морскому маршруту Украина-Грузия. Более того, в последние месяцы в связи с увеличением потока грузовых автомашин из Турции, которым необходимо обойти российские территории, паромный маршрут Баку-Актау стал перегружен. Так, порт Актау обладает всего двумя причалами, которые могли бы осуществлять паромные операции. Таким образом, даже если Азербайджан увеличивает число курсирующих по маршруту паромов, сторонам не удастся ни увеличить мощность паромной переправы, ни сократить время, которое необходимо для погрузки и разгрузки паромов.

В заключение, следует признать, что сама идея присоединения Украины к так называемой китайской инициативе Нового

According to the primary calculations, the route could be considered as profitable in case if the transport costs will not exceed \$5,000 per TEU. There is a great deal of work that needs to be undertaken in order to create alternative routes for delivering goods from China to Europe.

Согласно первичным расчетам, маршрут TMTM можно считать выгодным в том случае, если транспортные расходы не превысят \$5,000 за ТЭУ. Впереди еще много работы, чтобы проект стал действующим альтернативным маршрутом для доставки грузов из Китая в Европу.

Шелкового пути на самом деле не нова. Проект TMTM в своей основе схож с европейским проектом под названием ТРАСЕКА, запущенным в 1993 г. и направленным на создание и развитие транспортно-логистического коридора между ЕС, странами Кавказа и Центральной Азии. Кроме того, маршрут Нового Шелкового пути соответствует маршруту 10-го Международного коридора, разработанного Организацией сотрудничества железных дорог, объединяющей железнодорожные линии стран СНГ, Восточной Европы, Монголии и Китая. Единственным различием между маршрутами ТРАСЕКА и 10-м Международным коридором является то, что в маршруте ТРАСЕКА используется порт Актау вместо Туркменбаши. Исходя из вышеперечисленного, становится понятно, почему украинским властям удавалось так быстро организовать отправку первого тестового поезда по маршруту TMTM. Тем не менее, впереди еще много работы, чтобы проект стал действующим альтернативным маршрутом для доставки грузов из Китая в Европу.

References

- Dyussembekova, Z. (2016, January). Silk Road Renewed With Launch of New Commercial Transit Route. Retrieved from <http://astanatimes.com/2016/01/silk-road-renewed-with-launch-of-new-commercial-transit-route/>
- Klemenkova, K. (2016). Ukrainskiy shelkovyi put': est' li perspektivy u voyny s georgafiei . Retrieved from <http://365info.kz/2016/01/ukrainskij-shelkovyj-put-est-li-perspektiva-u-voyny-s-geografiej/>
- Samofalova, O. (2016). Silk Road from Ukraine to China – No Tickee No Shirtee. Retrieved from <https://awfulavalanche.wordpress.com/2016/02/28/silk-road-from-ukraine-to-china-no-tickee-no-shirtee-part-ii/comment-page-1/>

THE FTA BETWEEN VIETNAM AND THE EEU: WHAT IT GIVES TO KAZAKHSTAN?

Aidana Arynbeke

СОГЛАШЕНИЕ О СВОБОДНОЙ
ТОРГОВЛЕ МЕЖДУ
ВЬЕТНАМОМ И ЕВРАЗИЙСКИМ
ЭКОНОМИЧЕСКИМ СОЮЗОМ:
ЧТО ЭТО ДАСТ КАЗАХСТАНУ?

Vietnam became the first trade partner of the Eurasian Economic Union (EEU) as a result of the ratification of the agreement on free trade zone on April, 29, 2016. The agreement was signed on May, 2015 which was the first international agreement on free trade zone between the EEU and the third party. In recent days, the volume of trade turnover between the members of the EEU and Vietnam is not high since the average of mutual trade is 4 billion dollars in a year. Nevertheless, it is estimated that the agreement on free trade zone is able to increase the trade turnover to 10 billion dollars in a year by 2020. [1]

An agreement on free trade zone affirms mutual commitments to simplify an access to market for parties of an agreement. In other words, countries of an agreement

29 апреля 2016 года Вьетнам стал первым торговым партнером Евразийского экономического союза (ЕАЭС) в результате ратификации соглашения о зоне свободной торговли. Соглашение было подписано в мае 2015 года и стало первым международным соглашением о зоне свободной торговли между ЕАЭС и страной третьего мира. В последние дни объем товарооборота между членами ЕАЭС и Вьетнамом не высок, так как среднее значение взаимной торговли составляет 4 млрд. долларов в год. Тем не менее, предполагается, что соглашение о зоне свободной торговли может увеличить товарооборот до 10 млрд. долларов в год к 2020 году.

Соглашение о зоне свободной торговли подтверждает взаимные обязательства

have to create favorable conditions for trade relations. Unlike customs and economic union, a free trade agreement (FTA) is a shallow type of integration since it regulates the condition for trade among countries than the establishment of common regulations on trade. According to the FTA between the EEU and Vietnam, customs duties will be reduced on 88 percent of traded commodity. While customs duties on 59 percent of goods will be reduced immediately, on the rest 29 percent will be reduced in a span of 5 to 10 years. An average level of Vietnam's customs duties on goods from the EEU will be decreased from 10 to 1 percent by 2025. [2] Having about 90 million population, Vietnam's market presents a significant export opportunity for the EEU members.

The trade turnover between Kazakhstan and Vietnam amounted to 205, 8 million dollars in 2015, from January to December. While the export of Kazakhstan to Vietnam amounted to 10, 4 million dollars, the import

“

According to the FTA between the EEU and Vietnam, customs duties will be reduced on 88 percent of traded commodity.

”

“

Kazakhstan gains an opportunity to diversify export to Vietnam

”

по упрощению доступа к рынку для сторон соглашения. Другими словами, страны соглашения должны создать благоприятные условия для торговых отношений. В отличие от таможенного и экономического союза, соглашение о свободной торговле (ССТ) представляет собой неглубокий тип интеграции, поскольку оно регулирует условия для торговли между странами, чем установление общих правил торговли. Согласно ССТ между ЕАЭС и Вьетнамом, таможенные пошлины будут снижены на 88 процентов продаваемого товара. В то время как таможенные пошлины на 59 процентов товаров будут снижены незамедлительно, на остальные 29 процентов будут сокращены в промежутке от 5 до 10 лет. Средний уровень таможенных пошлин Вьетнама на товары из ЕАЭС будет уменьшена с 10 до 1 процента к 2025 году. Имея с населением около 90 млн. населения, рынок Вьетнама

from Vietnam to Kazakhstan amounted to 195, 4 million dollars. [3] Given the fact that Vietnam's export to Kazakhstan is more than Kazakhstan's export to Vietnam, obviously, the free trade zone presents a greater opportunity for Vietnam. Also, Kazakhstan is in disadvantage in the short-term as far as the reduction of customs duties on goods from Vietnam cuts Kazakhstan's budget. As the Vice Minister of National Economy, Timyr Zhaksylykov said that if Kazakhstan keeps importing goods from Vietnam on the level of 2014 which is \$ 270, 2 million, the country will lose \$ 458 million in budget in a year from 2016 to 2018. [4]

Despite this, Vietnam's market is able to bring certain advantages for Kazakhstan, for example, it provides a stimulus for Kazakhstan's businesses to enter the new market. According to the FTA, Vietnam abolishes customs duties on dairy products, molasses and potash, on poultry meat from 20 % to 0 % during 5 years, on alcoholic beverages from 10 % to 0 % during 10 years. [5] The reduced tariffs are able to enhance the competitiveness of Kazakhstan's goods in Vietnam's market. Consequently, Kazakhstan gains an opportunity to diversify export to Vietnam by exporting not only non-metallic mineral such as asbestos, flat rolled products steel and different types of transport equipment, but also by exporting food.

Additionally, Kazakhstan's businesses should take into account the fields where Vietnam faces a high demand, for example, the analysis of the foreign trade turnover of Vietnam demonstrates that currently the country needs wheat, cotton, chemical fertilizer, livestock products, leather, leather products, steel products, engineering goods and appliances, agricultural machinery, pharmaceuticals, petrochemicals and plastic products. [6] Taking everything into consideration, the new market presents an opportunity for Kazakhstan to diversify export goods and expand the trade relations with Vietnam. On the other hand, the geographical distance might create some challenges for Kazakhstan's export to Vietnam

представляет значительные возможности экспорта для членов ЕАЭС.

В 2015 году с января по декабрь торговый оборот между Казахстаном и Вьетнамом составил 205,8 млн. долларов. В то время как экспорт Казахстана во Вьетнам составил 10,4 млн. долларов, импорт из Вьетнама в Казахстан составил 195,4 млн. долларов. Учитывая тот факт, что экспорт Вьетнама в Казахстан больше, чем экспорт Казахстана во Вьетнам, очевидно, что зона свободной торговли представляет больше возможности для Вьетнама. Кроме того, Казахстан находится в неблагоприятном положении в краткосрочной перспективе, поскольку снижение таможенных пошлин на товары из Вьетнама сократит бюджет

since the transport costs can increase the price for goods, therefore, it might negatively influence the competitiveness in Vietnam's market.

Also, Kazakhstan's consumers are able to be in advantage from the FTA by gaining an access to the greater variety of goods and enjoying lower price. In recent days, Kazakhstan imports goods from Vietnam such as tea, medicines, cosmetics and hygiene products, products from paper, cardboard and glass, shoes, food processing machinery, computers etc. As it was mentioned before, the volume of Vietnam's export to Kazakhstan is substantial, thus, it seems that consumers in Kazakhstan will enjoy mostly. The flip side of the coin is the possibility of Kazakhstan's developing industries being

Казакхстана. Как отметил заместитель министра национальной экономики Тимур Жаксылыков, если Казахстан продолжит импортировать товары из Вьетнама на уровне 2014 года, то страна потеряет 458 млн. долларов в бюджете с 2016 по 2018 год.

Несмотря на это, рынок Вьетнама способен принести определенные преимущества для Казахстана, например, обеспечивает стимул для предприятий Казахстана выйти на новый рынок. Согласно ССТ, Вьетнам отменяет таможенные пошлины на молочные продукты, мелассу и поташ, на мясо птицы с 20% до 0% в течение 5 лет, на алкогольные напитки с 10% до 0% в течение 10 лет. Пониженные тарифы могут повысить конкурентоспособность казахстанских товаров на рынке Вьетнама. Таким образом, Казахстан получает возможность диверсифицировать экспорт во Вьетнам за счет экспорта не только из нерудных минералов, таких как асбест, плоский стальной прокат и различные виды транспортных средств, но и за счет экспорта продуктов питания.

Кроме того, предприятия Казахстана должны учитывать сферы, где Вьетнам сталкивается с высоким спросом. Например, анализ внешнеторгового оборота Вьетнама свидетельствует о том, что в настоящее время страна нуждается в пшенице, хлопке, химическом их удобрении, продуктах животноводства, коже, изделиях из кожи, металлопродукции, продукции машиностроения и техники, сельскохозяйственной технике, фармацевтических препаратах, нефтехимических веществах и пластмассовых изделиях. Принимая во внимание все это, новый рынок предоставляет возможность для Казахстана диверсифицировать экспорт товаров и расширить торговые отношения с Вьетнамом. С другой стороны, географическое расстояние может создать некоторые проблемы для казахстанского экспорта во Вьетнам,

damaged as a result of the FTA as long as Vietnamese cheap goods will fill Kazakhstan's market and the domestic industries with comparative disadvantages would face tough competition.

The most importantly, we should not forget that the FTA with Vietnam can be considered as a positive achievement for the WTO members within the EEU. Similarly, for Kazakhstan which became a member of the World Trade Organization (WTO) in 2015, the FTA is of great significance for the country since the FTA can be viewed as vehicle for trade liberalization. Since the trade liberalization may promote economic development of the region, by increasing economic efficiency, therefore, the GATT Article XXIV allows the creation of FTAs as an exception to the MFN rule. In other words, the signing of the FTA allows the WTO members to avoid the WTO's key principle such as the Most-Favored nation (MFN) treatment-which does not allow member-countries to discriminate between their trading partners. [7] For example, if a member-country decides to grant a lower customs duty rate for trading partner within the WTO, it should do the same for all other members of the organization. That is to say, if a member-country enters into a FTA it is able to grant more favourable treatment to the participating state than to other WTO members. While both Vietnam and Kazakhstan are the members of the WTO, the established low tariffs apply only to the participating countries of the agreement, therefore, Kazakhstan's reduction and abolishment of tariffs within the EEU in relation to Vietnam does not apply to other WTO members. Consequently, an FTA allows young members of the WTO like Kazakhstan to promote trade liberalization.

In general, a free trade zone is controversial issue and its contribution to a country's economy is debatable question. While some argue that it creates a lot of opportunities by presenting a new market, some sceptics criticize that unemployment rate may rise. Since Kazakhstan is a member of the WTO

поскольку транспортные издержки могут увеличивать цену на товар, поэтому, это может отрицательно повлиять на конкурентоспособность на рынке Вьетнама.

Кроме того, потребители Казахстана могут иметь пользу от ССТ, получив доступ к большему разнообразию товаров и пользуясь более низкой ценой. В последние дни Вьетнам импортирует из Казахстана такие товары, как чай, лекарства, косметика и средства гигиены, изделия из бумаги, картона и стекла, обувь, оборудование пищевой промышленности, компьютеры и т.д. Как было отмечено ранее, объем экспорта Вьетнама в Казахстан значителен, таким образом, вероятнее всего именно потребители Казахстана будут этим пользоваться. Обратной стороной медали является возможность повреждения развивающихся отраслей промышленности Казахстана в результате ССТ так, как вьетнамские дешевые товары наполнят рынок Казахстана и отечественные отрасли со сравнительными недостатками столкнутся с жесткой конкуренцией.

Самое главное, мы не должны забывать, что ССТ с Вьетнамом можно рассматривать в качестве позитивного достижения для членов Всемирной торговой организации (ВТО) в рамках ЕАЭС. Аналогичным образом, для Казахстана, который стал членом ВТО в 2015 году, ССТ имеет большое значение, так как его можно рассматривать как средство для либерализации торговли. Поскольку либерализация торговли может способствовать экономическому развитию региона за счет повышения экономической эффективности, статья XXIV ГАТТ допускает создание ССТ в качестве исключения из правила режима наиболее благоприятствуемой нации (НБН). Другими словами, подписание ССТ позволяет членам ВТО избежать ключевой принцип ВТО, как режим НБН, который не позволяет странам-членам провести различие между их торговыми партнерами. Например, если член-страна

and the primary task of the organization is to promote trade liberalization, Kazakhstan should not avoid FTAs, but to work on efficient trade policies that would enable the country to be a winner. In the case of Vietnam, Kazakhstan is not in a high advantage from the free trade zone since the export to Vietnam is relatively low. On the other hand, the country has a considerable chance to be in advantage in the long-term. Moreover, in the long-term the free trade zone with Vietnam is able to attract other countries to sign an agreement with the EEU. Recently, Israel and Egypt are leading the negotiation on signing a free trade agreement with the EEU. New markets bring new economic opportunities for the EEU countries. However, we should not forget about possible disadvantages and challenges. For example, in the case of Egypt and Israel, similar to Vietnam the problem of geographical distance is able to pose challenge such as high transport cost. For now, in order to gain a considerable benefit from free trade agreements, Kazakhstan should develop its export capabilities by focusing on its efficient industries and by providing an incentive for businesses to focus on those fields where partner countries face a high demand.

References:

- [1] <https://www.pnp.ru/news/detail/126785>
- [2] <http://tass.ru/ekonomika/2005555>
- [3] <http://mfa.gov.kz/index.php/ru/vneshnyaya-politika/sotrudnichestvo-kazahstana/sotrudnichestvo-so-stranami-azii-i-afriki/84-vneshnyaya-politika/sotrudnichestvo-kazahstana/sotrudnichestvo-so-stranami-azii-i-afriki/354-sotrudnichestvo-respubliki-kazahstan-s-sotsialisticheskoy-respublikoy-vietnam>
- [4] <https://kapital.kz/economic/47672/kazahstan-narastit-obem-eksporta-vo-vietnam.html>
- [5] <http://tass.ru/ekonomika/2005555>
- [6] <http://mfa.gov.kz/index.php/ru/vneshnyaya-politika/sotrudnichestvo-kazahstana/sotrudnichestvo-so-stranami-azii-i-afriki/84-vneshnyaya-politika/sotrudnichestvo-kazahstana/sotrudnichestvo-so-stranami-azii-i-afriki/354-sotrudnichestvo-respubliki-kazahstan-s-sotsialisticheskoy-respublikoy-vietnam>
- [7] https://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/tif_e/fact2_e.htm

принимает решение о предоставлении более низкой таможенной ставки пошлины для торгового партнера в рамках ВТО, то ВТО должен сделать то же самое для всех остальных членов организации. То есть, если страна-член входит в ССТ, она способна предоставить более благоприятный режим для государства-участника, чем другим членам ВТО. В то время как и Вьетнам, и Казахстан являются членами ВТО, установленные низкие тарифы применяются только к странам-участницам соглашения, следовательно, сокращение и отмена тарифов Казахстана в рамках ЕАЭС в отношении Вьетнама не распространяется на других членов ВТО. Таки образом, ССТ позволяет таким молодым членам ВТО, как Казахстан содействовать в либерализации торговли.

В целом, зона свободной торговли и его ее вклад в экономику страны является спорным вопросом. В то время как некоторые утверждают, что это создает много возможностей, представляя новый рынок, некоторые скептики критикуют, что уровень безработицы может возрасти. Поскольку Казахстан является членом ВТО, и основной задачей организации является содействие либерализации торговли, Казахстану не следует избегать соглашений о свободной торговле, а работать над эффективной торговой политикой, которая позволила бы стране быть победителем. В последнее время Израиль и Египет ведут переговоры о подписании соглашения о свободной торговле с ЕАЭС. Новые рынки приносят новые экономические возможности для стран ЕАЭС. На данный момент, чтобы получить значительную выгоду от соглашений о свободной торговле, Казахстан должен развивать свои экспортные возможности, сосредоточившись на своих эффективных отраслях и предоставляя стимулы для бизнеса, чтобы сконцентрировать свое внимание на тех сферах, где страны-партнеры сталкиваются с высоким спросом.

CHINESE ENERGY INVESTMENTS IN PAKISTAN

Assoc. Prof. Hayal Ayca Simsek

www.mag92.com

Recently, China and Pakistan have been making serious attempts to strengthen their energy relations regarding China-Pakistan Economic Corridor (CPEC). The CPEC is a part of China's "One Belt One Road" initiative to link China with Europe. In spite of the fact that the CPEC is often regarded as a transportation infrastructure project which was established to connect Gwadar Port in Pakistan with Kashgar in Xinjiang via rail and road, it is actually a broader energy project. The CPEC was the first project to receive an investment from China's \$40 billion Silk Road Fund, providing partial financing for the \$1.65 billion Karot hydropower project in Pakistan. During the Chinese President Xi Jinping's visit to Pakistan in April 2015, the CPEC was determined to be the first priority for the energy relations

between the two countries, along with the energy projects regarding Gwadar Port, transport infrastructure, and industrial cooperation. During this visit, the two countries agreed on five new energy projects, all of which were parts of the CPEC.

Later in August 2015, a Forum on China-Pakistan Economic Corridor was held between the officials of the two countries in Xinjiang, in northwestern China. During the Forum, the energy relations, especially transportation facilities and infrastructural projects were discussed in the framework of the CPEC. The CPEC project seems like an economic project for Pakistan in order to boost its economy and struggle with its energy deficiency. Especially natural gas, coal and solar energy

projects which are planned under the CPEC framework are expected to contribute to Pakistan's current energy capacity and improve the country's macroeconomic indicators. On the other hand, by contributing to the China's domestic economy, geopolitical position and regional stability, the CPEC project is regarded as an essential part of a broader Silk Road Economic Belt for China. Besides, by reducing its dependence on maritime trade routes, China expects to diversify its energy supply with this project.

On the other hand, the construction process of the planned Karot hydropower plant (a part of the broader CPEC) started on January

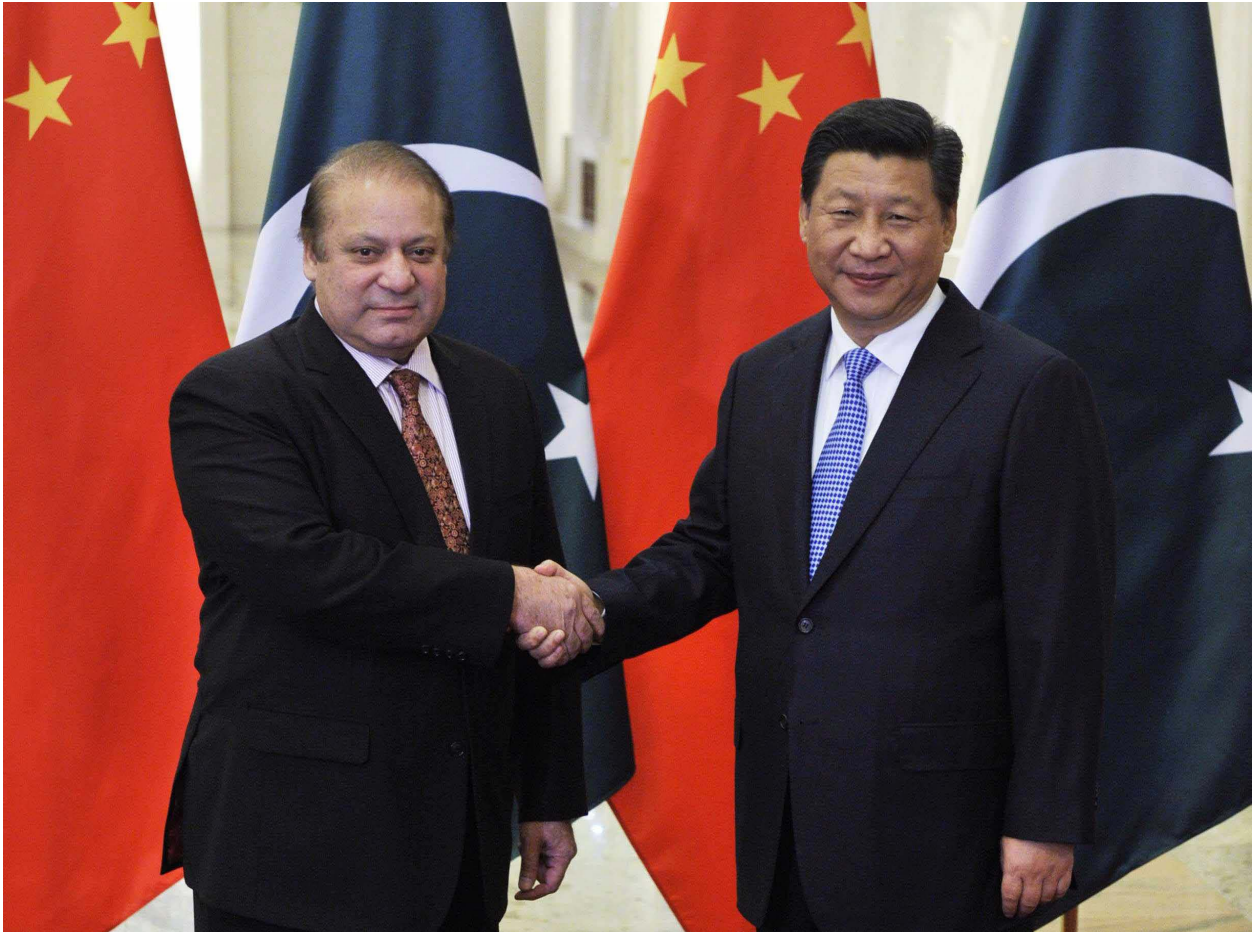

Chinese investment in Pakistan's energy sector will obviously improve the country's economy, providing an additional 10,400 MW of electricity in the first quarter of 2016.

10, 2016. China's Three Gorges Corporation promoted this hydropower plant, which is worth 1.65 billion dollars. This is also the first project that would receive funding from China's Silk Road Fund. The Karot plant is planned to complete by 2020 and is expected to supply 720 MW of energy from the Jhelum River. Apart from Karot plant, China is planning to build the world's largest solar plant in Punjab Province in the framework of the CPEC project. The first section of the plant started to supply electricity in August 2015 and the second section is still under construction. After the completion by the end of 2016, this solar plant is expected to produce nearly 1,000 MW of electricity. Besides, a coal power plant, which was actually

www.tibetanreview.net

the first energy project within the CPEC project, was constructed at Port Qasim. The cost of construction is expected to be more than \$2 billion and it is planned to complete by the end of 2017. This coal power plant, which will include two 660 MW coal plants, is planned to generate totally 1320 MW of energy.

Chinese investment in Pakistan's energy sector will obviously improve the country's economy by providing an additional 10,400 MW of electricity

The CPEC project seems an economic project for Pakistan in order to boost its economy.

in the first quarter of 2016. Besides, the two sides are planning to construct a total of 21 energy facilities under the framework of the CPEC. All these facilities are expected to produce 16,400 MW of electricity, which actually equals to Pakistan's current capacity. With all these energy investment plans, both countries aim to increase their own benefits, reducing energy shortages for Pakistan and achieving a broader CPEC that will lead to the European energy markets for China.

KAZAKHSTAN'S LAND CODE CHANGES ISSUE

Lidiya Parkhomchik

On April 27, 2016, hundreds of people staged street protests in Kazakhstan's cities of Aktobe and Semey over upcoming land reform. The protests were not the first demonstrations on the issue of the Land Code amendments. The demonstrations lasted three days and started when at least 1,000 residents of the western city of Atyrau expressed their general discontent on the land reform which will officially come into effect on July 1, 2016. In addition, it is said that activists in Uralsk city applied for official permission to organize demonstrations in May. Fortunately, the protests were peaceful in character.

The increased tensions over the land issue came from the fact that the Government put some changes in the

The President Nursultan Nazarbayev has already criticized the protests by stressing that the issue of selling agricultural land to foreign citizens or companies is out of the agenda and will not be considered in the future.

Land Code of the country that would enable Kazakhstan's certain territories to be sold or leased at auctions. The protesters were strongly concerned that the land would be privatized or rented by foreigners, especially by China. In fact, according to the new amendments approved in November 2015, only Kazakhstan's citizens and companies owned by Kazakhstan's citizens will be eligible to participate in the upcoming auction which would involve 1.7 million hectares or less than 2% of Kazakhstan's agricultural land. Moreover, foreigners are only legally allowed to rent- not own, the agricultural land, and they are unable to participate in the auction. It should also be noted that under existing legislation, foreigners are allowed to

www.ichef.bbc1.co.uk

rent the agricultural land for 10 years, but the new amendments will extend the period to 25 years.

The new legislation may in fact stimulate innovations and attract needed investments in an agricultural sector. Moreover, it is able to make marginal or unused land to be productive again after privatization by individuals. According to the Minister of National Economy of Kazakhstan, Erbolat Dosayev, most of the agricultural land is owned by the government for the long-term, while only 1.2 percent is privatized.

“

On April 27, 2016, hundreds of people staged street protests in Kazakhstan's cities of Aktobe and Semey over upcoming land reform.

”

Therefore, the permission to sell land to private entities will give farmers a primary opportunity to buy land that they have been renting currently at a 50% discount. However, one of the major concerns among the demonstrators is that the land would not go to the hands of small farmers, but to moneyed elites.

The President Nursultan Nazarbayev has already criticized the protests by stressing that the issue of selling agricultural land to foreign citizens or companies is out of the agenda and will not be considered in the future.

CONSUMER LOANS DECREASED BY 1.3% SINCE MARCH 2015

www.nowfinance.com.au

Daniyar Nurbayev

According to the National Bank of the Republic of Kazakhstan (NBRK), consumer loans in Kazakhstan's banking sector decreased by 1.3% or to 2.487 trillion tenge from March 2015 to March 2016. The consumer loans are gradually decreasing since September 2015 when it reached its highest level (2.668 trillion tenge).

As for March 2016, the consumer loans account for 19.9% of total banks loans, while in March 2015 these loans accounted for 20.9% of the total banks loans. In July 2015, these loans reached its highest share in total banks loans, when they accounted for 24.4%, while in May 2015 consumer

**As for March 2016,
the consumer loans
account for 19.9%
of total banks
loans.**

loans accounted for 21.2%. This significant shift was due to the fact that JSC Kazkommertsbank wrote off significant portion of BTA's assets after their merger which decreased the total banks loans, and this fact helps to increase the portion of the consumer loans in the total banks loans.

The long-term consumer loans from March 2015 to March 2016 decreased by 1.6% while the short-term consumer loans at the same period increased by 1.2%. As for March 2016, the long-term consumer loans accounted for 93.9% of total consumer loans.

In March 2016, average consumer loans' interest rates were 19.1%, while in March 2015 these rates were 18.9%. In that period, the short-term consumer loans increased its average interest rates from 16.7% to 18.7%, while the long-term consumer loans did not change its rates.

In previous years, the consumer loans were one of the drivers of the banks loans. For example, in 2014 consumer loans increased by 17.3% while in 2013 and 2012 these loans increased by 46.4% and 40% respectively. Moreover, in 2013, the NBRK introduced a prudential norm, which was aimed at preventing a bubble in consumer loans.

todaysfinancialservices.com

In March 2016, average consumer loans' interest rates were 19.1%.

The consumer loans are decreasing because of the difficult macroeconomic situation in the economy that arose as a result of the low oil prices. Devaluation of tenge in the second part of 2015 increased inflation which decreased the purchasing power of the population. In addition, according to the Eurasian Economic Commission, unemployment rate in Kazakhstan increased by 25% from February 2015 to February 2016, which is also decreasing the purchasing power of the population. Moreover, we can expect a further decline in the consumer loans and growth of consumer loans' NPL (Non-performing loan) if oil prices do not grow.

ALMANYA VE FRANSA'DAN VİZE SERBESTİSİNE "EL FREİNİ" ÖNERİSİ

Cengizhan Canaltay

Avrupa Birliği'nin (AB) Türkiye ile yapmış olduğu mülteci anlaşmasına göre Türkiye'nin gerekli 72 şartı yerine getirmesi halinde Haziran ayında vize serbestisi uygulamasının başlatılabileceği belirtilmişti. Konuyla ilgilenen birçok kurum ve yazar, Türkiye'nin Mayıs ayının ilk haftasına kadar tüm maddeleri yerine getiremeyeceği yönünde görüş bildirmişti. Ancak, başta AB Bakanı ve Baş Müzakereci Volkan Bozkır olmak üzere Türkiye tarafı bu sürecin iyi ilerlediğini devamlı vurgulayarak tüm maddelerin zamanında yerine getirileceğinin altını çizmişti. Volkan Bozkır, bu hafta içerisinde yaptığı açıklamada geri kalan 10 madde için yapılan tüm hazırlıkların tamamlandığını ve 2 Mayıs 2016 tarihi itibarıyla istenilen 72 şartın yerine getirildiğini AB Komisyonu'na

açıklayacaklarını bildirdi.

"El freni" önerisi Schengen uygulamasında yer alan vize serbestisini askıya alma kuralının belirttiği 9 aylık sürecin uzun bulunması nedeniyle, anlaşmaya ek bir madde konarak Türkiye ile olan anlaşmanın anında askıya alınması öngörülmektedir. Bu uygulamanın aşağıda belirtilen üç durumda askıya alma işleminin devreye girmesini içermektedir: Bunlar sırasıyla vize muafiyeti tanınan ülkeden gelen iltica başvurularında önemli artış yaşanması, turist olarak gelip AB ülkelerinde yasa dışı biçimde yaşayanların sayısında ciddi artış yaşanması ve vize muafiyeti tanınan ülkenin geri kabul taleplerini reddetmeye başlamasıdır.

www.onedio.com

Burada ilgi çekici noktalardan biri de Fransa'nın yanında Almanya'nın da adının geçmesidir. Bilindiği üzere, AB-Türkiye arasındaki mülteci anlaşmasının AB içindeki en büyük destekçilerinden birisi bugüne kadar Almanya olmuştur. Hatta anlaşmataslağında Almanya'nın Türkiye'ye AB ülkelerinin iç dinamiklerini iyi bildiği için yardım ettiği söylentileri yer almıştır. Konuya bu noktadan bakıldığında mülteci anlaşmasını tehdit edecek bir yapıda olan "elfreni" olarak tabir edilen vize serbestisinin askıya alınmasını hızlandıracak bir öneriye gerçekten destek vermesi, Almanya'nın bugüne kadar yürüttüğü mülteci krizini çözmeye yönelik politikalarla örtüşmemektedir.

Bu yüzden bu tür adımlar Alman yetkililerin daha çok iç politikaya yönelik halkın tepkisini çekmeme

“

AB Bakanı Volkan Bozkır geri kalan 10 maddenin 2 Mayıs 2016'ya kadar tamamlanacağını belirtmiştir.

”

adına yapmış oldukları hamleler olarak görülebilir. Çünkü "el freni" önerisinin içinde yer alan ve turist olarak AB ülkelerine gelip yasa dışı biçimde burada yaşayanların sayısında önemli bir artış yaşanması kaygısının temeline bakıldığında ise bazı AB ülkelerinde halkın bu tür olayların yaşanması halinde kanıksamış olduğusosyal yapının bozulacağı yönünde bir endişenin bulunduğu görülebilir. Hükümet yetkilileride bu tür hoşnutsuzluklara kayıtsız kalmadıklarını göstermek için çeşitli siyasi hamleler yapmaktadırlar.

Türkiye Schengen bölgesine dahil olmak için üzerine düşen görevleri yerine getirerek AB Komisyonu'nun 4 Mayıs 2016 tarihinde açıklayacağı raporu beklemektedir. Basında yer alan bilgiler bu raporun olumlu olacağı ve AB Komisyonu'nun

www.onedio.com

“El Freni” önerisi vize serbestisi uygulamasını ek bir madde ile anında işleme sokmayı hedeflemektedir.

Türkiye'ye vize serbestisi verilmesini onaylayacağı yönündedir. Fakat vize serbestisi konusunda AB Komisyonu tek yetkili merci değildir. Türkiye'nin Schengen sürecine dahil olabilmesi için AB Parlamentosu'ndan da onay alması gerekmektedir. Daha öncede belirtildiği gibi asıl sorun AB Parlamentosu'nda vize serbestisine karşı olan ülkelerin “el freni” gibi öneriler etrafında toplanarak AB Parlamentosu'nun kararını etkileyip etkileyemeyeceğidir. Bu hususda AB Komisyonu bu öneriye sıcak bakmadığını ifade etmiştir. Türkiye Schengen'e katılmak için gerekli olan bürokratik engelleri aşmıştır. Bundan sonra politik engelleri aşması gerekmektedir.

THE UNITED STATES CONTINUES TO SUPPORT GEORGIA'S EURO-ATLANTIC INTEGRATION

Aidana Arynbe

On April, 26, the U.S Vice President Joe Biden met Prime Minister of Georgia Giorgi Kvirikashvili at the White House. Joe Biden congratulated Georgia for the progress that it has made during its 25 years of independence. Further, he reaffirmed the US support for Georgia's aspiration for Euro-Atlantic integration, and mentioned that the country's deepening of political, military and economic reforms are the main way to achieve the integration. During the meeting, future bilateral relations and the importance of developments in the process of democracy in Georgia were discussed.

Historically, Georgia identified itself as part of the Western world in the 20th century. It is argued that after the Bolshevik Revolution, Georgian social democratic leadership no longer saw Russia as a source of enlightenment and as part of Europe, therefore, they were aspired to follow western-type of development. After receiving independence, Georgiastarted to embrace western values of liberal democracy. Since 1991, the country has made considerable progress in fighting corruption, developing institutions and enhancing global security.

“

After receiving independence, Georgia started to embrace western values of liberal democracy

”

www.wsj.com

The US has been assisting Georgia to deepen Euro-Atlantic ties since they established diplomatic relations in 1992. Additionally, the US supports Georgia's territorial integrity and sovereignty and does not recognize Georgia's breakaway regions of Abkhazia and South Ossetia. Recently, the US and Georgia are the members of the same organizations such as the United Nations, Euro-Atlantic Partnership Council, Organization for Security and Cooperation in Europe, International Monetary Fund, World Bank, and the World Trade Organization. Currently, Georgia's main aim is to join the North Atlantic treaty Organization (NATO).

“

Georgia identified itself as part of the Western world in the 20th century.

”

Given the fact that Georgia signed an Association Agreement with the European Union (EU) in 2014 which includes a Deep and Comprehensive Free Trade Area, it can be argued that Georgia stepped further towards Euro-Atlantic integration. Accordingly, Georgian companies are able to access to the world largest market such as the EU single market. On the other hand, slow progress with Georgia's accession to NATO makes it unclear to know when exactly this highly aspired post-Soviet country will achieve its longstanding dream.

Триумфальная арка, www.petrushanov.livejournal.com

© Petr Ushanov, 2011
petrushanov.livejournal.com

ВОССТАНОВЛЕНИЕ ПАЛЬМИРЫ КАК СИМВОЛ ТОРЖЕСТВА ЧЕЛОВЕЧЕСКОГО ДУХА

Dr. Erkin Baydarov

В апреле 2016 года российские военные сообщили, что они закончили разминирование старинной части Пальмиры (современная часть города все еще ждет своей очереди), относящейся к историко-культурному наследию всего человечества. Когда-то Пальмира была цветущим городом

Римской Империи и располагалась на древнем Шелковом Пути.

Историко-культурное наследие является составной частью общечеловеческой культуры, действенным рычагом формирования и развития интеллекта

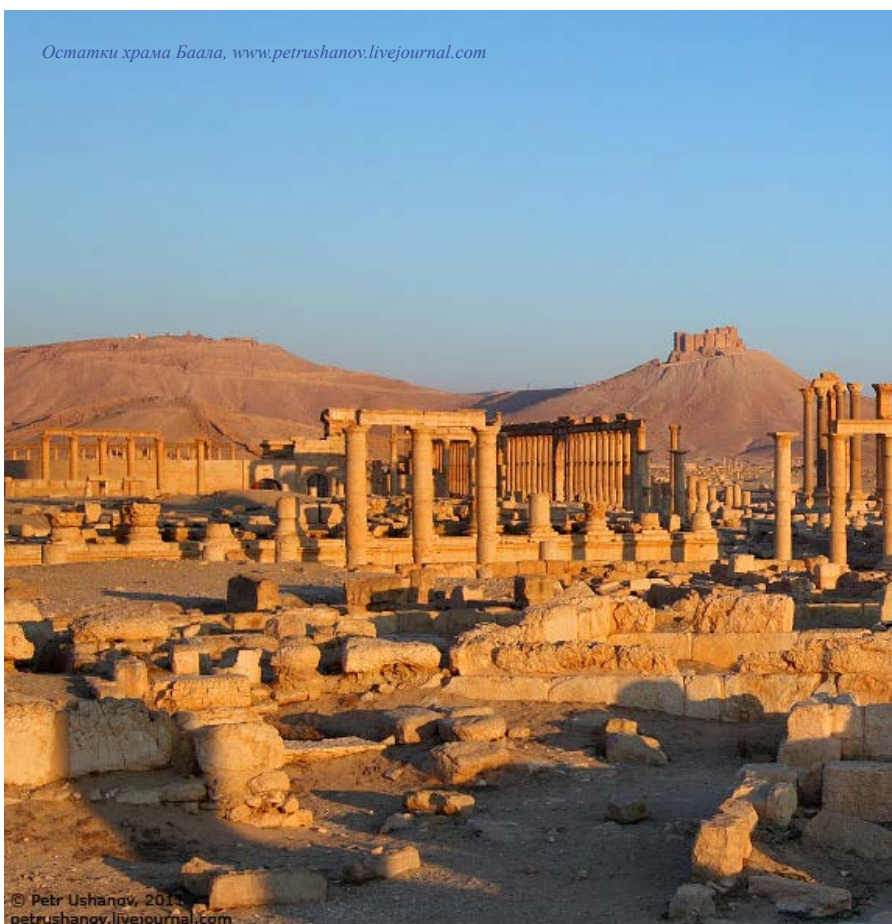
человека, общества, этноса, важнейшим хранилищем исторической памяти. Компоненты историко-культурного наследия подвержены постоянной опасности забвения. Это происходит как под воздействием времени и сил природы, так и в результате деятельности людей, которые наносят порой непоправимый ущерб памятникам по неведению или по злему умыслу.

Пальмира, основателем которой считается библейский царь Соломон (X в. до н.э.), оставалась под контролем террористов ИГИЛ (ДАИШ) почти год. За это время часть её древнего архитектурного наследия была разрушена. Знаменитая триумфальная арка, храмы Баала и Баалшамина первых веков нашей эры сегодня лежат в руинах. Пальмира получила свое название из-за растущих вокруг пальм. Находясь в самом центре Сирийской пустыни, некогда великий город сейчас представляет собой развалины величественных сооружений, памятники древнеримской архитектуры.

Для того чтобы оценить степень нанесенных городу повреждений, в Пальмиру прибыли международные эксперты. Многие с облегчением заметили, что худшего удалось избежать. Согласно данным генерального директора департамента древностей и музеев Сирии Маамуна Абдулкарима, 80 процентов развалин находятся в «хорошем состоянии» и реставрация вполне возможна, хоть и займет годы.

Другие настроены не так оптимистично. По их мнению, Сирии будет на что тратить деньги

Остатки храма Баала, www.petrushanov.livejournal.com

Историко-культурное наследие является действенным рычагом формирования и развития интеллекта человека, общества, этноса, важнейшим хранилищем исторической памяти.

вместо восстановления руин. В любом случае, то, что не было разрушено, было разграблено и продано террористами ИГИЛ на черном рынке древностей для пополнения их активов.

Перед тем, как эксперты смогли получить доступ к историческому памятнику, его пришлось очистить от мин. В ходе очистки было обнаружено около трех тысяч взрывных устройств, оставленных тут боевиками ИГИЛ.

Однако, даже реставрация, будь она возможна, приведет только к созданию копии. Так, по мнению Хосе Манюэля Родригеса Куадроса, постоянного делегата Перу в ЮНЕСКО: «Когда такое случается с

культурным наследием, нанесенный урон невозможно исправить. Мы можем реставрировать арку, но она навсегда будет всего лишь реставрированной аркой, даже если мы сделаем это на 100 процентов из аутентичных компонентов. К счастью, разрушение здесь не полное. Так что у нас есть материальная база для проведения реставрационной работы, но это не должно быть исключительно на ответственности ЮНЕСКО, все международное сообщество должно принять в этом участие».

Дефиниция «историко-культурное наследие» само по себе очень широкое. Оно включает в себя и памятники археологии, памятники

Историко-культурное неотъемлемая часть культурной идентичности, в которой отражена историческая судьба любого этноса, и только на его основе возможно построение настоящего и будущего страны.

архитектуры, письменные памятники, национальные традиции и т.д., тем самым являясь неотъемлемой частью культурной идентичности любого народа, так как в своеобразии культуры наиболее ярко отражена историческая судьба любого этноса, и только на его основе возможно построение настоящего и будущего страны.

Поэтому восстановление Пальмиры как одного из памятников древнейших цивилизаций Ближнего и Среднего Востока, должно стать символом торжества человеческого духа и показать всем террористам что историко-культурное наследие человечества им не уничтожить.

www.static.lakana.com

RUSSIA AND IRAN: TARIFFS ISSUES

Lidiya Parkhomchik

On May 11-13, 2016, Iran held its first specialized exhibition in Moscow as a result of which a further step in reducing Russia's tariffs on Iranian goods was made. The exhibition put on display a wide range of Iranian products including foodstuff, technical and engineering services, medicine and building materials. The Director of Iran's first specialized expo, Ali Akbar Mirchegini, noted that trade tariffs between Iran and Russia would likely to be reduced, especially by taking into account the fact that having omitted Turkey and European countries from the Russian market, Moscow is currently showing a high interest for trade cooperation with Tehran.

The trade relations between two countries increased from \$1 billion in 2005 to over \$4 billion in 2013.

It should be noted that Iran's current share of trade with Russia is insignificant. The trade relations between two countries increased from \$1 billion in 2005 to over \$4 billion in 2013. However, in recent years the volume of bilateral trade has significantly reduced and reached \$1.7 billion in 2014. Moreover, Russia's economy recession caused further decrease of mutual trade to \$1.3 billion in 2015.

Nevertheless, high-ranking officials of Iran have strong intention to maintain a strong position of the Iranian domestically produced goods in Russia's market. In fact, since the beginning of 2014 Moscow and Tehran

have been discussing a so-called oil-for-goods deal worth \$20 billion. A barter arrangement would allow Russia to buy up to 500,000 barrels of the Iranian oil per day in exchange for Russia's equipment and goods, including metals and food.

It is worth mentioning that currently trade tariffs for the Iranian import goods stand at 18-20%, while in some cases trade tariffs could even reach 35%. Therefore, it is obvious that in order to expand Russia-Iran economic ties, the parties should considerably reduce the trade tariffs.

It is worth mentioning that currently trade tariffs for Iranian import goods stand at 18-20%, while in some cases trade tariffs could even reach 35%.

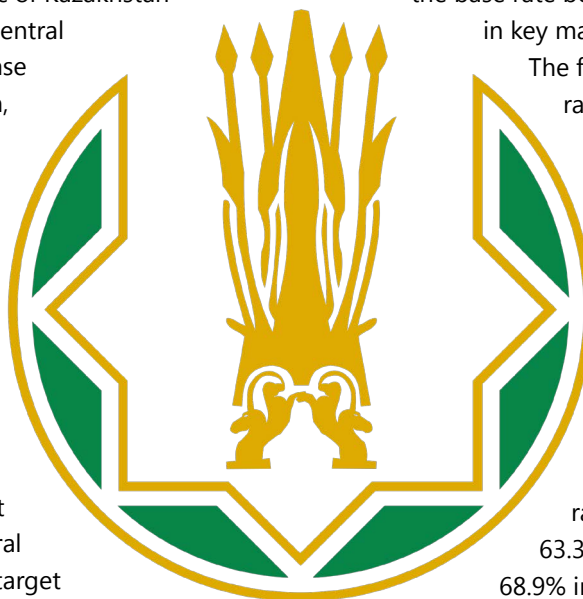

For instance, the Director of Iran-Russia Trade Conference, Hassan Mortaji, has already announced that Russia decided to lower tariffs on Iranian products by 25%. Moreover, the Russian side confirmed that the transport costs for shipping Iranian goods between the Russian port of Astrakhan and the Iranian port of Anzali in the Caspian Sea would be lowered. Under these circumstances, Russia could create a favourable environment to increase import goods from Iran in the nearest future.

THE NATIONAL BANK LOWERED THE BASE RATE TO 15% FROM 17%

Daniyar Nurbayev

In the press release dated May, 5, 2016, the National bank of the Republic of Kazakhstan (NBRK) announced that the central bank decided to lower the base from 17% to 15%. In addition, the NBRK narrowed the base rate's band from previous +/-2% to +/-1%. The NBRK notes that "since the last decision on rate (March 14, 2016), the balance of risks between price stability and financial stability has improved, thus weakening the case for high interest rates". This statement reveals the fact that the central bank thoroughly decided to target inflation within the band of 6-8%, which is the forecast bank of the NBRK.

It was expected that the NBRK would decrease the base rate because of the improvement in key macroeconomic indicators.

The first, indicator is the currency rate. Since the last decision on the rate to May, 5, 2016, the USD/KZT currency rate appreciated by 3.3%. The currency appreciated mostly because of increased oil prices but decreased the share of foreign currency deposits in total banks' deposits also had an effect on the rate, which decreased to 63.3% at the end of March from 68.9% in the end of December 2015. This fact led to a decrease in dollar purchases by households. Moreover, in

This statement reveals the fact that the central bank thoroughly decided to target inflation within the band of 6-8%.

www.nowfinance.com.au

February through March 2016, sales of foreign currency by households exceeded purchases, the first time in 10 years. In addition, according to the NBRK, households' inflation expectation is decreasing. In January 2016 61.6% of households expected that inflation to accelerate or to remain flat in the next 12 months, while in April this share decreased to 40.5%. In addition, the NBRK expects that the inflation will not exceed forecast band because of a low consumer demand from households and a constrained credit supply.

It should be noted that these standing facilities were restored in February 2016, while the NBRK stopped providing them in November 2015. The NBRK restored standing facilities due to the fact that without the NBRK interventions the tenge overnight

In January 2016, 61.6% of households expected that inflation to accelerate or to remain flat in the next 12 months, while in April this share decreased to 40.5%.

index average (TONIA) reached 318%, while its average rate in previous two years was 3-10%.

Despite the fact that a high base rate is good for inflation, it has a bad effect on financial stability and on credit supply. A high base rate makes bank's funding expensive, while because of the difficult macroeconomic situation (households cannot afford high interest rates) banks are not able to increase their loans rate, which in its turn decreases banks profitability. This fact was one of the incentives of the central bank to decrease base rate. Thus, because of decreased base rate we can expect that banks will increase their credit supply (however, the credit supply remains low in comparison with previous years), which is very important for the economy.

DURING 10 YEARS THE EU COUNTRIES INVESTED \$ 20 BILLION IN AZERBAIJAN'S ECONOMY

Aidana Arynbeke

On May, 18, Azerbaijan and the European Union (EU) organized the second joint business forum during which Azerbaijan's Minister of Economy, Shahin Mustafayev said that the EU countries have invested \$ 20 billion in Azerbaijan's economy for the last 10 years. The forum took place in the capital of Azerbaijan, Baku where members of government, representatives of EU Baku-based office, and entrepreneurs of 200 companies attended. The primary goal of the forum was to focus on exchange of ideas on business and investment in Azerbaijan. During the panel discussions, the fields such as agricultural, food, transportation, logistics,

tourism and business opportunities were considered at the business forum.

In recent days, the EU is the main trading partner of Azerbaijan accounting for about 42.4 % of Azerbaijan's total trade. It continues to be the biggest export and import market to Azerbaijan, mostly the EU exports machinery and transport equipment, manufactured goods and chemicals, and miscellaneous manufactured articles. While it imports mineral fuels, chemicals and food, machinery and transport equipment from Azerbaijan. In 2015, the share of total trade turnover with the EU amounted to 47.5 % of a total volume of

Azerbaijan's foreign trade, whereas 43 % amounted in the first quarter of 2016.

Currently, the bilateral relations between the EU and Azerbaijan are regulated by a Partnership and Cooperation Agreement. The EU maintains closer trade and economic integration with Azerbaijan through the European Neighborhood Policy (ENP) and through its Eastern partnership dimension. Action plan was adopted in this regard which is a long-term reform agenda in different policy fields including trade and trade-related matters. It can be argued that Azerbaijan has become one of the largest partners of the EU since the EU's enlargement policy was created towards the East. It should be mentioned that in 2009, the EU launched the Eastern Partnership which aims to deepen and strengthen relations with eastern neighbors

During the last four years, 98 joint business forums were held and this a sign of development of relations between EU countries and Azerbaijan.

such as Armenia, Azerbaijan, Belarus, Georgia, Moldova, and Ukraine. One of the main projects signed between both parties is a Joint Declaration on the Southern Gas Corridor from 2011. The primary objective of this initiative is to bring Caspian, Central Asian and Middle gas resources to the EU markets. While the investments of EU countries are contributing to the development of Azerbaijan's economy, for the EU Azerbaijan serves as the diversification tool for the security of energy supply. Having a favorable environment for cooperation, it can be argued that similar business forums are able to become a stepping stone in strengthening of the bilateral relations. During the last four years, 98 joint business forums were held and this a sign of development of relations between the EU countries and Azerbaijan.

OIL FREEZE DEAL: THE CASE OF IRAN

Lidiya Parkhomchik

On May 6, 2016, the Director for International Affairs of the National Iranian Oil Company, Mohsen Qamsari, stated that Iran could finally think over to join an oil freeze agreement proposed by key world oil producers to help stabilize the oil prices. It is widely known that Iran refused to join the oil freeze deal aimed at forcing the key OPEC and non-OPEC producers to keep the global production of oil at January 2016 level. The Iranian high-ranking officials continually stated that Tehran wants to boost its oil production to pre-sanction levels, namely, over 4 million barrels of oil per day (bpd) and only after that, the country could start negotiations on the issue of freezing oil output.

According to the OPEC calculations, Iran's current production of oil stands at around 4.2 million bpd by considering the daily production of 500,000 bpd of condensate. Moreover, Iran's oil export already stands at 2.2 million bpd, of which at least 0.5 million bpd is exported to Europe. Therefore, shortly after the removal of the sanctions imposed on Iran in mid-January with the implementation of a nuclear deal that the country had reached with the P5+1, Iran increased its oil production to its highest levels since 2011 and added 700,000 bpd of oil to its output from the beginning of 2016. As a result Iran's oil production reached

“

There is no guarantee that Iran would decide to become a member of the oil freeze deal.

”

the highest level during the last four years, and OPEC's export reached its record during the last eight years.

However, the decision to join the deal would be taken by Iran only if other OPEC member states, especially Saudi Arabia, agree to let Iran keep its oil production at May 2016 level. Taking into account the fact that supply disruptions in Nigeria, Canada, Venezuela, and Libya, have contributed to the crude oil prices rise since January 2016, Iran is able to continue to increase the amount of daily produced oil without experiencing the necessity to join the initiative on oil production restraint.

Moreover, next meeting on the issue of the oil freeze deal will be held only

“

Tehran still has time to consider its oil strategy and take the final decision on implementing requirements of the oil output freeze agreement.

”

on June 2, 2016. Thus, Tehran still has time to consider its oil strategy and take the final decision on implementing requirements of the oil output freeze agreement. It is obvious that while the oil prices are on the rise there will be no need for immediate actions towards stabilizing bilateral relations with Saudi Arabia and putting new limitations on the oil exploration sector.

Tehran has been meeting its own objectives in the sphere of energy production so far. There is no sign that Iran has intention to cease its plans on attraction of \$100 billion in investment to develop over 70 new projects in its crude and natural gas industries. Therefore, there is no guarantee that Iran would decide to become a member of the oil freeze deal, after all.

THE INTERNATIONAL BANK FOR RECONSTRUCTION AND DEVELOPMENT ALLOCATES LOAN TO KAZAKHSTAN WORTH \$ 1 BILLION

Daniyar Nurbayev

WORLD BANK GROUP

ppmc-cop21.org

According to the Majilis's press service, The International Bank for Reconstruction and Development which is the member of the World Bank Group (IBRD) allocates \$1 billion loan to Kazakhstan. The Minister of Finance of the Republic of Kazakhstan, Bakhyt Sultanov confirmed that a relevant agreement was signed on February 17, 2016, with the IBRD.

This year the government is going to allocate a significant amount of budget to socio-economic development and the implementation of strategic measures of the government to stimulate the economy and promote economic growth, which will significantly increase the government's budget deficit. Thus, the loan is planned to be allocated to finance government's current budget deficit. According to the Majilis's press service, the loan will be granted for

As for the end of 2015, the total government's external debt was \$12.86 billion, while in the end of 2014 this debt was \$8.70 billion.

According to the Majilis's press service, the loan will be granted for 20 years, including a grace period of 2.5 years.

20 years, including a grace period of 2.5 years, with the LIBOR + floating spread interest rate. In addition, the financial institution will charge a fee which amounts 0.25% per year of the undrawn loan balance.

The government initially planned to receive \$2 billion, but now two sides are negotiating only on \$1 billion. The minister of Finance noted that if there is a need for additional \$1 billion we can attract this amount from the IBRD.

Previously, in the end of 2015, the President of Kazakhstan Nursultan Nazarbayev ratified a countercyclical support loan agreement between the Republic of Kazakhstan and the Asian Development Bank (ADB) in the amount of \$ 1 billion. According to the Ministry of Finance, the loan has a similar objective with the IBRD's loan. This loan is significantly shorter

than the previous one which was granted for 5 years, while it has a greater grace period (3 years). The interest rate of the ADB's loan is the LIBOR + 2% spread.

As for the end of 2015, total government's external debt was \$12.86 billion, while in the end of 2014 this debt was \$8.70 billion (47, 74% increase in one year). International financial institutions accounted for 34.86% (\$4.48 billion) of the total government's external debt while in 2014 the institutions accounted for 52.45% (\$4.57 billion). This debt data does not include new loans from the IBRD and the ADB, which means in this year we can expect further growth in the total government external debt.

These loans are very important for the country's economy. First, these loans can help to finance countercyclical policies, while other

www.owwabenefits.com

financing sources such as Eurobonds became too expensive, because of increased interest rates (since the downturn in Kazakhstan's economy). In addition, these loans can help to improve tenge dollar exchange rate by injection a new dollar into the economy.

THE PRESIDENT OF TEHRAN CALLS FOR BOOST IN IRAN-AZERBAIJAN RELATIONS

Aidana Arynbeek

On May 17, Iran's President Hassan Rouhani met with new Azerbaijan's ambassador to Tehran, Bunyad Huseynov. During the meeting, Hassan Rouhani stressed that there are many projects and bilateral agreements between Tehran and Azerbaijan in recent days, and their further cooperation is able to bring a significant benefit to the nations of both countries and the governments. It should be noted that in the beginning of February, Azerbaijan's President Ilham Aliyev visited Tehran during which a number of agreements were signed by both countries including the fields such as railway transportation, electricity, health and medical science, oil and gas, social affairs etc.

The countries share about 618 kilometers of land borders, also they are littoral states of the Caspian Sea. Additionally, both countries share some cultural and historical values since Azerbaijan has the largest Shi'i population in the world after Iran, while there are about 22-30 million Azerbaijani ethnic minority in Iran which is the largest in the country. Historically, Iran was among the first countries, which recognized the independence of Azerbaijan after the collapse of the Soviet Union. Despite having common cultural values, Azerbaijan and Iran pursue different foreign policy. It is widely known that Iran's relations with the West are not friendly, while Azerbaijan is known as one of the post-Soviet countries favoring pro-Western foreign policy. For example, after gaining

its independence, Azerbaijan was open for cooperation with the West. In 1994 Western oil companies signed an agreement with Azerbaijan to invest up to 8 billion dollars to develop vast offshore oil deposits in the Caspian Sea. Moreover, in 1994 Azerbaijan joined the Partnership for Peace (PfP) program of North-Atlantic Treaty Organization (NATO) which aimed to develop defense cooperation and military interoperability between the two parties. Following their different visions for foreign policy, it can be argued that there are other different factors that might cause a negative effect in the bilateral relations between Iran and Azerbaijan. For example, unsettled legal status of the Caspian Sea might cause disputes between the two littoral states, Azerbaijan's military cooperation with Israel might deteriorate the relationship with Iran, and also Iran's close relations with Armenia might negatively influence Iran's relations with Azerbaijan.

However, despite many external factors that are able to worsen the

Despite having common cultural values, Azerbaijan and Iran pursue different foreign policy.

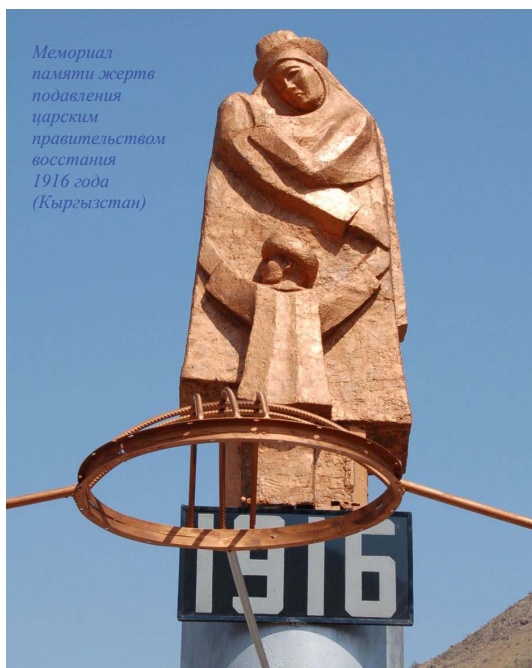
The main factors such as economic interdependence and common regional interest can serve as a stabilizer in the bilateral relations.

bilateral relations, it seems that both Azerbaijan and Iran attempt to promote cooperation and strengthen ties. Currently, one of the major projects between the countries is North-South transport corridor which intends to link Northern Europe to Southeast Asian region through their territories. Additionally, it is said that this year Iran and Azerbaijan plan to triple the value of trade exchanges from 2015 which amounted to 500 million dollars. The signing of several agreements between both countries in the beginning of 2016 demonstrate the fact that the development of relations are likely to happen in the nearest future. What can be inferred from the understanding of Iran-Azerbaijan relations is the fact that culture is not an important factor to influence the identity of the countries. Following their different foreign policies, it can be argued that the bilateral relations are vulnerable. However, the main factors such as economic interdependence and common regional interest can serve as a stabilizer in the bilateral relations.

ВОССТАНИЕ 1916 ГОДА В ЦЕНТРАЛЬНОЙ АЗИИ: ВРЕМЯ ПЕРЕОСМЫСЛЕНИЯ

Dr. Erkin Baydarov

За свою многовековую историю народы центрально-азиатского региона пережили немало трудных времен, оставивших после себя горькую память. Одной из самых трагических страниц в их истории в начале XX в. стало национально-освободительное движение 1916 г., направленное против колонизаторской политики Российской империи.

В 2016 году исполняется ровно сто лет с того дня, когда произошло восстание 1916 года в Центральной Азии. Это историческое событие остается наименее изученным эпизодом в истории региона. Причины восстания заключались в экономическом и социальном неравенстве, которое было продиктовано коренному населению имперской властью. Влияние

данной политики на местное сообщество оказалось очень сильным, поскольку разрушило существовавшее в регионе сельскохозяйственное производство, стало причиной появления беженцев и привело к насильственному переделу немногочисленных ресурсов между колонистами и местными фермерами и скотоводами. Кроме того, восстание произошло на окраине империи и накануне двух революций в России, в очередной раз преобразовав политическое пространство метрополии, закончившееся в конце концов крушением Российской империи и втянувшей ее в полосу кризиса разразившись гражданской войной.

Главными причинами восстания явились факторы социально-экономического и политического характера: усиление колониального гнета, изъятие земель, рост налогов и поборов, эксплуатация трудящихся, политика русификации, проводимая царизмом в отношении казахского и других коренных народов региона, резкое ухудшение положения широких масс в связи с войной. Непосредственным поводом к восстанию был царский указ от 25 июня 1916 г. о мобилизации в армию на тыловые работы «инородческого» мужского населения Казахстана, Средней Азии и частично Сибири в возрасте от 19 до 43 лет, реквизируемых планировалось использовать для работ по устройству оборонительных сооружений и путей военного сообщения в районах постоянной и временной дислокации российской армии.

К теме восстания 1916 г. неоднократно обращались советские, современные российские и зарубежные историки. Если в советской историографии к нему относились как ключевому событию предоктябрьского периода в истории Советских Республик Средней Азии и Казахстана, преследуя вполне понятную идеологическую цель, и рассматривая его как «борьбу трудящихся края с эксплуататорским царским колониальным режимом и местными феодалами», а, следовательно, как региональный пролог последовавшей революции, то после 1991 г. в государствах Центральной Азии тема зазвучала с новой, политической, силой. Безусловно, что к данному историческому событию, еще будут обращаться.

Сегодня наступило время переосмысления тех печальных событий, когда общества Центральной Азии ждут ответа на вопрос: «Что такое восстание 1916 г.?». Научным сообществом предлагаются три варианта: «ошибка власти» (обусловленная имперской природой отношения к окраинам), «историческая закономерность» (следствие имперской природы отношения к окраинам) и отправная точка для формирования «национальной идеи» или «идеи национальной независимости» у каждого из народов. Вот здесь начинается самое сложное: что же выбрать в качестве первостепенного? Но есть то, что неизбежно должно объединить все позиции: восстание 1916 г. это не просто одна из самых печальных страниц в истории народов Центральной Азии, а трагедия всех (в равной степени) жителей региона, без различия национальностей и вероисповедания.

Этим и другим вопросам в частности, было посвящено Международное научное совещание “Переосмысление восстания 1916 года в Центральной Азии”, состоявшееся

20-21 мая 2016 года в столице Кыргызстана, г. Бишкеке. В совещании приняли участие как специалисты из стран Центральной Азии, так и известные зарубежные историки,

как - Томохико Уяма (PhD, профессор, Центр славянских и евразийских исследований университета Хоккайдо, Саппоро, Япония), Изабель Оайон (PhD, Центр российских, кавказских и центрально-европейских исследований, CERCEC, EHESS, Париж, Франция), Мариуш Маршевский (PhD, Институт восточных наук, Университет Адама Мицкевича, Познань, Польша), Александр Моррисон (PhD, профессор, Назарбаев университет, Астана, Казахстан).

На совещании были поставлены такие вопросы, как:

- Какую роль сыграло территориальное распределение и социальный состав оседлых сообществ на временные рамки конфликта и масштабы насилия?
- В чем заключаются различия между сельскохозяйственными и скотоводческими регионами Центральной Азии в плане организации и воздействия на конфликт?
- Как повлиял на восстание экономический кризис, начавшийся после Первой Мировой Войны?
- Какова роль восстания в проведении советской национальной политики в регионе?
- Каково было видение восстания в советское время, как и почему оно изменилось со временем?
- Какова официальная позиция относительно восстания в новых независимых государствах региона?
- Какова судьба тысяч людей Центральной Азии, спасшихся бегством в Китай и оставшихся там? и др.

Поэтому, восстание 1916 года и национально-освободительное движение народов Центральной Азии в начале XX века в целом, надо рассматривать с новых позиций, очистив наслоение советской методологии и идеологического аспекта от содержания и характера движения 1916 года, концептуально переосмыслив его, так как общество продолжает нуждаться в объективной исторической оценке причин и последствий произошедшего, трагически отразившегося на судьбах тысяч людей.

GAS PRODUCTION IN KAZAKHSTAN: A SLIGHT INCREASE

Lidiya Parkhomchik

www.en.tengrinews.kz

The Committee of the Republic of Kazakhstan on Statistics reported that during January-April 2016 the country could manage to increase gas output while its oil production went down. For instance, in the first quarter of 2016 Kazakhstan increased gas production to almost 15.58 billion cubic meters, which is 0.7% more compared to the same period of the previous year. In January-April 2016, production of natural gas decreased by 4.3% and amounted to 7.072 billion cubic meters, while the associated gas output increased by 5.3% and stood at 8.505 billion cubic meters compared to the same period in 2015.

In the first quarter of 2016 Kazakhstan increased gas production to almost 15.58 billion cubic meters, which is 0.7% more compared to the same period of the previous year.

There is also a stable trend on the reduction of oil production in the country. By the results of the first quarter of 2016, the oil output decreased by 2.2% and reached 22.141 million tons compared to the same period in 2015. According to the Ministry of Energy of Kazakhstan, in 2015 the country produced 79.46 million tons of oil, which is 1.7% less than in 2014. It was stated by Kazakhstan's high-ranking officials that the total oil production in 2016 would be reduced to 74 million tons.

Holding 0.8% of the world's natural gas proven reserves, Kazakhstan

produced 45.3 billion cubic meters of gas in 2015, which is 5.2% more than in 2014. For instance, in 2015 the country's natural gas and the associated gas production amounted to 21.6 billion cubic meters and 23.7 billion cubic meters respectively. About 49% of Kazakhstan's gas production are extracted from Karachaganak gas field, which is the largest gas field in the country with gas reserves estimated at 1.35 trillion cubic meters.

Furthermore, in terms of value the gas production in Kazakhstan increased by 6.8% in January-April 2016 compared to the same period in 2015. In the first quarter of 2016, the volume of

Despite the growing gas output the Ministry of Energy of Kazakhstan is planning to reduce the total volume of produced gas in the country to 43.5 3 billion cubic meters in 2016.

gas production in terms of value amounted at 50.8 million tenge.

However, despite the growing gas output the Ministry of Energy of Kazakhstan is planning to reduce the total volume of produced gas in the country. In fact, according to the forecasts, Kazakhstan will produce only 43.5 3 billion cubic meters in 2016. It should be also noted that in 2015 the gas export reached 12.4 3 billion cubic meters, which is 4% more than in 2014. However, due to the planning gas output reduction the export of gas would be decreased to 11.6 3 billion cubic meters in 2016.

SITTING OF THE COMMISSION FOR CONTROL OF EXPENDITURES OF FUNDS ALLOCATED FROM THE NATIONAL WEALTH FUND WAS HELD IN THE NBRK

Daniyar Nurbayev

НОВАЯ
ИНДУСТРИАЛИЗАЦИЯ

The press release of the National Bank of the Republic of Kazakhstan (NBRK) dated 18 May 2016 stated that a sitting of the commission for control of expenditures of funds allocated from the National Wealth Fund was held in the NBRK. Along with the main bodies of the commission, several quasi-government companies such as JSC «NMH» Baiterek, «JSC» EDF «Damu», JSC «Bank Development of Kazakhstan», JSC»

www.bnews.kz

Baiterek Development» and JSC» IO «Kazakhstan Mortgage Company» took part in the sitting.

The commission discussed current issues on development, monitoring, and control of the allocated funds. In the meeting, JSC "EDF 'DAMU'" and JSC» Baiterek Development «and JSC" provided an information on the returning mechanism of the released funds and their mechanism of further secondary using.

According to the JSC "EDF 'DAMU'", 50 billion tenge which was allocated at the end of 2014 and 2015 to finance small and medium-sized business,

“

By the end of March 2016, 25.712 billion tenge which was allocated to finance projects in small and medium-sized business in spring 2014, returned and distributed for the second time.

”

fully distributed in March 2015 and 2016 respectively. By the end of March 2016, 25.712 billion tenge which was allocated to finance projects in small and medium-sized business in spring 2014, returned and distributed for the second time.

The JSC «Bank Development of Kazakhstan» reported that 83% (41.575 billion tenge) out of all allocated funds (50 billion tenge) was distributed to finance 32 projects in big enterprises in processing industry at the end of 2014. While 82% (40.758 billion tenge) out of all allocated funds (50 billion tenge) was distributed to finance 43 projects in spring 2015.

In addition, according to the JSC «Bank Development of Kazakhstan», by April 22, 2016 99,5% (49, 743 billion tenge) out of 50 billion tenge allocated in 2014 to finance projects under the State Program on industrial development of Kazakhstan for 2015-2019 (State Program-2) was distributed. The bank under the program has financed 5 projects (LLP «Prommashkomplekt», LLP «KazAzot», LLP «KazTransGasAimak», «LLP «Aktobe rail and structural steel mill», JSC «Altel»).

Furthermore, by the end of March 2016, JSC «Bank Development of

These funds serve as an important instrument to develop Kazakhstan's small and medium sized enterprises.

Kazakhstan» was able to distribute all funds (50 billion tenge) which were allocated to finance local exporters.

The funds allocated from the National Wealth funds are one of the main countercyclical and industrialization programs of the government. These funds serve as an important instrument to develop Kazakhstan's small and medium sized enterprises. Given the fact that most of the allocated funds have been already distributed, while some of them were distributed for the second time demonstrates the significance of these funds to the country's economy.

TO STAY OR NOT TO STAY. ONE MONTH LEFT FOR THE UK TO DECIDE WHETHER OR NOT TO REMAIN IN THE EU

Yermek Abilgazyev

On June 23, the United Kingdom will hold a referendum on whether to remain in the European Union or not. According to the latest opinion polls the pendulum is slowly but surely swinging in favor of «remain». However, the buzz surrounding Brexit shows the way how the arguments "in favour" and "against" split between the general public and politicians.

According to the Guardian, the factor of Russia could induce the UK to stay in the EU. As Shaun Walker asserts,

The UK relations with the USA and Russia would be one of the factors in Brexit outcome.

the potential Brexit would undermine the unity of the EU amid the Ukrainian crisis and would give political opportunities for Russia as London has the "toughest" position towards Moscow.

Another reason for Brexit according to journalist Ambrose Evans-Pritchard is the opinion that the European Union was a CIA-inspired project from the start. During President Obama's trip to the UK, Evans-Pritchard in an attempt to convince the proud island nation

www.rbc.ru

to vote for Brexit wrote a piece for Telegraph proving the European Union project was funded by the Truman, Eisenhower, Kennedy, Johnson, and Nixon administrations. Using archival documents, Evans-Pritchard recalled that in May 1950 the Schuman Declaration, the proposal by French foreign minister Robert Schuman to establish the European Coal and Steel Community to reset French-German relations which initially would lead to the European Union, was prepared by the US Secretary of State Dean Acheson at a meeting in Foggy Bottom (in Washington DC). And this statement contradicts a common belief

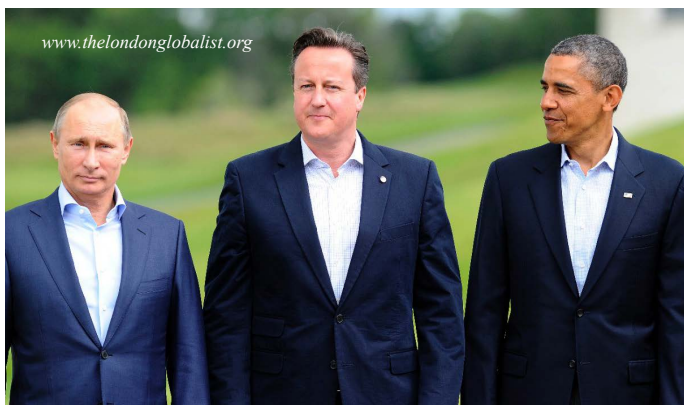

Brexit would negatively affect economic situation and would cause a considerable decline in economic performance of the UK.

that European integration is seen as a threat by the US. Instead of seeing the EU as a threat, Washington in the post-World War II period used the EU alongside NATO as a tool to deter the Kremlin from further aggrandizement as the Cold War began to gather steam. Therefore, Evans-Pritchard wonders how self-respecting Britons could support the European Union when it was established across the Atlantic with solely one purpose – to serve Washington's goal of deterring the Soviet Union.

However, G7 members agree that Brexit would be the wrong decision.

For instance, Brexit would negatively affect the economic situation and would cause a decline in economic performance of 2-3%. A transition period of up to 7 years would not be very pleasant for business because of the uncertainty it would cause. Moreover, approximately 3.5 million British jobs are

directly linked to the single European market, amounting to 1 in 10 jobs. Brexit would also damage the UK's Export & Investment potential as the EU buys over 50 per cent of UK exports (54 per cent of goods, 40 per cent of services). More than 300,000 British companies operate in the EU while American and Asian investment firms build factories and create jobs in the UK because it situates in the single market.

In general, in a month British people will answer the question whether the UK is ready to leave the EU and stand on their own, or they prefer common European values. While the outcome have significant implications for the future of the nation, it is equally important that it will have been chosen by ordinary citizens.

CHINA'S FOREIGN MINISTER VISITED KAZAKHSTAN

Aidana Arynbek

On May, 21, the Foreign Minister of Kazakhstan, Erlan Idrissov met with the Foreign Minister of China, Wang Yi in Almaty, Kazakhstan. During the meeting, the development of Kazakhstan-China relations in different fields were discussed. Especially, the potential of Kazakhstan's "Nurly-Zhol" program with China's "Silk Road Economic Belt" for stimulation of bilateral trade relations was emphasized. Moreover, Wang Yi said that China plans to create a joint working group on the development of a 'roadmap in the framework of "Nurly-Zhol" program and "Silk Road

The President of Kazakhstan emphasized that a part of the Silk Road that goes through Kazakhstan has already completed.

Economic Belt" initiative. As we know China launched its Silk Road initiative in 2013 and "Silk Road Economic Belt" is one of the branches of the initiative that goes through Central Asia with the aim to develop transport routes. Similarly, "Nurly-Zhol" program which was announced by the President of Kazakhstan in 2014, intends to modernize and develop transport routes in the country. Therefore, both projects seem complement each other.

In 2015, the President of Kazakhstan emphasized that the part of the Silk Road that goes through Kazakhstan

www.altaynews.kz

has already completed. Namely, the construction of the highways from Kazakhstan to Russia and railroads to the Persian Gulf through Iran have been completed. Also, the seaport in the Caspian Sea have been constructed and all Central Asia countries are connected through Khorgos. In recent days, China invested in the construction of BAKAD (Big Almaty Ring Road) with the length of 100 km. Also, the loan agreement between "Astana LRT" and "China State Bank" was signed which aims to build light rail services, and the creation of high-speed BRT bus system was subsidized. During 5 years, partners from China intends to invest about \$ 600 mln in the development of logistics and the establishment of «Khorgos-Eastern Gate» industrial zone.

Both projects gave an impetus to the development of bilateral relations between China and Kazakhstan.

To conclude, both projects gave an impetus to the development of bilateral relations between China and Kazakhstan. Both countries have always been cooperating in different fields before, especially given the fact that both are the members of the Shanghai Cooperation Organization (SCO). However, it can be argued that the projects established a common ground to develop the regional cooperation in a high level. Since the regional cooperation is not able to be successful without trade relations, and trade relations need well established transport routes and infrastructure, thus, "Nurly-Zhol" program with "Silk Road Economic Belt" initiative are able to foster regional cooperation, and improve economic welfare of the countries.

SOSYO-KÜLTÜREL İŞBİRLİĞİ VE AVRASYA EKONOMİK BİRLİĞİ'NDE AVRASYA KİMLİĞİNİN OLUŞUMU KONUSU TARTIŞILDI

ӘЛЕУМЕТТІК-МӘДЕНИ
ЫНТЫМАҚТАСТЫҚ ЖӘНЕ
ЕУРАЗИЯЛЫҚ ЭКОНОМИКАЛЫҚ
ОДАҚТА ЕУРАЗИЯЛЫҚ
БІРЕГЕЙЛІКТІҢ ҚАЛЫПТАСУЫ
БАСТЫ ТАҚЫРЫПҚА АЙНАЛДЫ

5 Mayıs 2016 tarihinde Al Farabi Kazak Milli Üniversitesi Avrasya Araştırmaları Merkezi Başkanı Prof. Dr. Galiya Movkebayeva “Sosyo-Kültürel İşbirliği ve Avrasya Ekonomik Birliği’nde Avrasya Kimliğinin Oluşumu” adlı seminer verdi. Prof. Dr. Galiya Movkebayeva seminerinde ana hatlarıyla Avrasya kimliği kavramı, bu kimliğini oluşum sürecinin önündeki engeller ve atılabilecek adımlar konularına değindi. Ülkeler arası entegrasyon süreçlerinden bahsederken ülkeler arası entegrasyonun bir kimlik üzerine oturtulamaz ise güçlü bir entegrasyon sürecinden geçtiğini ifade etmenin zor olduğu belirtti. Bu alanda ülkeler arası entegrasyonun arttıkça kimlik üzerine çalışmaların artacağı yönünde görüş bildirdi. Buna ek olarak günümüzde Avrasya kimliği nedir ve oluşturulmasında karşılaşılabilecek sorunlar üzerine teorik ve pratik çalışmaların başladığını belirtti.

Avrasya bölgesinde halkların birlikte yaşamak, farklı dinlere saygı göstermek ve kültürel entegrasyon birikiminin çok eskilere dayandığını sözlerine ekledi. Ayrıca, halkların birbirlerine göstermiş olduğu sabır ve anlayış tecrübesinin yüzyıllardır birikerek şekillendiğini ifade etti. Bu biriken tecrübenin medeniyetler arası ve kültürler arası bağlar ile birlikte halklar arasında bir birlik oluşturduğunu ve Avrasya kimliğinin bu tecrübe ve birikimlerin üzerine kurulabileceği yönünde görüşlerini bildirdi.

2016 жылдың 5 мамырында әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті Еуразия ғылыми-зерттеу орталығының төрағасы т.ғ.д., профессор Ғалия Мовкебаева «Әлеуметтік-мәдени ынтымақтастық және Еуразиялық экономикалық одақта еуразиялық бірегейліктің қалыптасуы» тақырыбында семинар өткізді. Т.ғ.д., профессор Ғалия Мовкебаева семинарда жалпы еуразиялық бірегейлік ұғымы, бұл бірегейліктің қалыптасуы барысында кездесетін кедергілер және болашақта жасалатын қадамдар туралы сөз қозғады. Елдер арасындағы интеграциялық үдерістер туралы айта келе, елдердің күшті интеграциясы үшін аймақтық бірегейліктің қажеттілігі жөнінде айтты. Бұл салада елдер арасындағы интеграция нығайған сайын бірегейлікке қатысты еңбектердің де артатындығын айтты. Сонымен қатар, бүгінгі еуразиялық бірегейлік ұғымы мен оның қалыптасуында кездесетін мәселелер бойынша теориялық және практикалық жұмыстардың басталғандығы туралы мәлімдеді.

Еуразия аймағындағы халықтардың бірге өмір сүріп, басқа діндерді құрметтеуі мен мәдени интеграциясының ежелгі

Аврұпа Бирлигин ден 6рнек веререк Аврупа Бирлиги'nin ортақ деерлерге ве тарихе саһип олдуғуну ве заман иерисинде де ортақ курумсаллашама анлайысынн гелиштигини белиртти. Бу т6р ортақ деерлерин Аврасыа Економик Бирлиги'n де һен6з олущадиғини ифаде едеркен Аврасыа кимлигини neden олущурмалыыз сорусунун акла гелдигини ифаде етти. Бу соруяа Prof. Dr. Галия Мовкебаева б6yle kolektif бир кимлигин олущурулма-сынн б6лгедеки истикрара katkı сағлаяацағини ве к6ресел бир д6ныада б6лгенин kendine has г6чл6 бир кимлигинин олмасы геректигини с6злерине екледі.

Seminerin devamında kimliğı bir gruba ait olma шууру оларак танымларкен Аврасыа кимлигинин олущурулмасында һер 6лкенин kendi кимликлеринин 6не чыкabileceğini, biz ве онлар сорусунун да доғabileceğini белиртти. Бу noktada Аврасыа кимлигинин dil, din ве к6лт6рел фарклылыklarын бир araya getirilerek бир 6st кимлик олущурма һedefinin олдуғуну ифаде етти. Ayrıca бу кимлигин деерлеринин yeniden олущурмаға герек ол-мадиғини ве б6лгедеки halklar арасыа tecr6benin 6zerine kurulabileceğini белиртти. Fakat Аврасыа

замандардан бастау алатындығы туралы баяндады. Сонымен қатар, халықтардың бір-біріне сабыр етіп, түсіністікпен қарау тәжірибесінің ғасырлар бойы жинақталғаны туралы айтты. Бұл жинақталған тәжірибе 6ркениеттер арасында және мәдениеттер арасында байланыс орнатумен қатар, халықтар арасында бірлікті қалыптастырды және еуразиялық бірегейлік осы тәжірибе бойынша қалыптаса алады деді.

Еуропа Одағын мысал ретінде келтіре отырып, Еуроодақ елдерінің ортақ құндылықтары мен тарихының болғандығы және уақыт 6те келе ортақтасу түсінігінің пайда болғандығы туралы мәлімдеді. Мұндай ортақ құндылықтардың Еуразиялық экономикалық одақта әлі қалыптаспағанын айта келе, еуразиялық бірегейлікті неліктен қалыптастыру қажет деген сұрақтың пайда болғандығы туралы айтты. Бұл мәселе жөнінде т.ғ.д., профессор Ғалия Мовкебаева ұжымдық бірегейліктің қалыптасуы аймақтағы тұрақтылыққа ықпал етеді және жаһандық әлемде аймақтың 6зіне тән бірегейлігі болу керек деп айтты.

Семинар барысында бірегейлікті белгілі бір топқа қатысты болу деп анықтап, еуразиялық бірегейліктің қалыптасуында әр елдің өз бірегейлігі алдыңғы қатарға шығып, «біз және олар» мәселесі туындау мүмкін деген пікір білдірді. Еуразиялық бірегейліктің тіл, дін және мәдени тұрғыда бірігіп, 6стем бірегейлікті қалыптастыру мақсатының болғандығы туралы айтты. Сонымен қатар, бұл бірегейліктің құндылықтарын жаңадан қалыптастыру қажет емес, аймақтағы халықтар арасындағы тәжірибе бойынша қалыптастыруға болады деп тұжырымдады. Бірақ еуразиялық бірегейлікті

kimliğinin oluşturulmasının ulusal kimliklerden vazgeçileceği anlamına gelmediğinin altını çizmekle beraber bu kimliğin halkları bir üst kimlik altında bir araya getireceğini ifade etti.

Bu kimliğin oluşumunu hızlandırabilecek adımlar konusunda bazı önerilerde bulundu. Bunların arasında Avrupa Birliği'nde olduğu gibi Erasmus ve DAAD gibi programların öğrenci ve akademisyenleri değişim programları aracılığıyla çeşitli ülkelere bilgi ve tecrübe alışverişi için gönderilebileceğini ve Rusya'nın buna önyak olabileceğini ifade etti. Birlik üyeleri arasında üniversiteler arası diploma denkliği, Avrasya kimliğini araştıran çeşitli merkez ve enstitülerin oluşturulmasının yanı sıra ortak medya kanallarının oluşturulması önerilerinin bu kimliğin oluşumunun hızlanmasına önemli katkı sağlayacağını belirtti.

Seminer sonunda katılımcılar Avrasya kimliği ve ulusal kimlikler konularında görüş alışverişinde bulundular.

қалыптастырудың ұлттық құндылықтардан бас тартуды білдірмейтініне баса назар аударды. Бұл бірегейліктің халықтарды бір үстем бірегейлік бойынша біріктіретіні жөнінде айтты.

Т.ғ.д., профессор Ғалия Мовкебаева бірегейліктің қалыптасуын жылдамдататын қадамдар бойынша кейбір ұсыныстар жасады. Олардың арасында Еуропа Одағындағыдай Erasmus және DAAD сияқты студенттермен және ғалымдармен алмасу бағдарламалары арқылы түрлі елдерге ақпарат және тәжірибе алмасу үшін жіберуге болатыны туралы және бұл мәселеде Ресейдің бастамашы бола алатыны туралы айтты. Одақ мүшелері арасында ЖОО аралық диплом баламалылығы, еуразиялық бірегейлікті зерттейтін түрлі орталықтар мен институттардың құрылуы, сондай-ақ ортақ медиа арналарының құрылуы бұл бірегейлікті қалыптастыруды жылдамдатуға зор үлес қосады деп атап өтті.

Семинар соңында қатысушылар еуразиялық бірегейлік пен ұлттық бірегейлік мәселелері бойынша пікір алмасты.

HİNDİSTAN'IN DIŞ POLİTİKASINDA ENERJİ FAKTÖRÜ TARTIŞILDI

ИНДИЯНЫҢ СЫРТҚЫ САЯСАТЫНДАҒЫ ЭНЕРГЕТИКАЛЫҚ ФАКТОР ТАЛҚЫҒА ТҮСТІ

11 Mayıs 2016 tarihinde Al-Farabi Kazak Milli Üniversitesi "TÜRKSOY" bölümü Müdür Yardımcısı Dr. Kenzhebek Gabdullin "Hindistan'ın Dış Politikasında Enerji Faktörü" adlı seminer verdi. Dr. Kenzhebek Gabdullin seminerinde ana hatlarıyla Hindistan'ın enerji güvenliği, Hindistan devletinin uzun dönemli enerji politikaları ve Orta Asya Afrika, Orta Doğu ve Latin Amerika'daki projelerinin yanı sıra enerji sektöründe faaliyet gösteren Hindistan firmaları hakkında bilgiler sundu. Hindistan'da kömür kullanım oranının azaldığını belirtmekle

2016 жылдың 11 мамырында әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті Шығыстану факультеті «ТҮРКСОЙ» кафедрасы меңгерушісінің орынбасары PhD докторы Кенжебек Ғабдуллин «Индияның сыртқы саясатындағы энергетикалық фактор» тақырыбында семинар өткізді. Доктор Кенжебек Ғабдуллин семинар барысында жалпы Үндістанның энергетикалық қауіпсіздігі, ұзақ мерзімді энергетикалық саясаты, Орталық Азия, Африка және Латын Америка елдеріндегі жобалары туралы, сондай-ақ энергетика саласында қызмет атқаратын үнді компаниялары туралы ақпаратты ұсынды. Үндістанда көмірді пайдалану қарқыны төмендеп, мұнай, табиғи газ және атом энергиясын пайдалану деңгейі өсті деп мәлімдеді. Үндістанның ұзақ мерзімді жоспарларын ескере отырып, «Vision 2020», «Vision 2025» және «Интеграцияланған энергетикалық саясат» атты үш негізгі стратегиясын атап өтті.

«Интеграцияланған энергетикалық саясат» және «Vision 2020» стратегияларының көмір

beraber petrol, doğaı gaz ve nükleer enerjiniñ kullanimının arttıǵını vurguladı. Hindistan'ın uzun dönem planlarına bakıldıǵında "2020 Vizyonu", "2025 Vizyonu" ve "Entegre Enerji Politikaları" adları altında üç ana stratejiniñ belirlendiǵini sözlerine ekledi.

"Entegre Enerji Politikaları" ve "2020 Vizyonu" politikalarınñ kömür, petrol ve doğaı gaz sektorlerinde serbestlestirmeye gidilmesi, ülkenin enerji altyapısına daha fazla doğrudan yatırımların çekilmesinin yanı sıra yeni teknoljilerin kullanimının yaygınlaştırılmasını amaçladıǵını ifade etti. Buna ek olarak enerji verimliliǵiniñ arttırılması için özellekle gaz tüketiminde yenilikçi planların hayata geçirilmesinin hedeflendiǵinin altını çizdi. Hindistan'ın dıř enerji politikaları başta petrol ve gaz ithalatı temininde çeřitlendirilmeye gidilerek deǵışık bölgelerden enerji tedarikinin saǵlanması ve bu bölgelerde yeni kaynakların aranmasını hedeflenmekte olduǵunu belirtti.

Seminerin devamında Dr. Kenzhebek Gabdullin Hindistan'ın bölgesel enerji politikalarından bahsederken "Geniřletilmiř Yakın Çevre", "Doğuya Bakıř Politikası" ve "Orta Asya Baǵlantısı" planlarına deǵindi. Hindistan'ın bu tür politikalar ile komřu ölkelerle, Doğu ölkeleri ile ve Orta Asya ölkeleri ile enerji sektorü başta olmak üzere çeřitli alanlarda iliřkilerini güçlendirmeyi hedeflediǵini belirtti. Ayrıca, Afrika ve Orta Doğu bölgelerinin ayrı ayrı Hindistan için önemi hakkında analizlerde bulundu.

Hindistan'ın Afrika ölkelerine petrol, doğaı gaz ve elektrik altyapısına önemli yatırımlar

және мұнай-газ салаларын ырықтандыруға, елдің энергетикалық инфрақұрылымына тікелей инвестицияларды көбірек жасауға, сондай-ақ жаңа технологияларды қолдануға бағытталғаны туралы баяндады. Сонымен қатар энергия тиімділігін арттыру мақсатында әсіресе газ тұтынуда инновациялық жоспарларды іске асыруға бағытталғанын ерекше атап өтті. Үндістанның сыртқы энергетикалық саясатының мұнай-газ импортын қамтамасыз етуді әртараптандыру арқылы түрлі аймақтардан энергия жеткізуді қамтамасыз етуге және бұл аймақтарда жаңа көздерді іздеуге бағытталғаны туралы мәлімдеді.

Семинар жалғасында доктор Кенжебек Ғабдуллин Үндістанның аймақтық энергетикалық саясаты туралы айта келе, «Аймақтың кеңейтілуі», «Шығысқа бағытталған саясат» және «Орталық Азиямен байланыс» жоспарлары туралы мағлұмат берді. Үндістан мұндай саясат жүргізу арқылы көршілес елдермен, Шығыс және Орталық Азия елдерімен түрлі салалардағы, әсіресе энергетикалық сектордағы қарым-қатынастарды нығайту мақсатын көздейді деп атап өтті. Сондай-ақ, Үндістан үшін Африка және Таяу Шығыс аймақтарының маңыздылығын талдап шықты.

Үндістанның Африка елдеріне мұнай, табиғи газ және электр энергиясы инфрақұрылымына айтарлықтай дәрежеде инвестициялар жасағанын және Судан, Ливия, Оңтүстік Африка сияқты елдердің Үндістанның ірі әріптестері болып келетінін айтты. Орталық Азия аймағына тоқтала кете, Үндістанның Қырғызстандағы ГЭС

yaptığını ve en büyük ortaklarının Sudan, Libya, Güney Afrika olduğunu ifade etti. Orta Asya'da ise Kırgızistan'da hidroelektrik santrali yapımına yardım ettiğini belirterek bu ülkelerin enerji sektörlerinin altyapısına yatırım yaparak gelecekte kendi enerji güvenliğine katkı sağlamayı hedeflediğinin altını çizdi. Hindistan'ın Orta Asya'ya 2014 yılına kadar yoğun bir ilgi gösterdiğini fakat petrol fiyatlarının düşmesi ile bu ilginin azaldığını belirtti. Buna ek olarak ambargoların kalkması ile birlikte İranla enerji sektöründeki ikili ilişkilerinin artmaya başladığı yönünde görüş bildirdi. Boru hatları konusunda özellikle TAPI boru hattına değinerek bu projenin bazı uzmanlar tarafından eğer gerçekleşir ise Hindistan ve Pakistan arasında bir barış projesine dönüşerek iki ülke ilişkilerine olumlu katkı sağlayabileceğini belirtti.

Seminerin sonunda katılımcılar Hindistan'ın enerji güvenliği ve üretim ve tüketim kapasiteleri hakkında görüş alışverişinde bulundular.

құрылысына жәрдемдескенін атап өтті. Бұл елдердің энергетикалық секторларының инфрақұрылымына инвестиция жасау арқылы болашақта энергетикалық қауіпсіздігіне үлес қосуды мақсат тұтатыны туралы баяндады. Үндістанның Орталық Азияға 2014 жылға дейін қарқынды қызығушылық танытқандығы, бірақ мұнай бағасының төмендеуіне байланысты қызығушылықтың азайғандығы туралы айтты. Эмбарголарды алып тастауға байланысты Иранмен энергетикалық сектордағы екіжақты қарым-қатынастардың арта бастағандығы туралы мәлімдеді. Газ құбырлары мәселесінде ТАПИ газ құбырына жеке тоқталып өтті. Кейбір сарапшылардың айтуынша, бұл жоба жүзеге асырылатын болса Үндістан мен Пәкістан арасындағы бейбітшілік жобасына айналып, екі мемлекет қарым-қатынастарына оң үлесін тигізуі мүмкін.

Семинар соңында қатысушылар Үндістанның энергетикалық қауіпсіздігі, өндіру және тұтыну қуаттары бойынша пікір алмасты.

AVRASYA ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ 16-18 MAYIS 2016 TARİHLERİ ARASINDA 2. ULUSLARARASI EKONOMİ, FİNANS VE ENERJİ (EFE'2016) KONGRESİNİ DÜZENLEDİ

ЕУРАЗІЯ ҒЫЛЫМИ-ЗЕРТТЕУ
ИНСТИТУТЫ 2016 ЖЫЛДЫҢ 16-18
МАМЫР АРАЛЫҒЫНДА
II. ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ЭКОНОМИКА,
ҚАРЖЫ ЖӘНЕ ЭНЕРГИЯ КОНГРЕСІН
(ЭФЭ'2016) ӨТКІЗДІ

Hoca Ahmet Yesevi'nin Vefatının 850. Yıldönümü Anısına Ahmet Yesevi Üniversitesi Avrasya Araştırma Enstitüsü, Al-Farabi Kazak Milli Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Fakültesi ile birlikte Türkiye Ekonomi Kurumu ve Uluslararası Türk Akademisinin akademik ve Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı'nın finansal destekleriyle 16-18 Mayıs 2016 tarihlerinde Kazakistan'ın Almatı şehrinde "Politik İstikrar - Ekonomik Kalkınma" konulu 2. Uluslararası Ekonomi, Finans ve Enerji Kongresini (EFE'2016) düzenledi.

EFE'2016 Kongresi kapsamında gerçekleştirilen 14 oturuma Türkiye, Kazakistan, ABD, Azerbaycan, Hindistan, Irak, Çin, KKTC, Libya, Gürcistan, Birleşik Arab Emirlikleri olmak üzere toplam 13 ülkeden 51 farklı kurumdan 73 tebliğ ile 115 akademisyen ve uzman katıldı.

Kongrenin amacı, politik istikrar ve ekonomik kalkınma ilişkisinin genelde tüm dünya ülkeleri özellikle de Avrasya ülkeleri açısından ortaya konulması, bu alanda yapılan araştırmaların ilgili taraflarca paylaşımı ve gelecekle ilgili projeksiyonların gerçekleştirilmesi olmuştur. Bilindiği gibi ülkelerin ekonomik kalkınmalarını gerçekleştirebilmeleri ve insanların daha iyi bir hayat standardına kavuşabilmeleri için politik istikrarın önemli olduğu literatürde

Қожа Ахмет Ясауидің қайтыс болуының 850 жылдығына орай Қожа Ахмет Ясауи атындағы халықаралық қазақ-түрік университетінің Еуразия ғылыми-зерттеу институты мен әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің Халықаралық қатынастар факультеті бірлесіп Түркия экономикалық қауымдастығы мен Халықаралық Түркі академиясының академиялық қолдауымен және Түрік халықаралық ынтымақтастық және үйлестіру агенттігінің қаржылық қолдауымен 2016 жылдың 16-18 мамыр аралығында Алматы қаласында «Саяси тұрақтылық және экономикалық даму» тақырыбында II Халықаралық экономика, қаржы және энергия конгресін (ЭФЭ'2016) өткізді.

ЭФЭ'2016 конгресі аясында өткізілген 14 отырысқа Түркия, Қазақстан, АҚШ, Әзірбайжан, Үндістан, Ирак, Қытай, Солтүстік Кипр Түрік Республикасы, Ливия, Грузия, Біріккен Араб Әмірліктері сияқты 13 елден, 51 ұйымнан 73 баяндамамен 115 ғалым және сарапшы қатысты.

tartışılmaktadır. Özellikle de ekonomik kalkınmasını gerçekleştirememiş devletler için politik istikrar çok daha önemlidir. Çünkü, politik istikrar ve ekonomik kalkınma ilişkisinin temelinde yatan başlıca faktörlerden biri yatırımlar ve dolayısıyla ülkenin milli geliridir. Bu noktadan hareketle EFE'2016 Kongresinde sunulan bildirilerde politik istikrar(sızlığ)ın ekonomik kalkınmaya ne gibi etkiler meydana getirebileceği analiz edilmiştir.

İki gün süren EFE'2016 kongresinin birinci gününde, açılış konuşmalarını Türkiye Cumhuriyeti Almatı Başkonsolosu Rıza Kağan Yılmaz, Türkiye Cumhuriyeti Milli Eğitim Bakanlığı Müsteşar Yardımcılığı da yapmış olan Türkiye Büyük Millet Meclisine Burdur eski milletvekili Dr. Yusuf Ekinci, Hoca Ahmet Yesevi Uluslararası Türk-Kazak Üniversitesi Mütevelli Heyet Başkanı Prof. Dr. Musa Yıldız, Hoca Ahmet Yesevi Uluslararası Türk-Kazak Üniversitesi Mütevelli Heyet Üyesi Prof. Dr. Muhittin Şimşek, Al-Farabi Kazak Ulusal Üniversitesi Rektör Birinci Yardımcısı Prof. Dr.

Конгрестің мақсаты саяси тұрақтылық пен экономикалық даму байланысын жалпы әлемнің барлық елдері әсіресе, Еуразия елдері тұрғысынан ашып көрсету, бұл тақырыпта жүргізілген зерттеулер қорытындысын қызығушылық танытқан тараптармен бөлісу және болашақ жобаларды бірге жүзеге асыру болды. Елдердің экономикалық тұрғыдан дамып, азаматтардың өмір сүру деңгейін арттыру үшін саяси тұрақтылықтың маңыздылығы көптеген еңбектерде талқыланатыны баршаға мәлім. Әсіресе экономикалық тұрғыда дами алмаған елдер үшін саяси тұрақтылықтың маңызы зор. Себебі, саяси тұрақтылық пен экономикалық даму арақатынасының негізінде жатқан негізгі факторлардың бірі – инвестициялар және елдің ұлттық табысы. Осы көзқарас тұрғысынан ЭФЭ'2016 Конгресінде ұсынылған баяндамаларда саяси тұрақтылықтың (тұрақсыздықтың) экономикалық дамуға қалай әсер ететіні талданды.

Екі күнге созылған ЭФЭ'2016 конгресінің бірінші күні Түркияның Қазақстан Республикасы, Алматы қаласындағы бас консулы Рыза Қаған Йылмаз, Түркия Ұлы Ұлттық Мәжілісіне депутат болып сайланған, Түркия Республикасының Білім Министрлігінің жауапты хатшысы доктор Юсуф Екинжи, Қожа Ахмет Ясауи атындағы Халықаралық қазақ-түрік университетінің Өкілетті кеңес төрағасы профессор, доктор Мұса Йылдыз, Қожа Ахмет Ясауи атындағы Халықаралық қазақ-түрік университетінің Өкілетті кеңес мүшесі профессор, доктор Мухиттин Шимшек, әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің бірінші проректоры х.ғ.д., профессор Мұхамбетқали Мырзабайұлы Бүркітбаев, Шет тілдер және іскерлік карьера университетінің ректоры профессор, доктор Сабри Хизметли, Қожа Ахмет Ясауи атындағы Халықаралық қазақ-түрік университетінің І вице-президенті ф.ғ.д., профессор Мехмет Куталмыш және Қожа Ахмет Ясауи атындағы Халықаралық қазақ-түрік университеті Еуразия ғылыми-зерттеу институтының директоры э.ғ.д., доцент Невзат Шимшек сөз сөйлеп, Түркия Республикасының Экономика министрі Мұстафа Элиташ пен Халықаралық Түркі

Mukhambetkali Burkitbayev, Yabancı Diller ve Mesleki Kariyer Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Sabri Hizmetli, Hoca Ahmet Yesevi Uluslararası Türk-Kazak Üniversitesi Rektör Vekili Prof. Dr. Mehmet Kutalmış ve Hoca Ahmet Yesevi Uluslararası Türk-Kazak Üniversitesi Avrasya Araştırma Enstitüsü Müdürü Doç. Dr. Nevzat Şimşek yapmıştır ve Türkiye Cumhuriyeti Ekonomi Bakanı sayın Mustafa Elitaş ve Uluslararası Türk Akademisi Başkanı Prof. Dr. Darhan Kızıralı'nın mesajları okunmuştur.

Konferansın ilk açılış konuşmasını Türkiye Cumhuriyeti Almatı Başkonsolosu sayın Rıza Kağan Yılmaz yapmıştır. Sayın Rıza Kağan Yılmaz konuşmasına kongreyi düzenleyen Hoca Ahmet Yesevi Uluslararası Türk-Kazak Üniversitesi Avrasya Araştırma Enstitüsüne ve destekleyen kurumlara teşekkür ederek başladı. Çeşitli nedenlerden ötürü dünyada yaşanan küresel kriz ve bazı ülkelerin büyüme oranlarındaki yavaşlamaya değinerek bu dar bogazın nasıl aşılabileceği sorusunun ele alındığında kongrenin iktisadi anlamda alt temalarının çok iyi seçilmiş olduğunu ifade etti.

академиясының президенті т.ғ.д., профессор Дархан Қуандықұлы Қыдырәлінің құттықтау сөзі оқылды.

Конференцияның ашылу рәсімінде бірінші болып Түркия Республикасының Алматы қаласындағы бас консулы Рыза Қаған Йылмаз сөз сөйледі. Рыза Қаған Йылмаз мырза сөзін конгресті ұйымдастырған Қожа Ахмет Ясауи атындағы Халықаралық қазақ-түрік университеті Еуразия ғылыми-зерттеу институтына және оны қолдаған ұйымдарға алғыс айтудан бастады. Түрлі себептерге байланысты дүние жүзінде болып жатқан жаһандық дағдарыстар мен кейбір елдердің өсу қарқынының төмендеуін айта келе, мұндай қиын жағдайдан шығудың жолдарына тоқталды. Конгрестің экономикаға қатысты қосалқы тақырыптарының өте жақсы таңдалғаны туралы айтты. Қырғи-қабақ соғыс кезінде әскери қауіпсіздік алдыңғы қатарда болса, жаңа дәуірде экономикалық қауіпсіздіктің рөлі арта бастағандығы туралы мәлімдеді. Сондай-ақ, экономикалық қауіпсіздіксіз

Soğuk savaş döneminde askeri güvenliğini ön planda olduğunu belirtirken yeni dönemde ise güvenlik kavramında iktisadi güvenliğin rolünün arttığını ve ekonomik güvenlik olmadan siyasi güvenliğini olamayacağını ifade etti ve bu iki konunun birbiri ile kesişen birer kümeler olduğunu vurguladı. Konuşmasının devamında küresel ekonominin dar boğazın aşabilmesi için dünyada üretime yönelik teşviklerini arttırılmasına yönelik reformların yapılması gerektiği yönünde görüşlerini bildirdi. Bu tür kongrelerdeki fikir tartışmalarının küresel finansal ve siyasi huzuru nasıl sağlayabiliriz sorusunun çözüm arayışlarına katkı sağlayabileceğini sözlerine ekledi.

İkinci açılış konuşmasını Ahmet Yesevi Üniversitesi Mütevelli Heyet Başkanı Prof. Dr. Musa Yıldız yaptı. Prof. Dr. Musa Yıldız konuşmasında ekonomi, finans ve enerji kongresinin ilkinin iki yıl önce yapıldığını belirterek EFE Kongresini kurumsallaştırmayı düşündüklerini ifade etti. Bu seneki kongrenin temasının siyasi istikrar ve ekonomik gelişme olarak belirlenmesinin önemli olduğunu vurgulayarak Kazakistan Cumhurbaşkanı Nursultan Nazarbayev'in halka sesleniş konuşmasında da siyasi istikrara vurgu yaptığını belirtti. Al-Farabi Kazak Ulusal Üniversitesi Rektör Birinci Yardımcısı Prof. Dr. Mukhambetkali Burkitbayev konuşmasında kongrenin sadece Kazakistan veya Türkiye için değil tüm Orta Asya ve İpek yolu üzerindeki ülkeler içinde önem arz eden konulara değinecek olması sebebiyle önemli olduğunu ifade etti. Siyasi istikrar ve entegrasyonun arttırılması konularının Kazakistan'ın 2050 stratejisi içinde de var olduğunu belirterek Kazakistan'ın komşu ülkeler ile ilişkilerini düzenli ve stabil tuttuğunu ve bu istikrarı devam ettirmeye devam edeceğini belirtti. Türkiye Büyük Millet Meclisi Burdur eski milletvekili ve Türkiye Cumhuriyeti Milli Eğitim Bakanlığı Müsteşar eski yardımcısı Dr. Yusuf İkinci konuşmasında Hoca Ahmet Yesevi'nin bilgisi ile bu topraklarda ışık saçtığını ve onun bilgilerinin insanlığa rehberlik ettiğini belirtti. Hoca Ahmet Yesevi Uluslararası Türk-Kazak Üniversitesi Mütevelli Heyet Üyesi Prof. Dr. Muhittin Şimşek konuşmasında üniversitelerin üç görevinin bulunduğunu ve

P

siyasi қауіпсіздіктің болмайтынын айтып, бұл екі мәселенің бір-бірімен тығыз байланыста болғандығына ерекше көңіл бөлді. Сөзінің жалғасында әлемдік экономикалық дағдарыстан шығу үшін әлемде өндірісті ынталандыратын реформалар жасау қажет деген пікірін білдірді. Осындай конгрестер барысында туатын пікірталастар жаһандық қаржы және саяси бейбітшілікті қамтамасыз етуге өз үлесін қосады деп тұжырымдады.

Екінші болып сөз сөйлеген – Қожа Ахмет Ясауи атындағы Халықаралық қазақ-түрік университетінің Өкілетті кеңес төрағасы профессор, доктор Мұса Йылдыз мырза. Профессор, доктор Мұса Йылдыз өз сөзінде экономика, қаржы және энергия конгресінің екінші рет өткізілгенін айта келе, ЭФЭ конгресін институттандыру ниетін білдірді. Биылғы конгрестің тақырыбы «Саяси тұрақтылық және экономикалық даму» деп белгіленуінің маңызды екенін айта келе, Қазақстан Президенті Нұрсұлтан Назарбаевтың халыққа жолдауында да саяси тұрақтылыққа ерекше көңіл бөлінгені туралы мәлімдеді. әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің бірінші проректоры х.ғ.д., профессор Мұхамбетқали Мырзабайұлы Бүркітбаев өз сөзінде конгрестің тек Қазақстан мен Түркия үшін ғана емес, сондай-ақ барлық Орталық Азия мен Жібек жолы бойындағы мемлекеттер үшін де маңызды екенін айтты. Саяси тұрақтылық пен интеграцияны арттыру мәселелерінің Қазақстан-2050 стратегиясында да көрсетілгенін айта келе, Қазақстанның көрші елдермен қарым-қатынастарының жүйелі және тұрақты екені және осы тұрақтылықты қамтамасыз етуді жалғастыратыны туралы мәлімдеді. Түркия Ұлы Ұлттық Мәжілісіне депутат болып сайланған, Түркия Республикасының Білім Министрлігінің жауапты хатшысы доктор Юсуф Екинжи өз кезегінде Қожа Ахмет Ясауи ілімі бұл аймақта нұрын шашып, адамзатқа басшылық еткенін айтты. Қожа Ахмет Ясауи атындағы Халықаралық қазақ-түрік университетінің Өкілетті кеңес мүшесі профессор, доктор Мухиттин Шимшек өз сөзінде университеттердің білім беру, ғылыми зерттеу жасау және қоғам мәселелерін шешу жолдарын табу

bunların eğitim vermek, araştırma yapmak ve toplumun sorunlarına çare bulmak olduğunu belirtti. Dünyanın ekonomi, finans ve enerji üzerinde durduğunu ve bu üç unsuru Kazakistan Cumhurbaşkanı Sayın Nursultan Nazarbayev'in çok iyi bildiğini ve politikalarında bu üç unsorda istikrarının olduğunu ifade etti. Yabancı Diller ve Mesleki Kariyer Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Sabri Hizmetli konuşmasında kongrenin düzenlenmesinde emeği olan tüm kuruluşlara teşekkür etti. Kazakistan'ın Orta Asya'nın bir yıldızı olduğunu belirterek yıllar içinde ticari ve enerji alanında güçlenerek ekonomisinin gücünün arttığı yönünde görüş bildirdi. Bu tür kongrelerin Türk Dünyası ülkeleri arasındaki ilişkileri güçlendireceğini ifade ederek katılımcılara başarılar diledi. Hoca Ahmet Yesevi Uluslararası Türk-Kazak Üniversitesi Avrasya Araştırma Enstitüsü Müdürü ve aynı zamanda EFE'2016 Kongresinin koordinatörü Doç. Dr. Nevzat Şimşek konuşmasında UNESCO'nun 2016 yılını Hoca Ahmet Yesevi yılı olarak ilan etmesi nedeniyle kongreyi Ahmet Yesevi'nin vefatının 850. yılı anısına düzenlediklerini aktararak, Kazakistan ve diğer bazı Bağımsız Devletler Topluluğu ülkelerinin bağımsızlıklarının 25. yıl dönümünü de dikkate alarak kongrenin temasının politik istikrar ve ekonomik kalkınma olarak belirlendiğini ifade etti. Kongre'de politik istikrar veya istikrarsızlığını Avrasya bölgesinde ekonomik kalkınmaya ne gibi etkiler meydana getirebileceği üzerine tartışmaların yapılacağını belirtti. 2014 yılındaki Uluslararası Ekonomi, Finans ve Enerji Kongresi dizisini koordinatör olarak başlattıklarını belirterek, buradaki amaçlarının kongrenin ekonomi, finans ve enerji ile ilgili konuları birlikte tartışılmasını sağlayabilecek bir platform olması olduğunu belirtti. Açılış konuşmaları sonrasında Uluslararası Türk Akademisi Başkanı Prof. Dr. Darhan Kızıralı'nın kutlama mesajı okundu.

Açılış konuşmalarının ardından EFE'2016 Kongresinin koordinatörü ve Avrasya Araştırma Enstitüsü Müdürü Doç. Dr. Nevzat Şimşek'in moderatörlüğünde düzenlenen genel oturum ile Kongre başlamıştır. Genel oturuma Kazakistan Bilim Adamları Derneğinin Başkanı Prof. Dr. Sabden Orzalı, Florida Üniversitesinden Prof. Dr. Winston

сияқты үш миссиясының болғандығы мәлімдеді. Әлемнің негізі экономика, қаржы және энергетика екенін білдіріп, осы үш элементті Қазақстан Президенті Нұрсұлтан Назарбаевтың жақсы білгендігін және оның жүргізген саясатында осы үш элементте тұрақтылықтың болғандығын атап өтті. Шет тілдер және іскерлік карьера университетінің ректоры профессор, доктор Сабри Хизметли конгресті ұйымдастыруға сүбелі үлес қосқан барлық ұйымдарға алғысын білдірді. Қазақстанның Орталық Азияның жұлдызы екенін айта отырып, көп жылдар ішінде сауда және энергетика салаларында күшейіп, экономикалық қуатының артқандығын баяндады. Мұндай конгрестердің түркі әлемі елдері арасындағы қарым-қатынастарды нығайтатыны жөнінде айтып, қатысушыларға сәттілік тіледі. Қожа Ахмет Ясауи атындағы Халықаралық қазақ-түрік университеті Еуразия ғылыми-

Nagan ve Türkiye Cumhuriyeti Dokuz Eylül Üniversitesi'nden Prof. Dr. Recep Kök davetli konuşmacı olarak bildirilerini sundular.

Prof. Dr. Sabden Orazalı "Kazakistan'da küçük ve orta boy işletmelerin yapısının organize edilmesi ile ekonominin kalkınması" adlı sunumunda ana hatlarıyla Kazakistan'da ve dünyada ekonomik kalkınma için gerekli temel araçlar ve reformlar hakkında bilgiler sundu. Dünyada barış ve ekonomik kalkınma için 6 faktörün önemli olduğundan bahsetti. Bunların arasında bilim ve teknolojik gelişim, ekoloji, güvenlik, uzay çalışmaları, ruhani zenginlik gibi konularda ilerleme kaydedilmesi gerektiğini belirtti. Kazakistan'da ekonomik kalkınma konusunda ise en önemli unsurlardan birisinin KOBİ'lerin kalkındırılması olduğunu vurguladı. Kazakistan'ın KOBİ'lerin gelirinin ülkenin gayri safi yurt içi hasılasının 50%'sini oluşturması hedefi olduğunu belirtmesine

зерттеу институтының директоры, сондай-ақ ЭФЭ'2016 конгресінің үйестірушісі э.ғ.д., доцент Невзат Шимшек өз кезегінде ЮНЕСКО 2016 жылды Қожа Ахмет Ясауи жылы ретінде жариялағандықтан, конгресті Қожа Ахмет Ясауидің қайтыс болуының 850 жылдығына орай ұйымдастырғаны туралы хабарлады. Қазақстан және басқа да Тәуелсіз Мемлекеттер Достастығы елдері тәуелсіздіктерінің 25 жылдығын да ескере кетіп, конгресс тақырыбының «Саяси тұрақтылық пен экономикалық даму» екендігін мәлімдеді. Конгресте саяси тұрақтылық немесе тұрақсыздықтың Еуразия аймағында экономикалық дамуға қалай әсер ететіні жөнінде пікірталастардың болатынын айтты. 2014 жылы Халықаралық экономика, қаржы және энергия конгресін үйестіруші ретінде бастағандарын айта келе, бұл конгресті өткізудің мақсаты экономика, қаржы және энергетикаға байланысты

рағмен, bu oranin şu an itibariyle yalnızca 18% civarında olduğunu ve bu oranin arttırılmasına katkı sağlanması için yapılabilecek reformlar hakkında detaylı bilgiler sundu. Bunlar arasında işletmelere kredi verme, girişimcilik kanunlarında değişiklikler ve eklemelerini öneminin altını çizdi. Şu anki yapıda küçük işletmelerde ticaretin payının 40%, üretimin ise sadece 3% olduğuna dikkat çekerek bu işletmeleri üretim yapmaya teşvik edecek koşul ve yardımların yapılması gerektiğini ifade etti. Devlet ve iş dünyası ikilisine batılı ülkelerdeki gibi üniversitelerin katılması gerektiğini belirtti. Ayrıca, Kazakistan'da halkın girişimcilğe ilgisinin arttırılması için medya da girişimcilğe dair bilgi veren programların yanı sıra diğer konularda yardımcı olacak ofislerin sayısının arttırılarak verimli çalıştırılması gerektiğini sözlerine ekledi.

Türkiye Cumhuriyeti Dokuz Eylül Üniversitesi'nden Prof. Dr. Recep Kök "Ülke Riski Bileşenlerinin Reel Sektör Üzerindeki Etkisi" adlı sunumunda Türkiye, Kazakistan, Azerbaycan ve Rusya'nın risk faktörlerini 1998-2015 yılları arası incelediğini ifade etti. Analizlerinde çeşitli ekonometrik tekniklerle bu ülkelerdeki finansal, ekonomik ve politik risklerin ayrıntılı bir şekilde incelendiğini belirtti. Kazakistan, Azerbaycan ve Rusya'da da 2005 yılından sonra finansal riskin azalmasına rağmen 2014 yılı sonrası bu riskin tekrar arttığını ve bu düşüşün petrol fiyatlarının düşmesi nedeniyle meydana geldiğini belirtti. Kaynakların yatırımlar ile beşeri ve fiziki sermaye yoluyla zenginliğe dönüştürülememesinin geçici sunni refah ortamı yarattığını ve ülkelerin bu süre zarfında Hollanda hastalığına yakalandığını sözlerine ekledi. Buna ek olarak Kazakistan'ın Azerbaycan'dan daha istikrarlı olduğunu belirterek Rusya'nın ise elindeki imkanları uluslararası arenada kendini göstermek için harcaması nedeniyle diğer ülkelere nazaran daha istikrarsız olduğunu altını çizdi.

Florida Üniversitesi'nden Prof. Dr. Winston Nagan "Sürdürülebilir Büyüme ve Radikal Eşitsizlik" adlı sunumunda sürdürülebilir gelişme ve ekonomik kalkınma ile ilgili teoriler hakkında bilgiler sunarak başladı. Ekonomik

məsələləri birgə talqıqladı qamtamasız ete alayın tıǵırnama qalıptastıru dep bayndaadı. Búdan keyin Xalıqaralıq Tırki akademiyaasınıń prezidenti t.ǵ.d., professor Darxan Qıandıqǵalı Qıdıralınıń qıtıqtaú sızı oqıldı.

Ашылу рәсімінен кейін ЭФЭ'2016 конгресінің үйлестірушісі және Еуразия ғылыми-зерттеу институтының директоры э.ғ.д., доцент Невзат Шимшек модератор болған пленарлық отырыспен Конгресс басталды. Пленарлық отырыста Қазақстан Республикасының Білім және ғылым министрлігі Экономика институтының директоры э.ғ.д., профессор Оразалы Сәбден, Флорида университетінен профессор, доктор Уинстон Наган және Түркия Республикасы Докуз Эйлул университетінен профессор, доктор Реджеп Көк баяндамаларын оқыды.

Э.ғ.д., профессор Оразалы Сәбден «Кіші және орта кәсіпті жүйелі жобалау тәсілі Қазақстан экономикасын үдемелі дамытады» атты баяндамасында жалпы Қазақстанның және әлемнің экономикалық дамуына қажетті негізгі құралдар мен реформалар жөнінде ақпарат ұсынды. Дүние жүзінде бейбітшілік орнату және экономикалық даму үшін 6 маңызды факторды атап өтті. Ғылым мен техниканың дамуы, экология, қауіпсіздік, ғарыш зерттеулері, рухани байлық сияқты бағыттарда ілгерілеу керек деп тұжырымдады. Қазақстанның экономикалық дамуы үшін шағын және орта бизнесті дамытудың маңызды екенін мәлімдеді. Қазақстанның шағын және орта бизнестен келетін пайданың елдің жалпы ішкі өнімнің 50%-ын құру мақсаты болғанына қарамастан, бұл үлестің қазіргі таңда шамамен 18%-ды құрайтынын айтты. Бұл үлесті арттыру үшін жасауға болатын реформалар туралы егжей-тегжейлі ақпарат ұсынды. Олардың арасында бизнес кәсіпорындарына несие беру, кәсіпкерлік туралы заңдарға өзгерістер мен толықтырулар енгізудің маңыздылығын атап көрсетті. Қазіргі құрылымда шағын кәсіпорындарда сауда үлесінің 40%, ал өндіріс үлесінің тек 3%-ды құрағанына назар аударып, бұл кәсіпорындардың өндірісін

ынталандырып, оларға көмек көрсету қажет деп мәлімдеді. Үкімет пен бизнес әлеміне батыс елдеріндегідей университеттердің қатысуы қажет екенін айтты. Сондай-ақ, Қазақстан халқының кәсіпкерлікке қызығушылығын арттыру үшін бұқаралық ақпарат құралдары да кәсіпкерлік туралы ақпарат ұсынатын бағдарламалар мен басқа да мәселелер бойынша көмек көрсететін кеңселер санын арттырып, тиімді жұмыстар атқару қажеттігі жөнінде баяндады.

Түркия Республикасы Докуз Эйлул университетінен профессор, доктор Реджеп Көк «Елдің тәуекел компоненттерінің нақты секторға әсері» атты баяндамасында Түркия, Қазақстан, Әзірбайжан және Ресейдің тәуекел факторларын 1998-2015 жылдар үшін зерттегенін хабарлады. Сараптамаларында әр түрлі эконометрикалық әдістермен бұл елдердегі қаржылық, экономикалық және саяси тәуекелдерді егжей-тегжейлі зерттегенін айтты. Қазақстан, Әзірбайжан және Ресейде 2005 жылдан кейін қаржылық тәуекелдің бәсеңдегеніне қарамастан, 2014 жылдан кейін бұл тәуекел тағы да артты. Бұл бәсеңдеу мұнай бағасының төмендеуіне байланысты болды. Ресурстардың инвестициялар арқылы жалпы адамзаттық

теорилерін mantıklı ve operasyonel kapasitesinin güçlü olması gerektiğini belirten Prof. Dr. Winston Nagan bu hususda neoklasik modelin problemlerine değindi. Ekonomik büyüme için insan kapasitesi ve kaynağının çok önemli olduğunu vurguladı. Adaletli bir büyüme için özgürlük fırsatı ve özgürlük kapasitesinin olması gerektiğinin altını çizerek eğer özgürlük kapasitesi olmaz ise beşeri sermayenin olamayacağı, beşeri sermaye olmaz ise ekonomik büyümenin oluşamayacağı şeklinde görüş bildirdi. Bu döngüyü etkileyen faktörlerin sürdürülebilir ekonomik büyümeyi negatif yönde etkilediğini ifade etti.

1 genel oturum ve 14 oturumda 16-18 Mayıs 2016 tarihlerinde akademisyenler ve uzmanlar Avrasya bölgesinde politik istikrar ve ekonomik kalkınma ana teması altında Avrasya Bölgesinde Politik İstikrar ve Ekonomik Kalkınma, Türkiye’de Politik İstikrar ve Ekonomik Kalkınma, Politik Sistemler ve Ekonomik Performans İlişkisi, Politik İstikrarsızlığın Nedenleri, Dereceleri ve Tanımları, Politik İstikrarsızlığın Ekonomiye Etkileme Kanalları, Küresel Gelişmeler ve Politik İstikrar, Küresel Kriz ve Avrasya Ülkelerine Etkileri, Ekonomik Küreselleşme ve Avrasya Ülkelerine Etkileri gibi pekçok konu ele alınmıştır.

және физикалық капитал жолымен байлыққа айнала алмауы уақытша өркендеу ортасын тудырады және елдер осы уақыт ішінде «голланд ауруына» ұшырайды деп баяндады. Сонымен қатар, Қазақстанның Әзірбайжанға қарағанда тұрақты екенін айта кетіп, Ресейдің өз мүмкіндіктерін халықаралық аренада өзін көрсету үшін жұмсағандығына байланысты басқа елдерге қарағанда әлдеқайда тұрақсыз екенін атап өтті.

Флорида университетінен профессор, доктор Уинстон Наган «Тұрақты өсу және түбегейлі теңсіздік» атты баяндамасында тұрақты даму және экономикалық даму теориялары туралы ақпаратты ұсынудан бастады. Экономикалық теорияның логикалық және операциялық қуатының күшті болуы қажет деп білдірген профессор, доктор Уинстон Наган осы мәселе бойынша неоклассикалық үлгінің мәселелерін қозғады. Экономикалық даму үшін адам әлеуеті мен ресурстарының өте маңызды екенін мәлімдеді. Әділетті даму үшін бостандық мүмкіндігі мен бостандық әлеуетінің қажеттігін атап өтті. Егер бостандық әлеуеті болмаса адам капиталы да болмайды, ал адам капиталы болмаса экономикалық даму болмайды деген пікір білдірді. Бұл циклге әсер ететін факторлардың тұрақты экономикалық дамуға теріс әсер ететіні туралы мәлімдеді.

2016 жылдың 16-18 мамыр күндері өткен 1 пленарлық сессия және 14 отырыста ғалымдар мен сарапшылар Еуразия аймағында саяси тұрақтылық пен экономикалық даму тақырыбы аясында Еуразия аймағында саяси тұрақтылық пен экономикалық даму, Түркияда саяси тұрақтылық пен экономикалық даму, саяси жүйелер және экономикалық өнімділік қарым-қатынасы, саяси тұрақсыздық себептері, деңгейлері және сипаттамалары, саяси тұрақсыздықтың экономикаға ықпал ету арналары, әлемдік өзгерістер және саяси тұрақтылық, әлемдік дағдарыс және оның Еуразия елдеріне әсері, экономикалық жаһандану және оның Еуразия елдеріне әсері сияқты көптеген мәселелер талқыланды.

FINANSAL KRİZ, YATIRIM VE ÜLKE RİSKİ HESAPLAMALARI TARTIŞILDI

ҚАРЖЫ ДАҒДАРЫСЫ, ИНВЕСТИЦИЯ ЖӘНЕ ЕЛ ТӘУЕКЕЛІН ЕСЕПТЕУ БАСТЫ ТАҚЫРЫПҚА АЙНАЛДЫ

Avrasya Araştırma Enstitüsü, Al-Farabi Kazak Milli Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Fakültesi ile birlikte EFE'2016 Kongresi kapsamında 18 Mayıs 2016 tarihinde "Finansal Kriz, Yatırım ve Ülke Riski Hesaplamaları" semineri düzenledi. Brunei Teknoloji Üniversitesinden Dr. Shahid Anjum seminerinde ana hatlarıyla risk faktörlerinin tanımı, küresel kriz sonrası aykırı verilerin metodolojik yöntemler ile hesaplanmasında yaratmış olduğu zorluklar konularına değindi. Ortaya çıkan bu zorluklar ülke risklerinin abartılı bir şekilde hesaplanmasına yol açtığı için ülkelerin doğrudan yatırım çekme potansiyelini negatif yönde etkilediğini ifade etti. Bu sorunun literatürde yer alan bir takım regresyon hesaplamaları ile çözülebileceğini belirtti. Seminerinin devamında ülkelerin nasıl daha çok doğrudan yatırım çekebileceklerine dair kendi görüşlerini ifade etti. Buna ek olarak doğrudan yatırım çekmede yatırımcıların doing business tarzı sıralamaları dikkate aldığını vurgulayarak bazı ülkelerin üst sıralarda yer alabilmek için doğrudan yatırım çekme politikalarını bu endeksler doğrultusunda geliştirdiği yönünde görüşünü bildirdi.

Yatırımcıların ülkelere yatırım yaparken dikkat ettiği hususlar arasında o ülkedeki politik istikrarın yatırımcının karar verme sürecinde en etkili faktörlerden birisi olduğunu sözlerine ekledi. Risk hesaplamalarında yapılacak bir takım değişikliklerin yatırımcı topluluğundaki ön yargıların yumuşamasına yardımcı olarak ülke ekonomilerine daha fazla yatırım çekilmesini

Еуразия ғылыми-зерттеу институты әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің Халықаралық қатынастар факультетімен бірге ЭФЭ'2016 Конгресі шеңберінде 2016 жылдың 18 мамырында «Қаржы дағдарысы, инвестиция және ел тәуекелін есептеу» атты семинар өткізді.

teşvik edebileceğine vurgu yaptı ve bu tür değişiklerin ülkelerin ekonomik kalkınma süreçlerine de olumlu katkıları olacağını ifade etti.

Seminerin sonunda katılımcılar finansal kriz ve politik istikrar konularında görüş alışverişinde bulundular.

Бруней технологиялық университетінің докторы Шахид Анджум семинар барысында жалпы тәуекел факторларының сипаттамасы, жаһандық дағдарыстан кейін бір-біріне қайшы деректерді әдістемелік тәсілдермен есептеген кезде пайда болған қиындықтар туралы баяндады. Бұл пайда болған мәселелер ел тәуекелдерінің асырыла есептелуіне әкеліп соққаны үшін елдердің тікелей инвестиция тарту әлеуетіне теріс әсер еткенін мәлімдеді. Бұл мәселені түрлі ғылыми еңбектердегі бірқатар регрессия есептеулері арқылы шешуге болатыны туралы айтты. Семинар жалғасында елдердің тікелей инвестицияларды көбірек тартуына қатысты өз пікірлерін білдірді. Сонымен қатар, тікелей инвестиция тартуда инвесторлардың бизнес жүргізу рейтингтерін ескергенін айта отырып, кейбір елдердің жоғары орындарға ие болу үшін тікелей инвестиция тарту саясаттарын осы индекстер бағытында дамытқаны туралы айтты.

Инвесторлардың елдерге инвестиция жасағанда ескеретін факторлары арасында сол елдегі саяси тұрақтылықты атап өтті және оның инвестордың шешім қабылдауына анағұрлым әсер ететін факторлардың бірі екенін мәлімдеді. Тәуекел есептеулерінде жасалатын бірқатар өзгерістердің ел экономикасына одан да көп инвестиция тартуға септігін тигізе алатынына назар аударды және бұл өзгерістердің елдердің экономикалық даму үдерісіне де оң үлес қосатыны жөнінде айтты.

Семинар соңында қатысушылар қаржы дағдарысы және саяси тұрақтылық мәселелері бойынша пікір алмасты.

KAZAKISTAN'IN BANKACILIK SİSTEMİNDEKİ GÜNCEL GELİŞMELER TARTIŞILDI

ҚАЗАҚСТАН БАНК ЖҮЙЕСІНІҢ
ҚАЗІРГІ ЖАҒДАЙЫ ТАЛҚЫЛАНДЫ

26 Mayıs 2016 tarihinde Avrasya Araştırma Enstitüsü Araştırmacılarından Daniyar Nurbayev "Kazakistan'ın Bankacılık Sistemindeki Güncel Gelişmeler" konulu seminer verdi. Daniyar Nurbayev seminerinde ana hatlarıyla bankaların karşılaşmakta olduğu sorunlar, 2008 yılında bankacılık sektöründe yaşanan krizin sebepleri ve bankacılık sisteminde güncel gelişmeler konularına değindi. Kazakistan bankalarının karşılaşmış olduğu en önemli sorunların arasında likidite sıkıntısı ve takipteki krediler oranının yüksek olmasını gösterdi. 2000'li yılların başlarında bankacılık sektörünün çok hızlı geliştiğine dikkat çekerek Kazakistan'daki bankacılık sisteminin Orta Asya'da en hızlı

2016 жылдың 26 мамырында Еуразия ғылыми-зерттеу институтының ғылыми қызметкері Данияр Нұрбаев «Қазақстан банк жүйесінің қазіргі жағдайы» деген тақырыпта семинар өткізді. Данияр Нұрбаев семинарында жалпы банктердің алдында тұрған мәселелер, 2008 жылы банк секторында болған дағдарыс себептері және банк жүйесінің ағымдағы жағдайын талқылады. Қазақстан банктерінің

қызметінде тап болған ең маңызды мәселелер ретінде өтімділіктің жетіспеушілігі мен әрекетсіз несиелер қарқынының жоғары болғанын атап көрсетті. 2000-жылдардың басында банк секторының өте тез дамығанына назар аудара отырып, Қазақстан банк жүйесінің Орталық Азиядағы ең жылдам дамып келе жатқан жүйе екенін атап өтті. Банк жүйесінің мұнай, металл және астық бағаларының артуына және халықаралық ұйымдардың төмен пайыздармен несие беруіне байланысты тез дамығанын, бірақ бұл даму үдерісінде банктердің өте көп несие беруі, әлемдік қаржы дағдарысы және мұнай бағасының

кalkınan sistem olduğunu ifade etti. Bankacılık sisteminin petrol, metal ve tahıl fiyatlarının artması ve uluslararası kuruluşların düşük faizler ile kredi dağıtması sebebiyle hızlı bir şekilde geliştiğini, lakin bu gelişme sırasında bankaların çok fazla kredi dağıtması, küresel finansal kriz ve petrol fiyatlarındaki düşüş ile gelişmenin sektöre ugradığını sözlerine ekledi.

Günümüze bakıldığında ise bu hızın önemli ölçüde gerilediğini belirterek 2008 yılına kadar bankacılık sektörünün gelişmesinde önemli pay sahibi olan BTA bank, Temirbank ve Alyans bankın batmasının önemli ölçüde etkisi olduğunu belirtti. Bankacılık sektöründeki bu kötü gidişata devletin bu üç bankayı 2009 yılında satın alarak müdahale ettiğini ve bu bankaların daha sonra diğer bankalar tarafından satın alındığını sözlerine ekledi. 2014 yılında Kazkommertsbank bankasının BTA bankasını, 2015 yılında ise Forte bankasının Temirbank ve Alyans bankı satın alarak birleştiklerini ifade etti.

Seminerinin devamında 2007 yılına kadar kredi dağıtımlarında tenge ve yabancı para birimlerinin oranlarının birbiriyle hemen hemen aynı olduğunu lakin 2007 yılından sonra kredi dağıtımlarında yabancı para birimlerinin oranlarında belirgin bir artış yaşandığını belirtti. Bunun nedenleri arasında ise bankaların uluslararası kuruluşlardan kredileri dolar üzerinden aldıkları için muhtemel devaluasyonlardan etkilenmemek adına kredileri dolar üzerinden vermeye başlamalarını gösterdi. Fakat, bu noktada Merkez Bankasının dolar üzerinden kredi verilmesine kısıtlama getirdiğini ifade etti. Takipteki kredilerde dünya ortalamasının yaklaşık olarak 5%-10% civarında olduğunu belirtmekle beraber bu oranın Kazakistan'da 2012 yılında 30% iken 2015 yılının ortasında 10%'na düştüğünü belirtti. Bu düşüşün Merkez Bankasının bankaların takipteki krediler oranlarının 10% dan fazla olmasını yasaklamasının ardından Kazkommertsbank bankın BTA bankasına ait 2 trilyon tengeye yakın takipteki krediler iptal etmesi ve aynı şekilde Forte bankasının da Temirbank ve Alyans bankasına ait takipteki kredilerin büyük bir kısmını iptal etmek zorunda kalmasını nedeniyle ortaya çıktığını belirtti.

Mevduat hesaplarında son bir kaç senedir tengeden yabancı para birimlerine geçiş olduğunu belirtti. Bu geçişin sebepleri arasında Merkez Bankası'nın bankaların тенгеге 10% dan fazla faiz vermesini yasaklaması ve tengenin 35% civarında devalüasyona uğrayacağı analizlerinin etkili olduğunu altını çizdi. Merkez Bankasının тенгеге verilen faiz oranını 15%'e çıkarması ile birlikte 2016 yılının mart ayından itibaren mevduat hesaplarında tekrar тенге oranının artmaya başladığını iletti.

Seminerin sonunda katılımcılar faiz oranları, ve bankacılık sistemi konularında görüş alışverişinde bulundular.

төмендеуі дамуды тоқырауға ұшыратқанын мәлімдеді.

Қазіргі таңда бұл қарқындылықтың айтарлықтай бәсеңдегенін айта келе, 2008 жылға дейін банк секторының дамуына БТА Банкі, Темірбанк және Альянс Банктің банкротқа ұшырауының елеулі әсері болғанын айтты. Банк секторындағы мүшкіл жағдайға мемлекеттің 2009 жылы осы үш банкті сатып алып біріктіргенін және бұл банктерді кейінірек басқа банктердің сатып алғанын мәлімдеді. 2014 жылы Казкоммерцбанктің БТА Банкін, ал 2015 жылы Forte банктің Темірбанк және Альянс Банкті сатып алу арқылы олардың біріктірілгені жөнінде айтты.

Семинар жалғасында 2007 жылға дейін несие беруде теңге және шетелдік валюта бағамдарының бірдей болғанын, бірақ 2007 жылдан кейін несие беруде шетел валюталары бағамдарының елеулі түрде артқанын атап өтті. Себебі банктер халықаралық ұйымдардан несиелерді доллармен алғандықтан, болашақтағы

ықтимал девальвациялар әсер етпеуі үшін несиелерді доллармен бере бастады. Алайда, бұл ретте Қазақстан Ұлттық Банкінің доллармен несие беруге шектеу жасағанын мәлімдеді. Әрекеттегі несиелердің әлемдік орташа көрсеткіштері шамамен 5-10% болғанын айта келе, бұл арақатынастың Қазақстанда 2012 жылы 30% болғанын, ал 2015 жылдың ортасында 10%-ға төмендегенін айтты. Бұл төмендеу үрдісі Ұлттық Банктің банктердің әрекеттегі несиелер арақатынасының 10%-дан артық болуына тыйым салуынан кейін Казкоммерцбанктің БТА Банкіне тиісті 2 трлн. теңгеге жуық әрекеттегі несиелерді біржолата тоқтатуы және дәл сол сияқты Forte банктің де Темірбанк және Альянс банкке тиісті әрекеттегі несиелердің үлкен бөлігін біржолата тоқтатуына байланысты туындады деп түсіндірді.

Депозит шоттарында соңғы бірнеше жылда теңгеден шетелдік валюта бағамына көшу үрдісі байқалады. Бұның себептері арасында Қазақстан Ұлттық Банкінің банктердің теңгеге 10%-дан артық пайыз беруіне тыйым салуын және теңгенің шамамен 35%-ға девальвацияға ұшырауы туралы сараптамалардың әсерлі болуын ерекше атап көрсетті. Ұлттық Банктің теңгеге берілген пайыздық арақатынасын 15%-ға арттыруымен қатар 2016 жылдың наурыз айынан бастап депозит шоттарында қайтадан теңге арақатынасының арта бастағанын мәлімдеді.

Семинар соңында қатысушылар пайыздық мөлшерлемелер және банк жүйесі мәселелері бойынша пікір алмасты.

“TEORİK VE UYGULAMA AÇISINDAN ORTA ASYA ÜLKELERİNDE DİN EĞİTİMİ” KONULU YUVARLAK MASA TOPLANTISI DÜZENLENDİ

«ТЕОРИЯ ЖӘНЕ ПРАКТИКА ТҰРҒЫСЫНАН ОРТАЛЫҚ АЗИЯ ЕЛДЕРІНДЕ ДІНИ БІЛІМ БЕРУ» ТАҚЫРЫБЫНДА ДӨҢГЕЛЕК ҮСТЕЛ ӨТТІ

Ahmet Yesevi Üniversitesi Avrasya Araştırma Enstitüsü tarafından verilen proje çerçevesinde «Orta Asya'da Din Eğitimi ve Öğretimi» isimli proje toplantısı 27 Mayıs 2016 tarihinde Bursa'da gerçekleştirilmiştir. Avrasya Araştırma Enstitüsü müdürü Doç. Dr. Nevzat Şimşek'in organize ettiği toplantıya proje koordinatörü Ahmet Yesevi Üniversitesinden Prof. Dr. Hazretali Tursun, koordinatör yardımcısı Siirt Üniversitesinden Yrd. Doç. Dr. İlyas Erpay, Proje elemanları Cumhuriyet Üniversitesinden Doç. Dr. Durmuş Tatlıoğlu, Uludağ Üniversitesinden Yrd. Doç. Dr. Mustafa Öcal, Gaziantep Üniversitesinden Yrd. Doç. Dr. Dilara Tanas ve Hakkâri Üniversitesinden Yrd. Doç. Dr. İslam Musayev ile L. N. Gumilev Avrasya Milli Üniversitesinden Prof. Dr. Asilbek İzbaïrov katılmışlardır.

Çalıştay'da iki oturum gerçekleştirilmiş olup katılımcılar Orta Asya ülkeleri ve Türkiye'deki Din Eğitimi ve Politikası kapsamında; Yrd. Doç. Dr. İslam Musayev "Azerbaycan Cumhuriyetinde Din Siyaseti ve Din Eğitiminin Durumu", Yrd. Doç. Dr. İlyas Erpay "Kazakistan Cumhuriyetinde Din Siyaseti ve Din Eğitimi", Doç. Dr. Durmuş Tatlıoğlu "Türkmenistan Cumhuriyetinde Din Eğitiminin Gelişim Perspektifi", Yrd. Doç. Dr. Dilara Tanas "Kırgızistan Cumhuriyetinde Din Siyaseti ve Din Eğitiminin Durumu", Prof. Dr. Asilbek İzbaïrov "Avrasya Üniversitesindeki Din Bilimi Uzmanlarının Yetiştirilmesi" ve Yrd. Doç. Dr. Mustafa Öcal "Günümüz Türkiye'sinde Din Eğitimi" adındaki tebliğlerini sunmuşlardır.

Çalıştay boyunca Orta Asya'da din eğitimi konusuna yönelik çeşitli fikirler paylaşılmış ve görüş alışverişinde bulunulmuştur.

Қожа Ахмет Ясауи атындағы Халықаралық қазақ-түрік университетінің Еуразия ғылыми-зерттеу институтының жобасы шеңберінде «Орталық Азияда діни білім беру және оқыту» атты жоба отырысы 2016 жылдың 27 мамырында Бурсада өтті. Еуразия ғылыми-зерттеу институтының директоры доцент, доктор Невзат Шимшек ұйымдастырған кездесуге жоба үйлестірушісі Қожа Ахмет Ясауи атындағы Халықаралық қазақ-түрік университетінің профессоры, доктор Хазретали Турсун, үйлестіруші көмекшісі Сиирт университетінің доценті, доктор Ильяс Эпрай, Жоба мамандары Республика университетінің доценті, доктор Дурмуш Татлыоглу, Улудаг университетінің доценті, доктор Мұстафа Оджал, Газиантеп Университетінің доценті, доктор Диляра Танас және Хаккари университетінің доценті, доктор Ислам Мұсаев және Л. Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің профессоры, доктор Асылбек Ізбайыров қатысты.

Семинар-практикумда екі жиналыс өтіп, қатысушылар Орталық Азия елдері және Түркияда діни білім беру және оның саясаты аясында доцент, доктор Ислам Мұсаев «Әзірбайжан Республикасында дін саясаты және діни білім берудің жағдайы», доцент, доктор Ильяс Эпрай «Қазақстан Республикасында дін саясаты және діни білім берудің жағдайы», доцент, доктор Дурмуш Татлыоглу «Түркіменстан Республикасында дін саясаты және діни білім берудің жағдайы», доцент, доктор Диляра Танас «Қырғызстан Республикасында дін саясаты және діни білім берудің жағдайы», профессор, доктор Асылбек Ізбайыров «Еуразия университетінде дінтану мамандарын оқыту» және доцент, доктор Мұстафа Оджал «Қазіргі заманғы Түркияда діни білім беру» атты баяндамаларын ұсынды.

Семинар-практикум барысында тараптар Орталық Азияда діни білім беру мәселелері бойынша түрлі идеялармен бөлісіп, пікір алмасты.

Akademik Türkçe Kursu

Avrasya Araştırma Enstitüsü 19 Ekim 2015 tarihinde Akademik Türkçe kursu verilmeye başlamıştır. Bu kursun amacı katılımcılara makale, bildiri, tez, kitap gibi akademik metinleri okuma, not alma, çıkarımda bulunma konularında eğitim vermektir. Kurslar başlangıç ve orta seviye olmak üzere iki seviyede olacaktır.

HAFTA İÇİ VE HAFTA SONU GRUPLARI

Kurs hakkında bilgi almak ve başvuru için aşağıdaki telefon numarasını arayabilirsiniz.

Başvuru Yeri:

Almalı Avdanı, Mametova 48, 050004 Almatı.

+7 (727) 279 24 26 içhat: 109

19 қазан 2015 жылы Еуразия ғылыми-зерттеу институты «Түрік тілін ғылыми тұрғыдан жетілдіру» курстары басталды. Курстың мақсаты тыңдармандарға мақаладағы, баяндамадағы, диссертация және кітаптардағы академиялық мәтіндерді оқуды, ғылыми тұрғыдан жазуды және қорытынды жасай білуді үйрету болып табылады. Қосымша мағлұмат алу және өтініштерді беру үшін төменде көрсетілген байланыстар арқылы хабарласуға болады. Курстар апта ішінде және апта соңында өткізіледі.

Өтініштерді қабылдау мекенжайы:

Алмалы ауданы, Мәметова көшесі 48, 050004 Алматы,

тел: +7 (727) 279 24 26

(ішкі нөмір 109)

Asya Avrupa / Азия Еуропа
(Haber – Yorum) / (Ақпараттық – сараптама)

Avrasya Araştırma Enstitüsü Yayınıdır
Еуразия ғылыми-зерттеу институты басылымы

Haziran 2016 Sayı: 06
Маусым 2016 жыл №06